

Bundel - Ledenraadsvergadering van 15 februari 2023

- 1 Opening en mededelingen
- 2 Vaststellen agenda
- 3 Inventarisatie rondvraag
Vanwege mijn afwezigheid vorige week zijn nog niet alle rondvragen verwerkt.
2023.02.15 Agendapunt 3. Binnengekomen rondvragen LR-voor vergadering
- 4 Beslispunten
 - 4.a Benoeming nieuw bestuurslid KNB
2023.02.15 Agendapunt 4.a. Bijlage I Voordracht nieuw bestuurslid.docx
 - 4.b Gedragscode Informatiebeveiliging notariaat
2023.02.15 Agendapunt 4.b. I Vergadernotitie Ledenraad 20230215 Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat.docx
2023.02.15 Agendapunt 4.b. II Introductie Informatiebeveiliging Notariaat KNB Ledenraad 20230215.pdf
2023.02.15 Agendapunt 4.b. III Concept Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat 0.18.docx
2023.02.15 Agendapunt 4.b. IV Leeswijzer Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat 0.3.docx
2023.02.15 Agendapunt 4.b. V Toelichting H4 Toegang tot informatie en systemen stap 1 0.5.docx
2023.02.15 Agendapunt 4.b. VI Toelichting H4 Toegang tot informatie en systemen Systeembeheer stap 1 0.7.docx
2023.02.15 Agendapunt 4.b. VII Toelichting H6 Beveiligingsincidenten 0.7.docx
2023.02.15 Agendapunt 4.b. VIII Hulpmiddel H6 Incidenten- en datalekkenprocedure 0.1.docx
2023.02.15 Agendapunt 4.b. VIII Hulpmiddel H6 Incidenten- en datalekkenregister 0.2.xlsx
- 5 Ingekomen stukken
 - 5.a Begroting Stichting Kwaliteitsfonds Notariaat
2023.02.15 Agendapunt 5.a. SKN begroting 2023 2024 2025.pdf
 - 5.b Brief van de heer Rieter d.d. 30-11-2022
2023.02.15 Agendapunt 5.b. 2022.11.30. Ingekomen dhr Rieter - 2022-1130d WOO-verzoek vóórv vergad.LR enz..doc
 - 5.c Getekend mandaat voorzitter Ledenraad
2023.02.15 Agendapunt 5.c. Getekend mandaat voorzitter LR dd 30112022.pdf
 - 5.d Brief van de heer Rieter d.d. 13-02-2023
2023.02.15 Agendapunt 5.d Binnengekomen e-mail dhr Rieter dd 13-02-2023.pdf
- 6 Mededelingen Commissie van Advies
- 7 Mededelingen bestuur
 - 7.a Korte stand van zaken (mondeling)
I. Notaris ID
II. DOBV
III. CTN
IV. Toegang tot het recht
V. Opvolgingsproblematiek
VI. CNUÉ
 - 7.b Bijgestelde begroting 2023 met doorkijkje naar 2024 en 2025
2023.02.15 Agendapunt 7.b. Notitie Ledenraad Bijgestelde begroting.docx
2023-02-15 Agendapunt 7.b. KNB begroting 2023.pdf
 - 7.c Intrekking spoedwet per 1 februari 2023
<https://notarisnet.notaris.nl/nieuwsberichten/adviezen-en-handvatten-knb-voor-corona-vervallen-in-beginsel-per-1-februari>
 - 7.d Portefeuille Future pro(o)f
Mondeling
 - 7.e Herziening Wna
Mondeling
- 8 Bespreekpunten

- 8.b Jaarplan 2023
[2023.02.15 Agendapunt 8.b. Bijlage I LR-notitie jaarplan 2023.docx](#)
[2023.02.15 Agendapunt 8.b. Bijlage II Jaarplan 2023_versie 1.2.doc](#)
- 8.c Reglement Bevordering vakbekwaamheid
[2023.02.15 Agendapunt 8.c. Bijlage I Notitie PE punten ethiek.docx](#)
[2023.02.15 Agendapunt 8.c Bijlage II - Concept reglement bevordering vakbekwaamheid wijziging ethiek.docx](#)
- 9 Verslagen Ledenraad
- 9.a Notulen LR-vergadering d.d. 9 mei 2022
Deze is per abuis alleen ter informatie verspreid in 2022 en niet ter vaststelling voorgelegd.
[20220509 LR conceptnotulen-voor LR.docx](#)
- 9.b Notulen LR-vergadering d.d. 16 november 2022_open incl. actiepuntenlijst en Q&A
[2023.02.15 Agendapunt 9.b. 2022.11.16 Binnengekomen rondvragen LR-voor vergadering.docx](#)
[2022.11.16 LR conceptnotulen-voor vergadering-NV](#)
[2023.02.15 Agendapunt 9.b. LR actiepunten-voor vergadering 150223.docx](#)
- 10 Rondvraag
- 11 Inventarisatie agendapunten volgende vergadering
- 12 Sluiting

Vergadering van de Ledenraad d.d. 15 februari 2023

Vooraf & ter vergadering ingediende vragen vanuit de ringvergaderingen t.b.v. ledenraad van 15 februari 2023

Nr.	Ring	Vraag vanuit de ledenraad	(Re)actie vanuit het bureau
1	Limburg B. Versteeg	Bewaringsoverschot: Wat is in de nieuwe praktijkaanwijzing een toereikend bewaringsoverschot? Dit wordt niet gekwantificeerd, maar is dat 10k, 100k, 200k per notaris?	<p>"Indien het door u reeds aangehouden bewaringsoverschot toereikend is in dier voege dat in dit bewaringsoverschot zijn meegenomen de kosten zoals omschreven onder 2.1 van de Praktijkaanwijzing derdengelden, dan bent u niet verplicht om nog een 'extra' buffer aan te houden op grond van de Praktijkaanwijzing derdengelden. Of het reeds door u aangehouden bewaringsoverschot in dat verband toereikend is, is aan u ter beoordeling."</p> <p>Een bewaringsoverschot is dus toereikend als in dit bewaringsoverschot zijn meegenomen de kosten zoals omschreven onder 2.1 van de Praktijkaanwijzing derdengelden. Met behulp van de formule (zie 2.3 van de Praktijkaanwijzing derdengelden) kan berekend worden of het door een notaris aangehouden bewaringsoverschot voldoende is.</p> <p>Indien het door de notaris aangehouden bewaringsoverschot lager is dan het bedrag dat op grond van vermelde formule als buffer op de derdengeldenrekening aangehouden dient te worden (middels een berekening op basis van gegevens van het voorafgaande boekjaar), dan is er dus géén sprake van een toereikend bewaringsoverschot. In dat geval dient de betreffende notaris het bedrag van het bewaringsoverschot te verhogen, zodat hij ten minste voldoet aan de buffer die hij uit hoofde van de Praktijkaanwijzing dient aan te houden op zijn derdengeldenrekening (mits er geen sprake is van de andere uitzondering zoals vermeld in 2.2 van de Praktijkaanwijzing derdengelden).</p> <p>Tot slot merk ik nog het volgende op. De hoogte van de aan te houden buffer is afhankelijk is van het soort praktijk dat een notaris voert. Is jouw praktijk als notaris gericht op vastgoed, dan zal de buffer ook hoger uitvallen. Heb je uitsluitend een familiepraktijk, dan zal de buffer veel lager uitvallen. Juist door deze verschillen, is het niet mogelijk het 'toereikend bewaringsoverschot' te kwantificeren.</p>
2	Rotterdam J. van Loon	Cursus ringvoorzitters Er wordt gevraagd of er nog een cursus wordt georganiseerd voor de ringvoorzitters met betrekking tot zoekingen van kantoren. Dit wordt nagevraagd.	Ja deze is in de planning en vindt in het voorjaar plaats. Informatie volgt nog.

3	Rotterdam J. van Loon	<p>Openbaarmaking vertrouwelijke stukken</p> <p>Jolande van Loon geeft aan dat in haar ring regelmatig vragen worden gesteld door rechter-commissarissen over openbaarmaking van vertrouwelijke stukken. Notarissen dienen zich ervan bewust te zijn dat aan deze verzoeken niet mag worden voldaan.</p>	Dat is juist. Bij dit soort vragen is het verstandig te bellen met de KNB en te overleggen wat wel en niet vertrekt mag worden.
4	Rotterdam J. van Loon	<p>Gebruik WID-scanners</p> <p>Jolande van Loon merkt op dat bij het inscannen van identificatiemiddelen in WID-scanners, de foto en het BSN niet automatisch worden afgedekt en dus worden opgeslagen. Aan Praktijkzaken wordt gevraagd hoe hiermee om te gaan.</p>	Het gebruik van de WID scanner is verplicht. Voor een correcte controle is het noodzakelijk om alle informatie van het ID document te scannen. In dit kader is het noodzakelijk deze gegevens te verstrekken en te verwerken. Na de scan ontvangt de notaris een rapport. Het is de vraag of de genoemde persoonsgegevens ook op dit rapport zouden moeten worden opgenomen. Dit wordt momenteel bekeken en zo nodig zal aan PWF diensten gevraagd worden om het rapport aan te passen. Tot het moment dat dit een feit is, mag de notaris het huidige rapport van de WID scan opnemen in zijn dossier en dus verwerken.
5	Den Haag M. Heemskerk	<p>Cyberveiligheid</p> <p>In verband met de cyberveiligheid was de vraag ook te kijken naar de website van de FIU, deze lijkt sterk verouderd en verre van veilig.</p>	Nog niet beantwoord.
6	Den Haag M. Heemskerk	<p>Openheid Nobilex / NotarisID</p> <p>Er werd vanuit de Ring aangedrongen op meer openheid met betrekking tot Nobilex en NotarisID. Ze verwezen ook naar de situatie bij de NVM waar ook de transparantie en punt was.</p>	Nog niet beantwoord.
7	Den Haag M. Heemskerk	<p>Verklaring banken WWFT.</p> <p>In de ring zijn grote zorgen over de verklaring die gestuurd moet worden naar</p>	Nog niet beantwoord.

		<p>de banken bij een informatie verzoek. Is er afgesproken onder welke voorwaarden deze verklaring opgevraagd kan worden bij een notaris? Er is angst dat dit een standaard verzoek gaat worden. Overleg geweest met notarissen in België en Frankrijk en die begrepen niet dat zoiets hier kon. Het is dus niet een Europees iets. Meer gewenst was een duidelijk standpunt naar de banken dat wij onze eigen toezichthouder hebben. Wat moeten we nu met deze verklaring? We maken het probleem van de bank, ons probleem. Bij invullen verklaring moet weer dossier tegen het licht gehouden worden. Wat als kwaliteitsrekening opgezegd wordt, kan een notaris dan ook privé geen rekeningen meer openen?</p>	
8	Den Haag M. Heemskerk	<p>Executeur</p> <p>Het wordt als executeur steeds lastiger om informatie te krijgen van banken. Juridisch is de executeur gevoegd maar banken willen vaak nog akkoord van erfgenamen. Dit is niet werkbaar.</p>	Nog niet beantwoord.
9	Den Haag M. Heemskerk	<p>Transacties</p> <p>Er zijn problemen met het overmaken van transacties van meer dan €500.000,-. Er zijn banken die dit als limiet hanteren. Dat betekent dat grotere bedragen in meerdere overboekingen gedaan moeten worden. Is niet werkbaar.</p>	Nog niet beantwoord.
10	Den Haag M. Heemskerk	<p>Machtiging tot incasso</p> <p>Er wordt op gewezen dat er nog banken zijn die de machtiging tot incasso opnemen in de hypotheekakte. Alle gegevens van die mensen worden openbaar opgenomen in</p>	Nog niet beantwoord.

		<p>het kadaster. ING heeft het inmiddels uit de akten gehaald, maar er zijn nog banken (Hypotrust werd genoemd) die het nog steeds in de akte opnemen.</p>	
11	Den Haag M. Heemskerk	<p>Anoniem melden</p> <p>Er wordt nogmaals aangedrongen op het belang van anoniem melden. Een notaris was benaderd door een client die wist dat hij gemeld had, omdat de melding in het dossier zat bij de belastingdienst. Melder werd met naam en toenaam genoemd. Dit levert een duidelijk gevaar op voor melders. De leden weten dat er over gesproken is, maar dringen nogmaals aan dat dit opgelost moet worden.</p>	Nog niet beantwoord.
12	Den Haag M. Heemskerk	<p>Passeren op afstand</p> <p>Er zijn notarissen die het jammer vinden dat het op afstand passeren niet meer mogelijk is. Juist bij terminale patiënten die een besmettelijke ziekte hebben kan dit heel belangrijk zijn.</p>	Nog niet beantwoord.

Vergadernotitie ledenraad

Datum : 15 februari 2023
Agendapunt : 4.a.
Onderwerp : Benoeming nieuw lid KNB-bestuur
Van : **Vacaturecommissie ledenraad & bestuur**

Status : ter informatie ter bespreking **ter beslissing**

Verzoek aan de ledenraad

De ledenraad wordt verzocht over te gaan tot de volgende benoeming:

Vacature bestuur

mr. A.H.I. (Iris) Hoogendam benoeming bestuurslid 1 maart 2023 – 1 maart 2026

Toelichting

Mevrouw Iris Hoogendam heeft zich beschikbaar gesteld voor benoeming als bestuurslid in verband met het aftreden van mr. M. (Marieke) Schoonhoven per 1 december 2022 voor de bestuurszetel van kandidaat-notaris.

Nadat twee leden van de vacaturecommissie van de ledenraad samen met vier leden van het bestuur twee sollicitatiegesprekken met mevrouw Hoogendam hebben gevoerd, heeft het bestuur samen met de vacaturecommissie unaniem ingestemd met deze voordracht aan de ledenraad van mevrouw Hoogendam als bestuurslid van de KNB.

Aan de ledenraad wordt daarom verzocht mevrouw Hoogendam te benoemen als lid van het bestuur voor de periode van 1 maart 2023 – 1 maart 2026.

Vergadernotitie ledenraad

Datum : 15 februari 2023
Agendapunt : 4.b.
Onderwerp : Goedkeuring Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat
Van : Isabelle Cox, Annerie Ploumen

Status : ter informatie ter bespreking ter beslissing

Voorstel

De Ledenraad wordt gevraagd in te stemmen met de Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat als de set van informatiebeveiligingsmaatregelen die elk notariskantoor moet hebben genomen, uiterlijk eind 2024. Waar nodig zal de programmamanager maatregelen uit de Gedragscode, het invoeringsplan en de ondersteuning door de KNB toelichten.

Toelichting

In de bijlage 'Introductie Informatiebeveiliging Notariaat KNB Ledenraad 20230215.pdf' is het grootste deel van de toelichting gegeven.

In de Gedragscode is in de rechterkantlijn aangegeven welke toelichtingen en hulpmiddelen zijn voorzien, bovenop een toelichting per hoofdstuk voor het notariskantoor.

De Leeswijzer geeft een algemene toelichting op de Gedragscode en uitleg van enkele begrippen.

De toelichtingen en hulpmiddelen bij H4 en H6 zijn voorbeelden van de ondersteuning door de KNB en zijn slechts ter illustratie toegevoegd en hoeven niet in detail bestudeerd te worden. De toelichtingen bij H4 zijn gedeeltelijke toelichtingen, specifiek bedoeld voor stap 1.

Consequenties

- Financiën: voor de ondersteuning door de KNB bij de invoering van de maatregelen van de Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat bij elk kantoor is al budget gereserveerd in 2023 en 2024.
- Personeel: voor de ondersteuning door de KNB is capaciteit bij de KNB ingepland voor 2023 en 2024.
- Communicatie: Communicatie vanuit het programma Informatiebeveiliging Notariaat aan alle notariskantoren en andere betrokkenen is ingepland in het Programma Informatiebeveiliging Notariaat.
- ICT: geen consequenties voor algemene KNB-infrastructuur.
- Juridisch: Instemming door de ledenraad met de Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat betekent dat elk notariskantoor de daarin genoemde maatregelen moet hebben ingevoerd als voorwaarde voor het gebruik van KNB Online Services (dus gebruik van het PEC).

Bijlagen

- Introductie Informatiebeveiliging Notariaat KNB Ledenraad 20230215.pdf
- Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat 0.18
- Leeswijzer bij Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat 0.3
- Toelichting H4 Toegang tot informatie en systemen stap 1 0.5
- Toelichting H4 Toegang tot informatie en systemen Systeembeheer stap 1 0.7
- Toelichting H6 Beveiligingsincidenten 0.7

- Hulpmiddel H6 Incidenten- en datalekkenprocedure 0.1
- Hulpmiddel H6 Incidenten- en datalekkenregister 0.2

INFORMATIEBEVEILIGING NOTARIAAT

2022-2024

LEO DRAAISMA

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Informatiebeveiliging Notariaat

**Criminelen publiceren data omdat ROC
Mondriaan niet wil betalen**

**Gemeente Hof van Twente platgelegd
door hacker**

**Cyberaanval op UvA en HvA: 'Toegang
derden tot ict-systemen'**

**Industrieconcern VDL Groep getroffen
door digitale aanval**

Informatiebeveiliging Notariaat

- **Cybercriminaliteit (hacks) neemt toe**
- **Ook notariskantoren zijn slachtoffer**
 - Impact kan enorm zijn
- **Maatschappij moet zich beschermen**
 - NIS2 (Wbni): Verplichting voor essentiële en belangrijke sectoren (en hun ketens)
 - NCSC, DTC, NCTV, RDI
- **Verzekeraars stellen eisen aan zelfbescherming**
- **Ondernemersrisico maar vooral groot risico voor vertrouwen in het notariaat!**

Welke maatregelen moet een notariskantoor nemen?

- Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat
- Basisset maatregelen
- Selectie vanuit uitgebreidere algemene sets (ISO27001, ISO27002, CIS-controls etc)
- Specifiek gemaakt voor notariskantoor
- 95 maatregelen (invoering 2 jaar)

Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat

Gedragscode gereviewd door/afgestemd met:

- **Experts (zijn dit de juiste maatregelen?)**
 - Northwave
 - Samen Digitaal Veilig (van Digital Trust Center)
 - Legal-ISAC (IDS-kantoren 'Zuidas')
 - AON (verzekeraars)
- **Leden en leveranciers (zijn deze maatregelen haalbaar en werkbaar?)**
 - Klankbordgroep Informatiebeveiliging (13 leden, akkoord)
 - Netwerk Notarissen
 - ICT-leveranciers (8)
 - NSL's (alle)
- **Overige stakeholders (zijn de maatregelen realistisch en invoerbaar?)**
 - Bureau Financieel Toezicht
 - KNB-bestuur
 - Commissie van Advies

Informatiebeveiliging Notariaat

Ondersteuning door KNB

- **Programma Informatiebeveiliging Notariaat**
- **Stapsgewijze invoering in 2023/2024**
 - Stap 1: 7 mnd, 26 maatregelen
 - Stap 2: 5 mnd, 24 maatregelen
 - Stap 3: 5 mnd, 35 maatregelen
 - Stap 4: 5 mnd, 19 maatregelen
- **Toelichtingen per hoofdstuk (ook voor systeembeheer)**
- **Voorbeelduitwerkingen, templates, FAQ's (cfm bij AVG)**
- **Voorbeeld Invoeringsplan per stap**
- **Beantwoording vragen (e-mail en telefoon)**
 - Ook vragen van systeembeheer (leveranciers)

MAERSK

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Informatiebeveiliging Notariaat (Historie)

Ondersteuning door KNB (vervolg)

- Ook na de invoeringsperiode:
 - Jaarlijks nieuwe middelen voor awareness trainingen
 - Jaarlijks nieuw voorbeeld voor calamiteitenoefening
 - Updates over genoemde standaarden
 - Actualisering gedragscode en toelichtingen indien nodig
 - KNB-noodnummer en laagdrempelige ondersteuning voor als het toch misgaat
 - Met Northwave voor expert-hulp

Informatiebeveiliging Notariaat

En we gaan veel aandacht vragen

Een cyberincident, wat nu?

Een hack kan in één klik gebeurd zijn, maar KNB biedt u eerste hulp door middel van een noodnummer: **070-3307 247**.

Deze kunt u direct bellen bij een hack. Ook als u slechts een vermoeden heeft. U kunt alvast uw internetverbinding controleren en rustig nagaan welke systemen op uw computer nog werken, zodat u dat aan de telefoon uit kunt leggen. Mocht u geen toegang meer hebben tot belangrijke telefoonnummers, heeft u hier de ruimte deze op te schrijven.

KNB-noodnummer:
070-3307 247
Politie (aangifte):
0900-88 44

KNB-noodnummer:
070-3307 247
Politie (aangifte):
0900-88 44

AP (datalek):
088-180 52 55
Cyberverzekeraar:
.....
ICT-leverancier:
.....

AP (datalek):
088-180 52 55
Cyberverzekeraar:
.....
ICT-leverancier:
.....

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Gedragcode **Informatiebeveiliging Notariaat** concept

januari 2023

Inhoudsopgave

1	Beleid en organisatie.....	3
1.1	Beleid.....	3
1.2	Organisatie	3
1.3	Contact ten aanzien van informatiebeveiliging	3
2	Uitwisseling gegevens.....	4
2.1	Uitwisseling gegevens.....	4
3	Gegevens en documenten	5
3.1	Registratie en classificatie van informatie	5
4	Toegang tot informatie en systemen	6
4.1	Toegang tot informatie en systemen.....	6
5	Fysieke maatregelen	8
5.1	Kantoorpanden	8
5.2	Apparatuur (inclusief gegevensdragers)	8
6	Beveiligingsincidenten	9
6.1	Herkennen en afhandelen van beveiligingsincidenten	9
6.2	Melden van ernstige beveiligingsincidenten aan KNB.....	9
7	Medewerkers en bewustzijn	10
7.1	In dienst.....	10
7.2	Tijdens dienstverband.....	10
7.3	Uit dienst.....	10
8	IT-security management	11
8.1	Inventarisatie bedrijfsmiddelen	11
8.2	IT-Documentatie.....	11
8.3	Back-up en restore.....	11
8.4	Bescherming tegen malware.....	12
8.5	Beheer van wijzigingen van applicaties en systemen	12
8.6	Patching en updates	12
8.7	Encryptie	12
8.8	Netwerken	13
8.9	Monitoring en logging	13
8.10	Aanschaf en ontwikkeling van informatiesystemen.....	13
9	Continuïteits- en calamiteitenmanagement.....	15
9.1	Opstellen continuïteits- en calamiteitenplan	15
9.2	Testen continuïteits- en calamiteitenplan	15
10	Dienstenleveranciers.....	16
10.1	Eisen aan dienstenleveranciers.....	16
10.2	Afspraken met dienstenleveranciers.....	16
10.3	Beoordeling van dienstenleveranciers.....	16

1 Beleid en organisatie

1.1 Beleid

a) Er is een vastgesteld informatiebeveiligingsbeleid, geldend voor het betreffende notariskantoor, waarin beschreven is welke maatregelen van toepassing zijn voor het bereiken en behouden van de gewenste beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van de informatie (zie ook 3.1 Registratie en classificatie van informatie).	Notariskantoor
b) Het beleid wordt minimaal eens per drie jaar of bij belangrijke wijzigingen beoordeeld op passend zijn en doeltreffendheid en wordt indien nodig bijgesteld.	Notariskantoor
c) Medewerkers zijn op de hoogte van het actuele beleid.	Notariskantoor

Commentaar [LD1]: Een voorbeeld informatiebeveiligingsbeleid, dat voldoet aan de gedragscode wordt opgeleverd in stap 4

1.2 Organisatie

a) Er is een duidelijke beschrijving van de rollen en verantwoordelijkheden op het gebied van informatiebeveiliging.	Notariskantoor
--	----------------

Commentaar [LD2]: Een voorbeeld beschrijving wordt opgenomen in het voorbeeld informatiebeveiligingsbeleid, zie 1.1 a)

1.3 Contact ten aanzien van informatiebeveiliging

a) Er is een contactpersoon informatiebeveiliging en privacy, waarvan de actuele contactgegevens bekend zijn bij de KNB.	Notariskantoor
--	----------------

2 **Uitwisseling gegevens**

2.1 **Uitwisseling gegevens**

a) Het notariskantoor is verantwoordelijk voor de bescherming van door het kantoor ontvangen informatie en voor de beveiligde uitwisseling van uitgaande informatie met de ontvanger.	Notariskantoor
b) Het notariskantoor zorgt dat cliënten beveiligd ¹ informatie kunnen aanleveren.	Notariskantoor Systeembeheer
c) De medewerker stelt voorafgaande aan het versturen van gegevens of het accepteren van ontvangen gegevens vast of de ontvanger respectievelijk verzender inderdaad de bedoelde persoon of organisatie is.	Notariskantoor
d) Voorafgaande aan het versturen van gegevens stelt de medewerker zeker dat alleen de bedoelde gegevens worden verstuurd.	Notariskantoor
e) Het notariskantoor is niet verantwoordelijk voor de bescherming van de informatie, als deze eenmaal door de ontvanger is ontvangen, tenzij deze een verwerker voor het notariskantoor is in de zin van de AVG.	Notariskantoor
f) Er wordt gebruik gemaakt van internetstandaarden voor bescherming tegen e-mail phishing, domeinnaambeveiliging en beveiligde verbindingen tussen mailservers, conform de " <u>Pas toe of leg uit</u> "-lijst (gefilterd op trefwoord "e-mail") van het Forum Standaardisatie van de Nederlandse overheid.	Notariskantoor Systeembeheer

Commentaar [LD3]: Bij dit hoofdstuk ook een tekst of aparte toelichting tbv systeembeheer

¹ Onder 'beveiligd informatie aanleveren' verstaan we dat dit gebeurt op een wijze dat de informatie niet zonder meer door onbevoegden kan worden ingezien, bijvoorbeeld door het gebruik van een veilige uitwisselomgeving.

3 Gegevens en documenten

3.1 Registratie en classificatie van informatie

a) Als classificatie wordt ten minste onderscheid gemaakt tussen publieke informatie, zoals informatie die op de website staat, en hoog vertrouwelijke informatie, waar alle niet-publieke informatie onder valt.	Notariskantoor
---	----------------

Commentaar [LD4]: Een formulering van deze classificatie wordt opgenomen in het voorbeeld informatiebeveiligingsbeleid, zie 1.1 a)

4 Toegang tot informatie en systemen

4.1 Toegang tot informatie en systemen

a) Het notariskantoor beveiligd de toegang tot systemen op zo'n manier, dat alleen bevoegde medewerkers bij de gegevens kunnen.	Notariskantoor Systeembeheer
b) Toegang is ingericht op basis van naar de persoon herleidbare accounts ('inlognamen').	Notariskantoor Systeembeheer
c) Er wordt geen gebruik gemaakt van accounts waarvan verschillende medewerkers in dezelfde periode gebruik kunnen maken (zoals 'receptie').	Notariskantoor Systeembeheer
d) Het toekennen, wijzigen en intrekken van toegangsrechten vindt plaats via een vaste procedure.	Notariskantoor Systeembeheer
e) Initiële wachtwoorden worden bij eerste keer inloggen vervangen door een door de medewerker zelfgekozen wachtwoord.	Notariskantoor Systeembeheer
f) Fabriekswachtwoorden voor beheer van netwerkapparatuur worden bij installatie gewijzigd naar kantoor specifieke beheerwachtwoorden.	Notariskantoor Systeembeheer
g) Wachtwoorden en toegangscode, waarmee toegang kan worden verkregen tot vertrouwelijke informatie, worden door medewerkers, systeembeheerders en applicatiebeheerders geheimgehouden en niet gedeeld met anderen.	Notariskantoor Systeembeheer
h) Toegang tot informatie en informatiesystemen vanaf niet-vertrouwde netwerkkzones, dus ook tot informatie in de cloud, wordt beveiligd met multi-factor authenticatie.	Notariskantoor Systeembeheer
i) Systeem- en applicatiebeheerwerkzaamheden worden enkel uitgevoerd na multi-factor authenticatie (met het account waarmee de systeem- en/of applicatiebeheerwerkzaamheden worden uitgevoerd), mits dat technisch mogelijk is.	Notariskantoor Systeembeheer
j) Accounts met systeem- en applicatiebeheerrechten worden alleen gebruikt tijdens de daadwerkelijke beheeractiviteiten. Voor niet-systeem- en applicatiebeheerwerkzaamheden wordt een 'regulier' account gebruikt.	Notariskantoor Systeembeheer
k) Service-accounts worden dusdanig geconfigureerd dat hiermee niet als gebruiker kan worden ingelogd.	Notariskantoor Systeembeheer
l) Wachtwoorden voor zakelijke doeleinden worden door medewerkers, systeembeheerders en applicatiebeheerders niet ook gebruikt voor andere accounts, zowel zakelijk als privé.	Notariskantoor Systeembeheer
m) Voor wachtwoordlengte, complexiteitseisen en verlooperiode worden de geaccepteerde standaarden in de markt ² gevolgd.	Notariskantoor Systeembeheer

Commentaar [LD5]: Bij dit hoofdstuk ook een tekst of aparte toelichting tbv systeembeheer

Commentaar [LD6]: Een voorbeeld procedure voor toegangsbeheer wordt opgeleverd in stap 3

² Volg waar "geaccepteerde standaarden in de markt" genoemd wordt de standaarden van het Nationaal Cyber Security Center (NCSC) of het Digital Trust Center (DTC) van de Nederlandse overheid. Kies één van de standaarden.

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

n) Voor het maximaantal mislukte inlogpogingen worden de geaccepteerde standaarden in de markt gevolgd.	Notariskantoor Systeembeheer
o) Toegang tot vertrouwde netwerkzones is alleen toegestaan voor medewerkers met apparaten die minimaal voldoen aan het gestelde in hoofdstuk 8 (8.4, 8.6 en 8.7 IT-security management).	Notariskantoor Systeembeheer
p) Medewerkers met overige apparaten en gasten mogen alleen gebruik maken van niet-vertrouwde netwerkzones.	Notariskantoor Systeembeheer
q) Minimaal eens per jaar wordt gecontroleerd of de daadwerkelijk uitgedeelde toegangsrechten overeenkomen met de gewenste situatie.	Notariskantoor Systeembeheer
r) Accounts van medewerkers die uit dienst zijn worden zo snel mogelijk buiten gebruik gesteld en uiteindelijk verwijderd.	Notariskantoor Systeembeheer
s) Accounts van medewerkers die langdurig afwezig zijn worden tijdelijk buiten gebruik gesteld.	Notariskantoor Systeembeheer

5 Fysieke maatregelen

5.1 Kantoorpanden

a) Het pand is ingedeeld in verschillende zones met verschillend gebruik.	Notariskantoor
b) Voor elke zone is bepaald welke technische en organisatorische toegangs- en beschermingsmaatregelen moeten worden genomen.	Notariskantoor
c) De ruimten zijn zo ingericht dat vertrouwelijke informatie en activiteiten niet vanaf buiten die ruimte (of vanuit een zone met minder strenge maatregelen) waarneembaar zijn.	Notariskantoor
d) De beveiligingskwaliteit van benodigde toegangsmiddelen (deuren, sleutels, sloten, toegangspassen, alarm) is afgestemd op de zonering.	Notariskantoor
e) Er is een actuele registratie van uitgegeven en ingenomen toegangsmiddelen.	Notariskantoor
f) Minimaal eens per jaar wordt gecontroleerd of de fysiek uitgedeelde toegangsmiddelen overeenkomen met de gewenste situatie.	Notariskantoor
g) Binnen het kantoor wordt het clear-screen-principe toegepast.	Notariskantoor Systeembeheer

Commentaar [LD7]: Een voorbeeld registratie wordt in stap 2 opgeleverd

Commentaar [LD8]: Een formulering van dit principe wordt opgenomen in het voorbeeld informatiebeveiligingsbeleid, zie 1.1 a)

5.2 Apparatuur (inclusief gegevensdragers)

a) Centrale vaste apparatuur zoals servers, routers, switches en firewalls is niet bereikbaar voor onbevoegden.	Notariskantoor Systeembeheer
b) Alleen door de fabrikant ondersteunde apparatuur is in gebruik.	Notariskantoor Systeembeheer
c) Voordat apparatuur wordt verwijderd of hergebruikt worden alle niet-publieke gegevens (en in licentie gegeven software) onomkeerbaar verwijderd of overschreven. Wanneer apparatuur wordt weggegooid, wordt deze fysiek vernietigd.	Notariskantoor Systeembeheer
d) Papieren met niet-publieke gegevens worden passend vernietigd wanneer deze niet meer nodig zijn.	Notariskantoor
e) Aan het eind van een dienstverband, contract of overeenkomst wordt alle uitgegeven apparatuur door de betreffende medewerker weer ingeleverd.	Notariskantoor

6 Beveiligingsincidenten

6.1 Herkennen en afhandelen van beveiligingsincidenten

<p>a) Voor het intern melden en afhandelen van beveiligingsincidenten en zwakke plekken wordt een vaste procedure gevolgd met daarin minimaal de volgende aspecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Dat medewerkers beveiligingsincidenten intern melden, inclusief mogelijke zwakke plekken in de beveiliging; ii. Welke beveiligingsincidenten moeten worden gemeld; iii. Hoe snel na constatering die meldingen moeten worden gedaan; iv. Welke rollen bij de melding en afhandeling daarvan van belang zijn en wie die vervullen; v. Op welke manier de beveiligingsincidenten worden geregistreerd; vi. Hoe het beveiligingsincident wordt afgehandeld; vii. Dat tijdens het afhandelen van het incident op gestructureerde wijze bewijsmateriaal wordt geïdentificeerd, verzameld en bewaard; viii. Aan welke relevante derde partijen onder welke voorwaarden beveiligingsincidenten worden doorgegeven; ix. Op welke manier de afhandeling van die beveiligingsincidenten wordt vastgelegd; X. Dat de afhandeling achteraf wordt teruggekoppeld naar de melder. 	<p>Notariskantoor Systeembeheer</p>
<p>b) Minimaal eens per jaar vindt evaluatie van beveiligingsincidenten plaats met als doel hiervan te leren en indien nodig verbeterpunten door te voeren.</p>	<p>Notariskantoor</p>

Commentaar [LD9]: Een voorbeeld procedure beveiligingsincidenten wordt in stap 3 opgeleverd

Commentaar [LD10]: Een voorbeeld register beveiligingsincidenten wordt in stap 3 opgeleverd

6.2 Melden van ernstige beveiligingsincidenten aan KNB

<p>a) Een medewerker van het notariskantoor meldt zo spoedig mogelijk (het vermoeden van) een al dan niet geslaagde cyberaanval aan de KNB (070-3307247)</p>	<p>Notariskantoor</p>
<p>b) Een medewerker van het notariskantoor meldt ernstige beveiligingsincidenten die als omvangrijk datalek zijn te bestempelen aan de KNB via e-mail (informatiebeveiliging@knb.nl)</p>	<p>Notariskantoor</p>

7 Medewerkers en bewustzijn

7.1 In dienst

a) Voor alle nieuwe medewerkers is een recente Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) vereist, waarbij minimaal gekozen is voor het specifieke screeningsprofiel '55 Juridische dienstverlening'.	Notariskantoor
b) Medewerkers ontvangen instructie en richtlijnen op het gebied van informatiebeveiliging.	Notariskantoor

7.2 Tijdens dienstverband

a) Medewerkers ontvangen bij wijzigingen de actuele instructie en richtlijnen op het gebied van informatiebeveiliging.	Notariskantoor
b) Medewerkers volgen minimaal jaarlijks een passende bewustzijnstraining met betrekking tot risico's en gevolgen ten aanzien van informatiebeveiliging.	Notariskantoor
c) Iedere medewerker gaat zorgvuldig met informatie om en houdt zich aan wat hierover is opgenomen in het informatiebeveiligingsbeleid.	Notariskantoor

Commentaar [LD11]: Voorbeelden van zo'n bewustzijnstraining (in de vorm van bijv. filmpjes, presentaties, kwisjes, simulaties etc) worden in stap 1 opgeleverd en jaarlijks door de KNB aangevuld

7.3 Uit dienst

a) Bij uitdiensttreding wordt de medewerker expliciet gewezen op voortdurende verplichtingen zoals geheimhouding.	Notariskantoor
---	----------------

8 IT-security management

8.1 Inventarisatie bedrijfsmiddelen

a) Er is een actuele inventaris van informatiemiddelen (hardware, software, (cloud)diensten).	Notariskantoor
	Systeembeheer

Commentaar [LD12]: Bij dit hoofdstuk ook een tekst of aparte toelichting tbv systeembeheer

Commentaar [LD13]: Een voorbeeld inventaris van informatiemiddelen wordt in stap 2 opgeleverd

8.2 IT-Documentatie

a) Er bestaan passende instructies voor systeem- en applicatiebeheer zodat na een beveiligingsincident of calamiteit afhandeling- of herstelwerkzaamheden zo eenvoudig en goed mogelijk kunnen worden uitgevoerd.	Notariskantoor
	Systeembeheer

8.3 Back-up en restore

a) Gegevens worden opgeslagen in centrale systemen.	Notariskantoor
	Systeembeheer
b) Minimaal iedere 24 uur wordt een back-up van alle centraal opgeslagen bedrijfsinformatie gemaakt.	Notariskantoor
	Systeembeheer
c) Dagelijkse back-ups worden minimaal 30 dagen bewaard. Maandelijkse back-ups worden minimaal een jaar bewaard.	Notariskantoor
	Systeembeheer
d) Back-ups worden versleuteld opgeslagen met een algoritme uit de verplichte of aanbevolen standaarden van het Forum Standaardisatie van de Nederlandse overheid.	Notariskantoor
	Systeembeheer
e) Back-ups worden op een fysiek andere locatie opgeslagen dan waar de oorspronkelijke gegevens zijn opgeslagen.	Notariskantoor
	Systeembeheer
f) Minimaal wekelijks wordt een offline kopie van de back-ups bewaard, of is een gelijkwaardige maatregel geïmplementeerd, waardoor de impact van ongewenste versleuteling van back-ups door een aanval minder groot is.	Notariskantoor
	Systeembeheer
g) Dagelijks wordt gecontroleerd of de geplande back-ups zijn gemaakt.	Notariskantoor
	Systeembeheer
h) Minimaal elk halfjaar wordt getest of back-ups zijn gelukt en of een restore van de gegevens uitgevoerd kan worden.	Notariskantoor
	Systeembeheer
i) Minimaal jaarlijks wordt de restore van de gegevens van één of meer systemen getest, waarbij jaarlijks een ander onderdeel wordt gekozen.	Notariskantoor
	Systeembeheer

NB: alle genoemde maatregelen gelden ook voor Software-as-a-Service en cloudsystemen.

8.4 Bescherming tegen malware

<p>a) Voor het beveiligen van de werkplekomgeving en achterliggende infrastructuur worden minimaal de volgende technische maatregelen tegen malware genomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Antivirus (bij voorkeur 'next generation'); ii. Preventief scannen; iii. Hardening; iv. Webfiltering; v. Uitschakelen automatisch uitvoeren van onbekende scripts, macro's en executables. 	<p>Notariskantoor Systeembeheer</p>
--	---

8.5 Beheer van wijzigingen van applicaties en systemen

<p>a) Wijzigingen worden gecontroleerd doorgevoerd, in geval van beheer door een externe leverancier op basis van expliciete afspraken.</p>	<p>Notariskantoor Systeembeheer</p>
<p>b) Alleen bevoegde beheerders hebben rechten om software te installeren.</p>	<p>Notariskantoor Systeembeheer</p>

8.6 Patching en updates

<p>a) Nieuws over ontdekte technische kwetsbaarheden in gebruikte systemen, netwerkcomponenten, gebruikersapparatuur en software wordt gevolgd en beoordeeld, en wanneer nodig wordt er actie op ondernomen.</p>	<p>Notariskantoor Systeembeheer</p>
<p>b) Er wordt alleen gebruik gemaakt van software die door de softwarefabrikant actief wordt ondersteund.</p>	<p>Notariskantoor Systeembeheer</p>
<p>c) Afhankelijk van de ernst van de kwetsbaarheid die een beveiligingspatch verhelpt wordt een prioriteit bepaald. Kwetsbaarheden met lage impact worden verholpen in het reguliere updateproces. Bij kwetsbaarheden met hoge impact wordt sneller actie ondernomen, in de meest extreme gevallen dezelfde dag.</p>	<p>Notariskantoor Systeembeheer</p>

8.7 Encryptie

<p>a) Gebruikersapparatuur waarop gegevens kunnen worden opgeslagen (desktops, laptops, tablets, smartphones) is altijd versleuteld op basis van een algoritme uit de verplichte of aanbevolen standaarden van het Forum Standaardisatie van de Nederlandse overheid en afgeschermd met een authenticatiemechanisme.</p>	<p>Notariskantoor Systeembeheer</p>
<p>b) Mobiele gegevensdragers (usb-sticks, externe harde schijven) met niet-publieke informatie zijn altijd versleuteld op basis van een algoritme uit de verplichte of aanbevolen standaarden van het Forum Standaardisatie van de Nederlandse overheid en beveiligd met wachtwoord of toegangscode.</p>	<p>Notariskantoor Systeembeheer</p>
<p>c) Verbindingen over internet zijn beveiligd door middel van encryptie op basis van een algoritme uit de verplichte of</p>	<p>Notariskantoor Systeembeheer</p>

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

aanbevolen standaarden van het Forum Standaardisatie van de Nederlandse overheid.	
d) Beveiligingssleutels en herstelsleutels (recovery keys) zijn expliciet beveiligd opgeslagen.	Notariskantoor Systeembeheer

8.8 Netwerken

a) Het lokale netwerk is verdeeld in zones, waarbij passende scheiding is aangebracht, rekening houdend met risico's van aangesloten apparatuur en netwerkverkeer.	Notariskantoor Systeembeheer
b) Al het verkeer tussen het lokale netwerk en internet wordt passend gefilterd met een firewall.	Notariskantoor Systeembeheer
c) Draadloze netwerken maken gebruik van encryptie op basis van een algoritme uit de verplichte of aanbevolen standaarden van het Forum Standaardisatie van de Nederlandse overheid.	Notariskantoor Systeembeheer
d) Als de situatie zich voor kan doen dat niet-vertrouwde apparatuur wordt aangesloten op netwerkaansluitingen, wordt netwerkapparatuur dusdanig geconfigureerd dat voor die apparatuur geen toegang tot het lokale netwerk mogelijk is.	Notariskantoor Systeembeheer

8.9 Monitoring en logging

a) In de informatiesystemen en ondersteunende apparatuur die niet-publieke informatie verwerken worden minimaal de volgende zaken gelogd: <ul style="list-style-type: none">i. Gebruikers-ID's van ingelogde personen of processen;ii. Geslaagde login;iii. Geweigerde login;iv. Logoff;v. Wijzigingen in de systeemconfiguratie.	Notariskantoor Systeembeheer
b) Logbestanden worden minimaal 90 dagen bewaard.	Notariskantoor Systeembeheer
c) Logbestanden worden beschermd tegen bewerking en verwijdering.	Notariskantoor Systeembeheer
d) Opvallend afwijkend gedrag wordt gemonitord.	Notariskantoor Systeembeheer

8.10 Aanschaf en ontwikkeling van informatiesystemen

a) Bij het opstarten en uitvoeren van projecten of andere bijzondere activiteiten met betrekking tot informatiesystemen wordt op passende wijze rekening gehouden met informatiebeveiliging, waarbij voldaan wordt aan minimaal de volgende beveiligingseisen: <ul style="list-style-type: none">i. Toegepaste softwarecomponenten zijn up-to-date en worden actief ondersteund;	Notariskantoor Systeembeheer
--	---------------------------------

<ul style="list-style-type: none">ii. Het informatiesysteem ondersteunt het voldoen aan de relevante eisen uit paragraaf 8.3 voor back-up en restore;iii. Het informatiesysteem ondersteunt het voldoen aan de relevante eisen uit paragraaf 4.1 voor toegang tot (informatie in) het systeem;iv. De applicatie bevat antivirusfunctionaliteit in geval gebruikers bestanden kunnen toevoegen of wanneer geautomatiseerd bestanden worden toegevoegd;v. Het testen van beveiliging is onderdeel van het ontwikkelproces van het informatiesysteem.	
b) Bij ontwikkel- en testactiviteiten worden geen productiegegevens gebruikt.	Notariskantoor Systeembeheer
c) Ontwikkel- en testactiviteiten hebben geen negatieve invloed op de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van de productieomgeving.	Notariskantoor Systeembeheer

9 Continuïteits- en calamiteitenmanagement

9.1 Opstellen continuïteits- en calamiteitenplan

a) Er bestaat een continuïteits- en calamiteitenplan waarin minimaal de volgende calamiteitenscenario's zijn uitgewerkt:	Notariskantoor
i. Ransomware met versleuteling;	Systeembeheer
ii. Aanvaller dreigt gestolen data bekend te maken;	
iii. Wiperware;	
iv. Uitval of onbeschikbaarheid centrale IT-voorzieningen.	
b) Het plan beschrijft minimaal:	Notariskantoor
i. Rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden;	Systeembeheer
ii. Activiteiten;	
iii. Uit te voeren controles;	
iv. Herstelprocessen- en procedures;	
v. Uitwijkfaciliteiten.	
c) Binnen de calamiteitenscenario's wordt ook rekening gehouden met het borgen van informatiebeveiliging en privacy gedurende de calamiteit en de afhandeling daarvan.	Notariskantoor Systeembeheer

Commentaar [LD14]: Een voorbeeld continuïteits- en calamiteitenplan wordt in stap 1 opgeleverd

9.2 Testen continuïteits- en calamiteitenplan

a) Minimaal eens per jaar wordt een calamiteitenscenario getest.	Notariskantoor
b) Op basis van de resultaten van de test wordt het plan bijgesteld.	Notariskantoor
	Systeembeheer

Commentaar [LD15]: Een voorbeeld testplan tbv het continuïteits- en calamiteitenplan wordt in stap 1 opgeleverd

10 Dienstenleveranciers

10.1 Eisen aan dienstenleveranciers

<p>a) Leveranciers met zelfstandige toegang tot het pand van het notariskantoor voldoen aan minimaal de volgende eisen:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Alle medewerkers van de leverancier houden zich aan de overeen te komen geheimhouding; ii. Als een beveiligingslek of zwakke plek in de beveiliging wordt gesignaleerd, dan wordt dit gemeld aan het notariskantoor. 	Notariskantoor
<p>b) Leveranciers met toegang tot informatie en/of informatiesystemen van het notariskantoor voldoen aan minimaal de volgende eisen:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Alle medewerkers van de leverancier houden zich aan de overeen te komen geheimhouding; ii. Als een beveiligingslek of zwakke plek in de beveiliging wordt gesignaleerd, dan wordt dit gemeld aan het notariskantoor; iii. De leverancier voldoet ten behoeve van de werkzaamheden voor het notariskantoor aan minimaal dezelfde relevante beveiligingsmaatregelen als het notariskantoor zelf. 	Notariskantoor

Commentaar [LD16]: Een voorbeeldtekst hiervoor wordt in stap 4 opgeleverd

10.2 Afspraken met dienstenleveranciers

<p>a) De beveiligingseisen die gelden voor een leverancier, product of dienst zijn expliciet afgesproken in een overeenkomst.</p>	Notariskantoor
<p>b) Voor eventuele onderaannemers gelden dezelfde beveiligingseisen als voor de hoofdaannemer. De hoofdaannemer is verantwoordelijk voor de borging van de gemaakte afspraken bij de onderaannemer(s).</p>	Notariskantoor

Commentaar [LD17]: Een voorbeeldtekst hiervoor wordt in stap 4 opgeleverd

10.3 Beoordeling van dienstenleveranciers

<p>a) Het functioneren ten aanzien van informatiebeveiliging en privacy van kritieke leveranciers met invloed op de notariële geheimhoudingsplicht wordt minimaal jaarlijks beoordeeld.</p>	Notariskantoor
---	----------------

Gedragcode

Informatiebeveiliging Notariaat

Leeswijzer

januari 2023

Inleiding

Dit document geeft uitleg over de Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat (verder Gedragscode genoemd), vastgesteld door de KNB Ledenraad op 15 februari 2023.

Het notariaat staat voor vertrouwelijkheid en integriteit van informatie. Aangezien het voor iedereen binnen het notariaat van groot belang is dat de maatschappij hierop kan blijven vertrouwen, zorgt elk notariskantoor ervoor dat de informatie die dat kantoor verwerkt en/of bewaart minimaal op een basisniveau beveiligd is.

- Deze Gedragscode beschrijft **wat** elk notariskantoor minimaal moet hebben geregeld om dit te bereiken. Verdeeld over verschillende thema's somt de Gedragscode de te nemen maatregelen op.
- De uitleg over **waarom** en **hoe** deze maatregelen moeten worden genomen staat in aparte toelichtingen per hoofdstuk. In de toelichtingen staan ook aanvullende tips over maatregelen die niet verplicht zijn, maar wel extra bescherming kunnen bieden.
- Om het nemen van maatregelen te vergemakkelijken, stelt de KNB hulpmiddelen ter beschikking.

De KNB heeft de Gedragscode samengesteld op basis van bestaande normen en standaarden op het gebied van informatiebeveiliging, met name ISO27001 en ISO27002. De Gedragscode bestaat uit een selectie van maatregelen die samen het effectiefst zijn in het beschermen van de vertrouwelijkheid en integriteit van de betreffende gegevens. De set van maatregelen in de Gedragscode is afgestemd op de taken en verantwoordelijkheden van een notariskantoor.

Versies

De Gedragscode is vastgesteld door de Ledenraad. Door gewijzigde inzichten in bedreigingen en de effectiviteit van maatregelen kan het zijn dat de Gedragscode moet worden aangepast. Ook de aangepaste, nieuwe versies van de Gedragscode moet de Ledenraad officieel vaststellen. Vanwege de benodigde zorgvuldigheid bij deze besluitvorming en de tijd en moeite die dit kost, streeft de KNB ernaar het aantal opvolgende versies te beperken. Toelichtingen en hulpmiddelen kunnen wel tussentijds wijzigen; hiervoor is geen besluit van de Ledenraad nodig.

Om het aantal versies van de Gedragscode te beperken wordt bij verschillende maatregelen in de Gedragscode verwezen naar geaccepteerde standaarden in de markt, zonder de actuele inhoud van die standaarden in de Gedragscode op te nemen. Maatregel 4.1 m) bijvoorbeeld luidt:

- *Voor wachtwoordlengte, complexiteitseisen en verlooperperiode worden de geaccepteerde standaarden in de markt gevolgd.*

In een voetnoot wordt verwezen naar standaarden van het Nationaal Cyber Security Center (NCSC) en het Digital Trust Center (DTC) van de Nederlandse overheid. De actuele inhoud van die standaarden wordt expliciet in de toelichting bij hoofdstuk 4 benoemd. Als de actuele standaarden wijzigen, zal de betreffende toelichting wijzigen. De Gedragscode blijft daarbij ongewijzigd.

Via NotarisNet, nieuwsbrieven en rechtstreekse berichten aan de contactpersonen informatiebeveiliging en privacy maakt de KNB wijzigingen in Gedragscode, toelichtingen en hulpmiddelen bekend.

Stapsgewijze invoering

De KNB zal de invoering van de Gedragscode stapsgewijs ondersteunen. Elke stap duurt een aantal maanden en aan het eind van een stap moeten alle notariskantoren de maatregelen hebben ingevoerd die bij die stap horen. De KNB zorgt ervoor dat bij het begin van iedere stap de relevante toelichtingen en hulpmiddelen beschikbaar zijn. De einddatum van de stap wordt bekendgemaakt bij de start van die stap.

In de Gedragscode zijn de maatregelen die nog niet hoeven te worden ingevoerd in een grijs lettertype vermeld. Van de maatregelen die aan het eind van de actuele stap moeten zijn ingevoerd, is het lettertype zwart gemaakt. Op deze wijze wordt duidelijk welke maatregelen nu moeten worden ingevoerd en wat in de volgende stappen nog komt.

Dit principe wordt ook toegepast in de lay-out van de toelichtingen en de hulpmiddelen.

Notariskantoor en Systeembeheer

In de Gedragscode is bij elke maatregel aangegeven of de invoering alleen een taak is van het 'Notariskantoor' of ook van de persoon of de organisatie die het 'Systeembeheer' uitvoert.

Met Notariskantoor wordt bedoeld: het gehele kantoor met alle vestigingen OF één van die vestigingen apart. Dat laatste geldt indien die vestiging zelfstandig de informatiebeveiliging bepaalt en verzorgt. In dat geval heeft zo'n vestiging onder andere een eigen informatiebeveiligingsbeleid.

Staat er bij een maatregel alleen 'Notariskantoor', dan betreft dit dus een maatregel die het Notariskantoor zelf moet invoeren. Staat er bij een maatregel ook 'Systeembeheer' dan zal de systeembeheerder (in veel gevallen is dat een leverancier van ICT-diensten, maar niet de notariële softwareleverancier) de meeste technische aspecten van die maatregel voor het Notariskantoor regelen. Het Notariskantoor blijft ervoor verantwoordelijk DAT het geregeld wordt en in veel gevallen zal ook het Notariskantoor bepaalde aspecten moeten verzorgen of hierover moeten besluiten. Om die reden staat bij die maatregelen ook Notariskantoor vermeld.

Bij enkele hoofdstukken zijn er niet alleen toelichtingen voor het Notariskantoor maar ook aparte toelichtingen voor Systeembeheer. Deze zijn puur gericht op de technische aspecten. Die toelichtingen kan het Notariskantoor aan Systeembeheer geven. Vragen over die toelichtingen kan Systeembeheer rechtstreeks aan de KNB stellen.

Medewerkers

Als in de Gedragscode of in toelichtingen sprake is van 'medewerkers' van het Notariskantoor, dan gaat dat over allen die binnen het Notariskantoor werkzaam zijn. Het gaat dus over de notarissen, de kandidaat-notarissen, de notarieel medewerkers, de secretarissen, de receptie-medewerkers, de financieel medewerkers enzovoorts. Het betreft hier niet alleen medewerkers in loondienst, maar ook bijvoorbeeld stagairs, uitzendkrachten, en waarnemers.

Systeem- en applicatiebeheer

Binnen een Notariskantoor vinden verschillende beheerwerkzaamheden plaats. Als in de Gedragscode of in toelichtingen sprake is van 'systeem- en applicatiebeheerwerkzaamheden', dan worden beheerwerkzaamheden op apparatuur, netwerken, applicaties en systemen bedoeld. Het gaat dan niet over inhoudelijke werkzaamheden, zoals modellenbeheer of het uitvoeren van speciale taken die zijn toegewezen aan een gebruiker met iets meer rechten, bijvoorbeeld het wijzigen van rechten van een andere gebruiker binnen een applicatie.

Toepasbaarheid voor kleine kantoren

Gestreefd is naar een Gedragscode die voor elk notariskantoor toepasbaar is, dus ook voor kleine kantoren met 1 tot 5 medewerkers. De benodigde inspanning zal bij een klein kantoor relatief groter zijn maar alle maatregelen zijn van toepassing. Soms kunnen maatregelen wat betreft toepasbaarheid op kleine kantoren vragen opwerpen; de toelichting kan dan opheldering geven.

Een voorbeeld:

Maatregel 5.1 a) luidt:

- *Het pand is ingedeeld in verschillende zones met verschillend gebruik.*

Deze maatregel roept bij sommige lezers beelden op van een groot kantoorpand met verschillende vleugels en met pasjes bedienbare draaideuren daartussen. De maatregel is echter ook toe te passen op een klein kantoor waarin maar enkele kamers worden gebruikt. Hierin kan ook sprake zijn van verschillende zones. Denk aan de zone waarin cliënten vrij mogen bewegen (bijv. hal, wachtruimte, toilet); de zone waar cliënten alleen samen met een medewerker mogen komen (bijv. werk- en/of spreekkamers) en de zone waar cliënten zeker niet mogen komen (bijv. serverruimte, kluis).

Voorbeeld draai-/logboek

Bij diverse maatregelen is sprake van periodieke handelingen, zoals controles, trainingen en oefeningen. Om deze goed in te kunnen plannen en om bovendien de uitvoering van deze zaken op één plek te kunnen vastleggen, stelt de KNB een voorbeeld draai-/logboek beschikbaar. In dit draai-/logboek kunnen de verschillende periodieke handelingen worden gepland en kunnen de resultaten (op hoofdlijnen) worden vastgelegd, zodat de uitvoering ook wordt bijgehouden.

Toelichting

4. Toegang tot informatie en systemen

Bij Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat

januari 2023

Inhoudsopgave

Inleiding	3
4. Toegang tot informatie en systemen	3
4.1 Toegang tot informatie en systemen	3

Inleiding

Dit is een toelichting op hoofdstuk 4 'Toegang tot informatie en systemen' van de Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat en geeft context en uitleg over genoemde maatregelen in dit hoofdstuk voor het notariskantoor.

Behalve deze toelichting is er ook een toelichting bij dit hoofdstuk speciaal voor systeembeheer:

- Toelichting Systeembeheer toegang tot informatie en systemen.

Behalve deze toelichtingen komen er later ook hulpmiddelen voor implementatie, waarnaar hieronder expliciet zal worden verwezen:

- Hulpmiddel: Voorbeeld procedure Toegangsbeheer.

4. Toegang tot informatie en systemen

Het goed inrichten van toegang van medewerkers tot informatie en systemen is van essentieel belang in het beveiligen van informatie. Elke medewerker dient toegang te ontvangen tot systemen die horen bij zijn of haar werkzaamheden. Te weinig maar zeker ook te veel rechten zijn hierbij ongewenst. Bij het niet correct inrichten is de kans op een incident of zelfs een datalek groter, doordat mogelijk onbevoegden toegang krijgen tot informatie die niet voor hun bestemd is.

4.1 Toegang tot informatie en systemen

Toelichting bij a) t/m g) en k) t/m s) komt later

Behorend bij 4.1 h)

Wanneer een kwaadwillende een wachtwoord in handen krijgt of weet te raden, zou deze zich toegang kunnen verschaffen tot alle informatie waar de gehackte gebruiker toegang toe heeft. Daarom moet er, als er wordt ingelogd vanuit een locatie buiten het vertrouwde kantoor-netwerk (via internet; dus 'vanaf niet-vertrouwde netwerkkzones'), gebruik gemaakt worden van multi-factor authenticatie. Multi-factor authenticatie gaat uit van het principe: maak gebruik van de combinatie van iets wat je *weet* én iets wat je *hebt*. Het wachtwoord is iets wat je *weet*. Het token, de mobiele telefoon die een sms of pushbericht ontvangt of een authenticatie-app is datgene wat je *hebt*. Dit principe wordt ook vaak gebruikt bij het inloggen met DigiD of bij internetbankieren.

Wanneer een hacker een wachtwoord in bezit heeft, maar niet het token of de mobiele telefoon van de gebruiker, heeft de hacker alsnog geen toegang tot de informatie.

Behorend bij 4.1 i)

Systeem- en applicatiebeheerwerkzaamheden worden uitgevoerd door een bevoegde beheerder, die meer rechten dan een reguliere gebruiker bezit, zodat deze beheerder wijzigingen in het systeem kan aanbrengen, updates kan uitvoeren, etc. Vanwege die extra rechten is misbruik van die rechten extra risicovol. Daarom moet worden afgedwongen dat deze beheerders vanaf niet-vertrouwde zones altijd met multi-factor authenticatie inloggen. Tenzij dit technisch niet mogelijk is moet ook worden afgedwongen dat beheerders eveneens vanaf vertrouwde zones altijd met multi-factor authenticatie inloggen.

Behorend bij 4.1 j)

Zoals bij 4.1 i) beschreven zijn de risico's aan het gebruik van accounts met systeem- en applicatiebeheerrechten groter dan bij reguliere gebruikersaccounts. Als beheerders ook reguliere taken hebben, of als gebruikers ook systeem- of applicatiebeheerwerkzaamheden verrichten en dat gebeurt met hetzelfde account, dan bestaat het risico dat per ongeluk fouten met grote gevolgen worden gemaakt. Om die reden gebruiken die personen voor die twee soorten werkzaamheden ('beheer' en 'regulier werk') aparte accounts.

Toelichting **Systeembeheer**

Toegang tot informatie en systemen

Bij Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat

januari 2023

Inhoudsopgave

Inleiding	3
4. Toegang tot informatie en systemen	3
4.1 Toegang tot informatie en systemen	3

Inleiding

Dit is een toelichting voor Systeembeheer op de maatregelen uit hoofdstuk 4 'Toegang tot informatie en systemen' van de Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat en geeft uitleg over genoemde maatregelen in dit hoofdstuk. Ter referentie zijn de nummers vanuit de Gedragscode overgenomen in deze toelichting.

4. Toegang tot informatie en systemen

4.1 Toegang tot informatie en systemen

Behorend bij 4.1 h)

Toegang tot informatie en informatiesystemen vanaf niet-vertrouwde netwerkkzones, dus ook tot informatie in de cloud, wordt beveiligd met multi-factor authenticatie.

Bij toegang via het internet geldt het internet als een niet-vertrouwde zone. Dan brengt authenticatie met enkel een wachtwoord risico's met zich mee. Daarom moet in dat geval door alle gebruikers gebruik gemaakt worden van multi-factor authenticatie, ook wel sterke authenticatie of tweefactor authenticatie genoemd. Het instellen van multi-factor authenticatie zal in samenspraak met het notariskantoor moeten gebeuren. Begeleid het kantoor als zij zelf multi-factor in kunnen stellen of adviseer het kantoor om met de betreffende leveranciers contact op te nemen om ook multi-factor in te stellen in applicaties die niet onder systeembeheer vallen.

Let er bij het instellen van multi-factor authenticatie op dat herstelsleutels (recovery keys) veilig worden opgeslagen, voor het geval een gebruiker geen toegang heeft tot een token of telefoon. Zo wordt uitsluiting van een account voorkomen.

Een site-to-site VPN-verbinding tussen kantoor en datacenter wordt gezien als een vertrouwde verbinding of zone (omdat deze vorm van VPN feitelijk een WAN-verbinding over internet is), op voorwaarde dat vanaf het kantoor alleen toegang tot de eigen servers en systemen verkregen kan worden.

Behorend bij 4.1 i)

Systeem- en applicatiebeheerwerkzaamheden worden enkel uitgevoerd na multi-factor authenticatie (met het account waarmee de systeem- en/of applicatiebeheerwerkzaamheden worden uitgevoerd), mits dat technisch mogelijk is.

Systeem- en applicatiebeheerwerkzaamheden worden uitgevoerd door een bevoegde beheerder, die meer rechten dan een reguliere gebruiker bezit. Daarom moet worden afgedwongen dat deze beheerders vanaf niet-vertrouwde zones altijd met multi-factor authenticatie inloggen. Bijvoorbeeld: als een beheerder een client-VPN-connectie maakt naar een kantoor of beheeromgeving om op afstand beheer uit te oefenen, dan wordt op deze VPN-verbinding ingelogd met multi-factor.

Tenzij dit technisch niet mogelijk is moet ook worden afgedwongen dat beheerders eveneens vanaf vertrouwde zones altijd met multi-factor authenticatie inloggen.

Behorend bij 4.1 j)

Accounts met systeem- en applicatiebeheerrechten worden alleen gebruikt tijdens de daadwerkelijke beheeractiviteiten. Voor niet-systeem- en applicatiebeheerwerkzaamheden wordt een 'regulier' account gebruikt.

Als beheerders ook reguliere taken hebben, of als gebruikers ook systeem-of applicatiebeheerwerkzaamheden verrichten gebeurt dat met aparte accounts. Zo wordt voorkomen dat bij het uitvoeren van reguliere taken per ongeluk fouten met grote gevolgen worden gemaakt.

Toelichting

6. Beveiligingsincidenten

Bij Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat

januari 2023

Inhoudsopgave

Inleiding	3
6. Beveiligingsincidenten	3
6.1 Herkennen en afhandelen van beveiligingsincidenten	3
Behorend bij 6.1 a)	3
Behorend bij 6.1 b)	4
6.2 Melden van ernstige beveiligingsincidenten aan KNB	4
Behorend bij 6.2 a)	4
Behorend bij 6.2 b)	4

Inleiding

Dit is een toelichting op hoofdstuk 6 'Beveiligingsincidenten' van de Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat en geeft context en uitleg over genoemde maatregelen in dit hoofdstuk.

Behalve deze toelichting zijn er ook hulpmiddelen voor implementatie, waarnaar hieronder expliciet wordt verwezen:

- Hulpmiddel Incidenten- en datalekkenprocedure;
- Hulpmiddel Incidenten- en datalekkenregister.

6. Beveiligingsincidenten

6.1 Herkennen en afhandelen van beveiligingsincidenten

Behorend bij 6.1 a)

Beveiligingsincidenten komen bij veel organisaties voor, ook bij notariskantoren. De (mogelijk grote) impact van zo'n incident kan voor verwarring en zelfs paniek zorgen. Door een vooraf afgesproken procedure te volgen kan het notariskantoor zich tijdens het incident richten op een nauwgezette en gestructureerde uitvoering van de juiste acties. Hiermee wordt het risico beperkt dat belangrijke zaken worden vergeten en een probleem mogelijk blijft bestaan. Aangezien datalekken een bijzondere vorm van beveiligingsincidenten zijn, kan ervoor worden gekozen één procedure te hebben voor zowel beveiligingsincidenten als datalekken.

Herkennen

Van een beveiligingsincident is sprake, als de beschikbaarheid, integriteit en/of vertrouwelijkheid van informatie wordt aangetast of kan worden aangetast. Zuiver gezien (en in het vervolg van deze toelichting) valt een (mogelijke) zwakke plek in de beveiliging ook onder de definitie van een beveiligingsincident.

Bij het op een goede manier omgaan met beveiligingsincidenten is het belangrijk dat medewerkers weten en begrijpen wat een beveiligingsincident is. Het is daarom verstandig bekend te maken wat de definitie van een beveiligingsincident is aan alle medewerkers (bijvoorbeeld in de procedure). Het helpt om daarbij voorbeelden te geven, bij voorkeur uit eigen ervaringen. Voorbeelden van beveiligingsincidenten zijn:

- Verlies van papieren uit een dossier;
- Niet naleven van een regel uit het beveiligingsbeleid;
- Een verdwenen sleutel van de serverruimte;
- Een ransomware-aanval;
- Virusbesmetting als gevolg van het aanklikken van een onbetrouwbare bijlage of link;
- Onbedoeld verstrekken vertrouwelijke gegevens na misleiding via phishingmail;
- E-mail met vertrouwelijke informatie versturen naar onjuiste ontvanger;
- Delen van wachtwoorden die niet gedeeld mogen worden.

Datalekken zijn altijd beveiligingsincidenten, maar beveiligingsincidenten zijn niet altijd datalekken. Een datalek heeft altijd betrekking op persoonsgegevens, een beveiligingsincident niet altijd. Een datalek heet in de AVG een "inbreuk in verband met persoonsgegevens". De AVG geeft hiervan de volgende definitie: een inbreuk op de beveiliging die per ongeluk of op onrechtmatige wijze leidt tot de vernietiging, het verlies, de wijziging of de ongeoorloofde verstrekking van of de ongeoorloofde toegang tot doorgezonden, opgeslagen of anderszins verwerkte gegevens (art. 4 sub 12 AVG).

Afhandelen

Voor de registratie van beveiligingsincidenten kan ook het datalekkenregister worden uitgebreid, aangezien het datalekkenregister al naar alle informatie vraagt die ook in een incidentenregister thuishoort. Een uitgewerkt voorbeeld van zo'n register dat voldoet aan de eisen in de gedragscode en aan de verplichting vanuit de AVG is Hulpmiddel Incidenten- en datalekkenregister.

Verplichting vanuit de AVG: De verwerkingsverantwoordelijke moet onder de AVG alle datalekken documenteren, ook als deze niet zijn gemeld c.q. niet hoeven te worden gemeld aan de toezichthouder of de betrokkene. De documentatie moet de Autoriteit Persoonsgegevens in staat stellen de naleving van de meldplicht te controleren. Met een datalekkenregister kan aan deze verplichting worden voldaan.

Een uitgewerkt voorbeeld van een procedure die voldoet aan de eisen in de gedragscode en aan de eisen van de AVG staat in Hulpmiddel Incidenten- en datalekkenprocedure. Het is van belang om deze procedure aan te passen aan het eigen notariskantoor door de juiste gegevens in te vullen en de stappen aan te passen, waar nodig. Er kunnen bijvoorbeeld andere rollen van toepassing zijn dan in de voorbeeldprocedure zijn genoemd. Stem vervolgens deze procedure af met de betrokken personen, oefen zo nodig, en zorg dat de procedure zowel online als offline gemakkelijk vindbaar is. Offline vindbaar maken kan door de actuele versie af te drukken en op afgesproken plekken te bewaren. Een beveiligingsincident kan namelijk ook betekenen dat digitale bestanden en documenten niet beschikbaar of bereikbaar zijn!

Let op: als het kantoor een cyberverzekering heeft afgesloten, kan dit gevolgen hebben voor de procedure, afhankelijk van de eisen van de verzekeraar.

Behorend bij 6.1 b)

Het doel van deze evaluatie is onder andere om te achterhalen of er veel incidenten op dezelfde plek of vanuit dezelfde categorie plaats hebben gevonden. Wellicht zijn er trends of andere waardevolle informatie uit af te leiden, waarmee het notariskantoor geholpen is om bijvoorbeeld een besluit te nemen over de inzet van uitgebreidere virusscanners, het gebruik van papierversnietigers, of het aanscherpen van afspraken met Systeembeheer.

6.2 Melden van ernstige beveiligingsincidenten aan KNB

Behorend bij 6.2 a)

Notariskantoren moeten de KNB op de hoogte stellen van het vermoeden van een al dan niet geslaagde cyberaanval. De melding wordt vertrouwelijk behandeld.

De KNB zal na een korte intake in de meeste gevallen doorverwijzen naar de CERT-dienst van Northwave of de CERT-dienst van de eigen cyberverzekeraar van het notariskantoor. Indien gewenst, biedt de KNB ondersteuning bij de afhandeling van het incident. Als het incident impact kan hebben op het gehele notariaat, zal de KNB relevante betrokken partijen informeren, omdat dan extra waakzaamheid geboden is.

Let op: Als doorverwezen wordt naar de CERT-dienst van Northwave, garanderen zij bereikbaarheid, en contact binnen een half uur. Zij doen dan samen met de melder een eerste analyse. In overleg met hen kan worden besloten gebruik te maken van hun diensten tegen gereduceerde tarieven. Hun beschikbaarheid is gegarandeerd en zij zullen binnen 4 uur ter plaatse zijn. Op dat moment gaat het notariskantoor zelf een contract aan met Northwave.

Behorend bij 6.2 b)

Mocht het notariskantoor onverhoopt te maken krijgen met een datalek met potentieel grote impact op het gehele notariaat, dan moet dit per e-mail worden gemeld bij de KNB. Voorbeelden van omvangrijke datalekken zijn: het verliezen van een USB-stick met een grote hoeveelheid data (inclusief persoonsgegevens), het verliezen van grote hoeveelheden papieren dossiers of akteafschriften. De KNB kan ondersteuning bieden aan het notariskantoor en communicatie met derden (bijvoorbeeld Belastingdienst en Kadaster) namens het notariaat verzorgen.

Wanneer een cyberincident na intake bij de KNB (zie Toelichting 6.2a) als datalek wordt geclassificeerd, dan hoeft geen e-mail meer te worden gestuurd. De gegevens en de situatie zijn dan reeds bekend.

Incidenten- en datalekkenprocedure

Wanneer de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van persoonsgegevens en andere informatie risico's lopen, is het belangrijk snel in actie te komen.

Algemeen

Deze procedure moet worden gestart bij constatering van elk beveiligingsincident, zwak punt in de beveiliging en/of datalek. Ook bij het vermoeden hiervan of bij twijfel moet deze procedure worden gestart.

Rol	Naam	E-mail	Telefoon
Aanspreekpunt incidenten en datalekken			
Aanspreekpunt informatiebeveiliging (als aanwezig)			
Verantwoordelijke/notaris			
Systeembeheerder			
Contactpersoon notarieel softwareleverancier			
Evt. contactpersoon CERT-dienst cyberverzekeraar			
Evt. overige leveranciers			

Een aandachtspunt bij het uitvoeren van deze procedure is het verzamelen van bewijsmateriaal zodat achteraf alles aangetoond kan worden, zowel de zicht- en merkbare 'symptomen' van het incident, als de uitgevoerde acties. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld foto's of schermprints van verschenen berichten op het scherm, foutmeldingen, mails met dreigementen, vastleggingen van telefonische gesprekken enzovoorts. En ook over aantekeningen over uitgevoerde acties, gevoerde overleggen, afspraken met derde partijen. Dit is vooral belangrijk als er sprake lijkt of is van cybercrime. Een gedeelte van de uitgevoerde acties worden op hoofdlijnen al opgenomen in het incidenten- en datalekkenregister. Alle medewerkers die een rol spelen bij de afhandeling, moeten hier aandacht aan geven. Aanspreekpunt incidenten en datalekken verzamelt en bewaart het bewijsmateriaal.

Stappen:

Door de **ontdekker** van het beveiligingsincident, datalek of zwak punt in de beveiliging:

1. Neem direct maatregelen om (verdere) schade te voorkomen.
Denk aan: het benaderen van de persoon aan wie ten onrechte gegevens zijn gestuurd, het laten dichten van een veiligheidslek in het kantoorstelsel, het terughalen van verloren laptops, telefoons of USB-sticks.
2. Licht zo spoedig mogelijk het aanspreekpunt incidenten en datalekken in.

Door het **aanspreekpunt incidenten en datalekken**:

3. Analyseer het incident
Bepaal wat er precies is gebeurd en/of nog gebeurt. Bepaal of het al langer aan de gang was. Bepaal of er een gebeurtenis was waarmee het incident begon. Betrek zo nodig deskundigen (bijvoorbeeld van leveranciers) om oorzaak en impact te bepalen.
4. Neem verdere maatregelen.
Ga na of de mogelijke maatregelen zijn genomen om (verdere) schade te voorkomen en onderneem zo nodig (aanvullende) actie. Check bij een

geautomatiseerd systeem of de persoon die belast is met informatiebeveiliging op de hoogte is en de nodige actie onderneemt. Houd registratie van activiteiten bij.

5. Controleer of het incident als datalek geclassificeerd moet worden:
 - a. Heeft het incident betrekking op persoonsgegevens?
 - b. Zijn er persoonsgegevens vernietigd, verloren of gewijzigd; of ongeoorloofd verstrekt of heeft iemand ongeoorloofd toegang tot de gegevens gehad?
 - c. Is dit het gevolg van een inbreuk op de beveiliging van die gegevens (of dat nu per ongeluk of onrechtmatig is geweest)?

Verzamel zo nodig aanvullende informatie door anderen te raadplegen zoals:

 - *de ontdekker, over diens constatering;*
 - *het aanspreekpunt informatiebeveiliging, om na te gaan waar het incident zich heeft voorgedaan en welke persoonsgegevens daardoor mogelijk risico lopen.*

Als het antwoord op alle vragen ja is, dan is er sprake van een datalek.
6. Registreer het incident in het incidenten- en datalekkenregister.

Niet alles kan al worden ingevuld maar wel wat al bekend is en ook of er sprake is van een datalek.
7. Informeer zo spoedig mogelijk de verantwoordelijke/notaris en andere relevante partijen, zoals (notarieel software)leveranciers.

De verantwoordelijke van het kantoor moet op de hoogte zijn om de mogelijke risico's voor het kantoor en de betrokkenen, zoals leveranciers, te kunnen inschatten.
8. Informeer zo spoedig mogelijk andere relevante partijen, zoals de notarieel softwareleverancier.

Communiceer met uw ketenpartners over het beveiligingsincident, evt. welke maatregelen er al zijn getroffen en of het incident mogelijk impact heeft op de dienstverlening van uw leverancier (ivm een aanval in de notariële keten).
9. Informeer de KNB zo spoedig mogelijk, als er sprake is van (het vermoeden van) een al dan niet geslaagde cyberaanval. Bel dan 070-3307247.
10. Informeer de KNB, als er sprake is van een omvangrijk datalek. E-mail hierover aan informatiebeveiliging@knb.nl.

Een datalek noemen we omvangrijk als er:

 - *Grote hoeveelheden persoonsgegevens zijn verwijderd, gewijzigd of gelekt, en/of*
 - *Persoonsgegevens zijn gelekt met kans op impact op het gehele notariaat.*
11. Indien het incident een datalek betreft, meld deze zo nodig:
 - a. aan de Autoriteit Persoonsgegevens:

De verwerkingsverantwoordelijke moet het datalek binnen 72 uur melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens, tenzij het niet waarschijnlijk is dat het datalek een risico inhoudt voor de rechten en vrijheden van de betrokkene(n).

Een datalek meldt u via het formulier op de website van de [Autoriteit Persoonsgegevens](#).
 - b. aan de betrokkenen.

Ga na of het datalek waarschijnlijk een hoog risico inhoudt voor de rechten en vrijheden van personen.

Zo ja: u moet het lek dan ook melden bij deze personen, tenzij de gelekte gegevens zodanig zijn beveiligd (versleuteld) dat ze niet leesbaar of bruikbaar zijn. Melden aan de betrokkene hoeft niet als er achteraf maatregelen zijn genomen om ervoor te zorgen dat het hoge risico voor de rechten en vrijheden van betrokkenen zich waarschijnlijk niet meer zal voordoen of

als de melding aan de betrokkene onevenredige inspanning zou vergen. In dat geval komt een openbare mededeling of vergelijkbare maatregel in de plaats van de melding.

Geef bij de melding aan de betrokkenen aan dat zij bij de receptie (e-mailadres en algemeen telefoonnummer) terecht kunnen als er vragen zijn.

Betrek bij de melding aan de Autoriteit Persoonsgegevens en het informeren van de betrokkenen altijd de verantwoordelijke notaris.

12. Handel het incident af.

Bepaal en neem de maatregelen om het incident op te lossen. Betrek daarbij zo nodig deskundigen (bijvoorbeeld van leveranciers). Beoordeel ook of er aanvullende maatregelen getroffen moeten worden om herhaling in de toekomst te voorkomen.

13. Completeer de registratie van het incident of datalek in het incidenten- en datalekkenregister.

Leg de nog ontbrekende gegevens van het incident of datalek vast in het incidenten- en datalekregister. Dus ook hoe het incident is afgehandeld.

14. Afhandeling van het incident wordt teruggekoppeld aan de melder.

a. Bedank de melder.

b. Geef in geval de melder extern is, geen details en enkel algemene informatie vrij over de oorzaak en oplossing.

Incident- en datalekregister	
Naam kantoor	
Contactpersoon	
Versiedatum	

Voorbeelden van beveiligingsincidenten en datalekken zijn:

- Verlies of diefstal van dossier, usb-stick, tablet of andere gegevensdragers
- Niet naleven van beveiligingsbeleid of -richtlijnen
- Inbreuk op fysieke beveiligingsvoorzieningen
- Toegangsovertredingen
- Opzettelijk foutief handelen (fraude, diefstal)
- Beschadigen of vernielen van (kritische) apparatuur
- Virusbesmetting als gevolg van het aanklikken van een onbetrouwbare bijlage
- Onbevoegd inzien van vertrouwelijke informatie
- Onbedoelde openbaarmaking van vertrouwelijke informatie
- Illegaal kopiëren van gegevens
- Email met onversleutelde vertrouwelijke informatie
- Kenbaar maken van of onzorgvuldig omgaan met wachtwoorden

Maar ook cyberaanvallen zoals DDoS, computerhacking, besmetting met ransomware, of het technische falen van apparatuur, stroomuitval, wateroverlast en dergelijke zijn aan te merken als informatiebeveiligingsincidenten.

Toelichting Omdat een datalek binnen
72 uur na ontdekken
gemeld moet worden, hier
het tijdstip vermelden

Nr.	Datum/tijdstip ontdekken incident	Omschrijving (toelichting) van en feiten omtrent het incident / (mogelijke) datalek
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

** Alle velden met een *
behoeven alleen te
worden ingevuld als het
een datalek betreft.*

Medewerker kantoor,
leverancier kantoor,
cliënt,
journalist,
ethical hacker,
KNB,
burger,
geautomatiseerd detectiesysteem,
anders, te weten...

Bewust (sabotage, diefstal, fraude,
anders, te weten...),
Onbewust (per ongeluk,
onwetendheid, anders, te weten...

Ontdekt/gemeld door	Oorzaak incident

Datalek j/n?	Aantal betrokkenen*

Uitgangspunten begroting 2023, 2024 en 2025 SKN

	2023	
prijnsindex inhuur personeel KNB en peer reviews inflatie (leveranciers)	16,93% 12 maanden 8,36% 12 maanden	
het tarief wordt niet geïndexeerd		
kosten CTN opnemen bij SKN	50.000	
reserves komen eind 2024 boven 25 mio (weerstand)	ja	38.410
kostenveroordelingen en boetes opgenomen	-200.000	
<i>Uitgaven aan grote programma's</i>		
Programma kwaliteit en toezicht	1.700.342	werkprogramma
Due diligence ML6	400.000	2 Digitale Notaris
Textmining en datamining en prototype tuchtzaken en klachtenanalyse	201.550	2 Digitale Notaris 8 Dienstverlening aan leden
<i>Onzekerheden</i>		
Indexatie deel Programma kwaliteit en toezicht		52.125

Begroting Kwaliteitsfonds

Budgethouder Hans Kuijpers

	2023	2024	2025	2023
	begroot	begroot	begroot	per maand
8701 akten kwaliteitsfonds	-13.152.000	-13.152.000	-13.152.000	-1.096.000
Totaal baten	-13.152.000	-13.152.000	-13.152.000	-1.096.000
4710 betaalde rente	0	0	0	0
8310 bankrente ING	0	0	0	0
8330 rente obligaties ABNAMRO	-40.000	-50.000	-60.000	-3.333
8331 dividenden ABNAMRO	-40.000	-50.000	-60.000	-3.333
8333 koersresultaat effecten ABNAMRO	0	0	0	0
8335 rente obligaties ING	-65.000	-75.000	-85.000	-5.417
8336 dividenden ING	-65.000	-75.000	-85.000	-5.417
8337 koersresultaat effecten ING	0	0	0	0
Totaal financiële baten	-210.000	-250.000	-290.000	-17.500
4040 doorberekende pers kst KNB	558.202	569.202	578.584	46.517
4499 doorberekende overhead	309.449	315.710	321.251	25.787
Totaal personeelskosten	867.652	884.912	899.835	72.304
5104 geschillencommissie	120.000	122.400	124.848	10.000
5146 vergoeding not leden kamers van toezicht	119.100	121.482	123.912	9.925
5106 peer reviews audits	614.310	626.596	639.128	51.193
5131 reis en verblijfskosten audits	20.000	20.400	20.808	1.667
5132 heraudits	10.000	10.200	10.404	833
5134 ontwikkeling vervolg peer review	5.000	5.100	5.202	417
5136 bijzonder beheer audit	10.000	20.000	30.000	833
5137 opleiding auditoren	48.762	49.737	50.732	4.064
5139 geschillencommissie audits	1.000	1.020	1.040	83
5140 interview	75.852	77.369	78.916	6.321
5141 afschrijving audit	7.498	7.648	7.801	625
4676 werkzaamheden Davinci	20.000	20.400	20.808	1.667
4265 advieskosten	13.220	13.484	13.754	1.102
4310 accountantskosten	1.000	1.020	1.040	83
4311 bankkosten	364.285	371.570	379.002	30.357
4380 verzekeringen	2.000	2.040	2.081	167
4385 diverse kosten	12.000	12.240	12.485	1.000
5600 bestuurskosten	50.000	51.000	52.020	4.167
5004 Commissie Toegang Notariaat	1.517.040	1.547.381	1.578.328	126.420
4002 kosten probleemprotocollen	5.579.243	5.690.827	5.804.644	464.937
4527 kosten lucht en toezicht	400.000	400.000	400.000	33.333
4530 due diligence ML6	1.478.558	250.000	250.000	123.213
4528 programma kwaliteit en toezicht	221.784	263.719	306.494	18.482
4529 beheerskosten kwaliteit en toezicht	201.550	205.581	22.105	16.796
4045 datamanagement	10.899.886	9.898.901	9.743.238	908.324
Totaal kosten kwaliteitsfonds	11.767.538	10.783.813	10.643.073	980.628
Totaal lasten	-1.594.462	-2.618.187	-2.798.927	-132.872
Saldo	-20.825.761			
Overige reserves 31/12/2021	-22.420.223	-25.038.410	-27.837.337	
Reserve cumulatief				

15% van de investering

2022-1130d WOO-verzoek inzake vóórvergaderingen LR verz. 30 nov. 2022

verzonden aan <Knbbestuur@knb.nl> en aan Hendrik Aries Edeler
<H.Edeler@knb.nl> . Tevens gericht aan de ledenraad t.a.v. mevr. Drs. J.K.
Roos, secretaris ledenraad(LR) j.roos@knb.nl

30 november 2022

van ahm rieter aan Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Hierbij leg ik u een WOO-verzoek voor.

Ter inleiding:

Aan de vergaderbundel van de LR van 16 november 2022 op p24 wordt aan het ontwerpverslag van de LR-vergadering van 21 september 2022 het volgende citaat ontleend:

"1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 13.30 uur en doet de volgende mededelingen:

- De voorvergadering van de ledenraad zonder aanwezigheid van het bestuur is voor het eerst [werd] gehouden en was zeer effectief."

Hiervan kennis nemend wordt door verzoeker opgemerkt dat het verslag van die vóórvergadering niet in de vergaderbundel is opgenomen. Opmerkelijk is ook dat ruim 23 jaar na de invoering in 1999 van de ingrijpende wetswijziging Wna voor het eerst *zonder aanwezigheid van het bestuur* wordt vergaderd, aannemend dat onder vóórvergaderen een dergelijke wijze van vergaderen wordt verstaan, zoals uit het citaat kan worden afgeleid. Niet duidelijk is of de directeur van het Bureau (die volgens de Wna regulier aanwezig is of kan zijn) daarbij aanwezig was of dat hij op basis van Wna art. 76 is geweerd. Ook is niet duidelijk of er een of meer secretarissen (die volgens de Wna art. 76 eveneens regulier aanwezig zijn of kunnen zijn) aanwezig was/waren, of dat ook zij niet waren toegelaten. Evenmin is duidelijk of de secretaris en de notulist van de ledenraad aanwezig was/waren, of dat zelfs zij werden geweerd.

Een en ander roept bestuursrechtelijke benieuwdheid bij verzoeker op. Wat is hier aan de hand? Openheid daarover is geboden. Dit leidt mede tot de hierna geformuleerde vragen.

De Wna, art.76, gaat er van uit dat van de vergaderingen van de raad een verslag moet worden opgemaakt en dat dat openbaar is. Deze regel kan worden afgeleid uit wat a contrario is bepaald voor vergaderingen die met gesloten deuren worden gehouden. De terloopse zinsnede in de opvolgende LR-vergadering "*De voorvergadering [...] was zeer effectief*" kan niet als verslag gelden en zeker niet

als enig verslagelament. Ook de vergadering zelf is openbaar en behoort ook feitelijk openbaar te zijn, tenzij anders besloten wegens de aard van het te behandelen onderwerp. Effectiviteit komt niet als aard voor beslotenheid in aanmerking; met aard moet iets heel anders bedoeld zijn. Nergens is deze voorvergadering openbaar aangekondigd, zodat de openbaarheid een farce is indien de vergadering op een ander tijdstip wordt gehouden dan de wel aangekondigde -reguliere- vergadering volgens een openbaar gemaakt vergaderschema.

WOO-verzoek

De **vraag (1)** is: Wilt u mij het verslag van de vóórv vergadering van de LR van 21 september 2022 sturen?

Indien er onverhoopt nog geen verslag beschikbaar is, wordt geattendeerd op de uit de Wna voortvloeiende plicht er een op te maken en wordt het alsnog opmaken in het kader van dit WOO-verzoek verlangd. Ook zoiets valt onder het bereik van de WOO, aldus kan worden afgeleid uit het Handboek openbaarheid van bestuur, van Daalder. Daarop is eerder gewezen.

Tevens wordt bij vraag 1 opgemerkt dat indien het verslag wel is opgemaakt, of alsnog is opgemaakt, maar nog niet zou zijn vastgesteld, dat laatste niet langer een reden kan zijn het niet over te leggen, nu de ledenraad in het kader van de "actieve openbaarmaking op basis van de WOO" op 21 september 2022 *als beleid* heeft besloten om het ontwerpverslag al vóór de vaststelling zonder een WOO-verzoek, uit eigen beweging openbaar te maken.

Dat besluit is in een geluidsopname vastgelegd, vervolgens -al dan niet beknopt- schriftelijk vastgelegd in de uitwerking daarvan (zijnde geen verbatim maar een beredeneerd/interpretatief verslag). Het desbetreffende schriftelijke verslag is, naar mag worden aangenomen, in de LR-vergadering van 16 november 2022 definitief vastgesteld. Daarop mag dus worden voortgebouwd.

Vraag (2):

a. Wilt u mij alle beschikbare informatie verstrekken waarom de raad tot vóórv vergaderen is overgegaan? Deze vraag geldt alleen voor zover die informatie niet uit de reactie op vraag 1 voortvloeit. Onder de gevraagde informatie ook te begrijpen de inhoud van de notities die de 'gemandateerde' voorzitter of enige andere persoon, bijv. de secretaris of notulist of een lid van de Commissie van Advies, van de bijeenkomst heeft/hebben gemaakt.

b. Indien de raad conform Wna art. 76 met gesloten deuren heeft vergaderd, en tot die status vóóraf is besloten en dat is vastgelegd, wordt uitdrukkelijk verzocht die informatie bij de reactie op dit verzoek mee te sturen en ook te vermelden op wiens initiatief het besloten vergaderen is gebeurd. Was dat op initiatief van de voorzitter, wier positie betwist is omdat de mandatering niet geldig was, of waren het ten minste acht leden van de raad? Tot het vergaderen

met gesloten deuren kan uit zijn aard *niet achteraf* worden besloten. Dat de wet de mogelijkheid van vergaderen met gesloten deuren heeft geopend brengt niet met zich mee dat daarvan zonder grondige reden gebruik kan worden gemaakt om buiten de openbaarheid te laten wat openbaar behoort te zijn.

Voorvergaderen is niet synoniem met besloten vergaderen.

Vraag (3) : Wilt u mij ook de geluidsopname van die vóórvergadering van 21 september 2022 sturen?

Bij deze derde vraag worden enkele toelichtende opmerkingen gemaakt:

- a. Twee keer werd aan ondergetekende een dergelijk verzoek geweigerd (zie twee besluiten 14 april 2022) . Dat weerhoudt verzoeker niet van het verzoek. Niet uitgesloten is immers dat het beleid is gewijzigd, zoals het ook is gewijzigd met betrekking tot het openbaar maken van concept-verslagen.
- b. Verzoeker attendeert op wat is opgenomen in het verslag van de LR-vergadering van 21 september 2022, namelijk, (citaat): "*- Alleen ten behoeve van de notulen wordt een geluidsopname gemaakt*", einde citaat. Ook dat weerhoudt verzoeker niet van het verzoek. Deze mededeling werd vele malen bij eerdere vergaderingen *niet* gedaan, net zo min als dat vernietiging ooit zou zijn aangekondigd. In geen geval werd de mededeling categorisch gedaan. Zij is nu min of meer uit de lucht komen vallen na het incident betreffende de persoon van de verzoeker in de LR-vergadering van 17 november 2021 met als follow-up op de vergadering van 2 februari 2022, waarin de "gemandateerde " voorzitter een drietal besluiten mededeelde.
- c. De geldigheid van de bij b. geciteerde mededeling en de aldaar aangeduide besluite, en het niet willen overleggen van geluidsopnamen, wordt door verzoeker op diverse gronden in rechte bestreden (SGR 22/2413 Rb Den Haag). Voor zover mogelijk en nodig wordt tegen de inhoud van het citaat van 21 september 2022 thans bezwaar gemaakt, dat evenwel nu niet afzonderlijk in behandeling hoeft te worden genomen, in afwachting van de procedurele ontwikkelingen in de zaken die al bij de bestuursrechter liggen.
- d. Bij vraag 3 wordt ten slotte in herinnering gebracht dat, hangende de vermelde procedure SGR 22/2413 bij Rb Den Haag, namens de KNB is toegezegd dat geen vernietiging van opnamen zal plaatsvinden, voorshands ook niet nadat het schriftelijke verslag is vastgesteld.

Zoals hierboven al is aangeduid wordt bij de bovenstaande vragen aangenomen dat het verslag van de openbare LR-vergadering van 21 september 2022 op 16 november 2022 is vastgesteld volgens de tekst het in de vergaderbundel van die laatste dag is opgenomen . **Is dat anders**, dan wordt verzocht (de eventuele **Vraag 4**) het gewijzigd vastgestelde verslag als informatie over te leggen.

Het bovenstaande lag in concept gereed toen bij mail van 28 november 2022 via de secretaris van de ledenraad een - uiterst summiere - reactie werd ontvangen op het bericht van verzoeker aan bestuur en ledenraad van 15 november, waarin ook een punt van orde werd aangesneden, daags voor de ledenraadsvergadering van 16 november. Ik lees in de mail van 28 november "*Uw e-mail met betrekking tot het mandaat van de voorzitter is in de voorvergadering van de Commissie van Advies met de ledenraad besproken. Naar aanleiding hiervan is de opdracht gegeven een mandaat op te stellen.*"

Ook deze keer is dus een voorvergadering gehouden waarvan de status niet duidelijk is. Twee mogelijkheden:

- Was dit een wettelijk mogelijk gemaakte besloten vergadering zonder de aanwezigheid van het bestuur zoals op 21 september werd gehouden?
- Of is een andere soort voorvergadering bedoeld?

Herhaald wordt voorvergaderen niet synoniem is met besloten vergaderen.

Wel duidelijk moge zijn dat als de Commissie van Advies, die uit de LR voortkomt, vergadert met de LR dit een openbare vergadering behoort te zijn, tenzij vooraf tot beslotenheid is besloten. Nu het door mij op 15 november aan bestuur en ledenraad aangeboden adres ook een punt van orde was (de geldigheid van de benoeming van de als gemandateerde optreden voorzitter van de raad werd immers betwist) is openheid wettelijke noodzaak. Het zou bestuursrechtelijk onbehoorlijk gedrag zijn als geprobeerd wordt door middel van niet-openbare voorvergaderingen - in welke vorm dan ook - informatie buiten de openbaarheid te brengen die openbaar behoort te zijn. Wordt dit door bestuur en raad beseft?

Dit levert aanvullende WOO-vragen op.

Vraag 5

- a. Wilt u mij - zodra gereed - het verslag van de voorvergadering van de Commissie van Advies met de ledenraad van 16 november 2022 sturen?
- b. Wilt u mij ook de geluidsopname van die vóórvorgadering sturen?
- c. Voor zover uit het verslag niet blijkt -door wie precies- welke opdracht -aan wie, is verstrekt inzake het beoogde mandaat, wordt verzocht om ook daarover de informatie over te leggen.

Er wordtop geattendeerd dat uit de beantwoording op 8 november van de WOO-vraag van 23 september 2022 voortvloeit dat het om meer dan één mandatering ging en dat ook de omvang van het mandaat zwevend bleef. Dat beseft valt niet te lezen in de bij mail van 28 november 2022 gegeven reactie. Die is afgemeten. De woorden lijken geteld. Het omstreden en bestreden besluit van de ledenraad

op 17 november 2021 om *aan de Wob-verzoeken van de heer Rieter... "zo min mogelijk tijd , geld en middelen te besteden"* werd op die manier in praktijk gebracht. De ledenraad heeft nimmer geregeerd op mijn aanmerkingen daarop en het besluit ook niet teruggenomen. De afgemeten reactie doet ook overigens geen recht aan de inhoud van de brief van 15 november 2022, die mede aan het bestuur was gericht.

Vraag 6 Tevens wordt verzocht om informatie te verstrekken over de - overige - **reparatiemaatregelen** inzake mandatering, die voortvloeien uit het ontbreken van diverse stukken zoals blijkt in het besluit van 8 november 2022 sub A, zodra die informatie beschikbaar is, en alsdan binnen de wettelijke termijn, waarvan het startpunt mij niet bekend is . Dan wel te berichten dat dergelijk reparatiemaatregelen niet worden genomen en van het daaraan ten grondslag liggende besluit de informatie te verstrekken.

In afwachting,

hoogachtend,

ahm rieter

Mandaatbesluit

Overwegende:

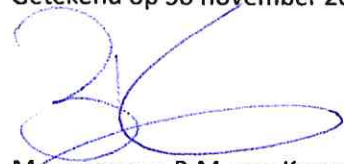
- Dat het voor de vergaderorde wenselijk is om de vergaderingen van de ledenraad voor te laten zitten door een technisch voorzitter die niet tevens ledenraadslid is;
- Dat het vorengaande door de voorzitter van de ledenraad is besproken met de ledenraad en heeft voorgesteld om mevrouw mr. J.J.C.A. Leemrijse mandaat te verlenen om de rol van voorzitter in te vullen;
- Dat de ledenraad heeft mondeling heeft ingestemd met het voorstel tot het verlenen van dit mandaat aan mevrouw mr. J.J.C.A. Leemrijse;
- Dat vanaf 6 februari 2019 mondeling mandaat is verleend door de voorzitter van de ledenraad aan mevrouw mr. J.J.C.A. Leemrijse om op te treden als voorzitter van de ledenraad, en al hetgeen te doen dat daartoe naar het oordeel van de gemandateerd voorzitter nodig of wenselijk is en waartoe de voorzitter van de ledenraad zelf ook bevoegd is;
- Dat het nu wenselijk is om dit mondelinge mandaat ook schriftelijk vast te leggen en te bekrachtigen aangezien het voor derden van buiten de beroepsgroepen niet duidelijk lijkt te zijn dat dit mandaat is verleend.

Mandaatverlening

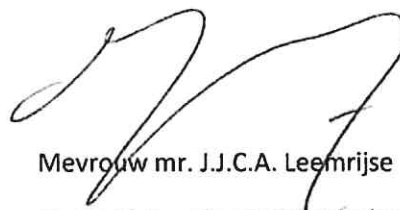
De voorzitter van de ledenraad verleent mandaat aan mevrouw mr. J.J.C.A. Leemrijse en bekrachtigt -voor zover nodig- het in het verleden aan mevrouw mr. J.J.C.A. Leemrijse gegeven mondelinge mandaat om op te treden als voorzitter van de ledenraad, en al hetgeen te doen dat voor de invulling van deze functie naar het oordeel van de gemandateerd voorzitter nodig of wenselijk is en waartoe de voorzitter van de ledenraad zelf ook bevoegd zou zijn;

Dit mandaat is aldus verleend vanaf 6 februari 2019 tot het moment dat dit mandaatbesluit wordt ingetrokken door de voorzitter van de ledenraad.

Getekend op 30 november 2022

Mevrouw mr. B.M. van Kampen
Voorzitter Ledenraad

Mevrouw mr. J.J.C.A. Leemrijse
Gemandateerd voorzitter Ledenraad

Jimke Roos

Van: Agostino Rieter <a.rieter@xs4all.nl>
Verzonden: maandag 13 februari 2023 10:26
Aan: KNB Bestuur; Hendrik Aries Edeler; Jimke Roos
Onderwerp: BEZWAAR tegen besluit van 3 januari 2023 op Woo-verzoek van 30 nov.2022, inz. vóórvergaderen ledenraad

Urgentie: Hoog

aan bestuur KNB: KNB Bestuur <Knbbestuur@knb.nl>
tevens aan: Hendrik Aries Edeler <H.Edeler@knb.nl> i.v.m. coördinatie Woo-zaken
tevens aan: Jimke Roos <j.roos@knb.nl> als secretaris ledenraad

onderwerp: bezwaar tegen besluit van 3 januari 2023 op Woo-verzoek van 30 nov.2022, inzake vóórvergaderen

geacht bestuur,

hierbij maak ik bezwaar tegen het bovenvermelde besluit. Formeel dient het bezwaar aan het bestuur gericht te zijn. Inhoudelijk betreft het het bestuur en de ledenraad.

Na een aantal inleidende en verklarende opmerkingen in het verzoek van 30 november 2022 is o.a. gevraagd (vraag 1) is om een verslag van de voorvergadering van 21 september 2022.

Uw antwoord (in punt 1) is dat er geen verslag is, noch wordt, opgemaakt. Dat bevreemdt mij. Bij goed bestuur wordt een verslag opgesteld. Er worden in elk geval notities gemaakt. Ook die vallen onder het bereik van de Woo. Zo nodig dient ook van een korte voorvergadering alsnog een verslag of verslagje te worden opgesteld indien de gemaakte notities niet bruikbaar zouden zijn, wat blijkens jurisprudentie niet snel het geval kan zijn.

U stelt dat de voorvergadering geen vergadering van de LR zou zijn. Dat is geen houdbaar standpunt. Ook al is de voorvergadering niet in enig programma opgenomen en al is zij niet aangekondigd, zij heeft blijkens het verslag van de ledenraadsvergadering, die daarop is gevolgd, feitelijk plaatsgevonden en is dus een vergadering, geen onderonsje over het weer of het voetballen. Uit niets blijkt dat het niet plenair gebeurde, voor zover dat al relevant mocht zijn. De commissie van advies is een orgaan van de LR, door de raad ingesteld. Ook de vergadering met de commissie is dus een vergadering van de LR en volgens de wet openbaar, tenzij die besloten is verklaard. Dat laatst is

blijkbaar niet gebeurd. Ongepast zou zijn dat er telkens besloten zou worden voorvergaderd om zonder een goede reden vooral niets naar buiten te hoeven brengen. Dat past een bestuursorgaan niet. Ook al is een vergadering van de commissie van advies, los van de LR, volgens de wet niet openbaar, de inhoud valt wel onder het bereik van de Woo; heel merkwaardig zou zijn dat niets wordt vastgelegd. Sijpelt ook hier de 'Rutte-doctrine' door? Het zou niet passen bij de onlangs getoonde veranderde KNB-stijl van meer actieve openbaarheid als bedoeld in de Woo en meer aandacht voor Woo-verzoeken.

In punt 3 van uw besluit wordt vastgesteld dat er een geluidsopname is gemaakt, ook van de voorvergadering. De opname valt onder het bereik van de Woo. Dat de opname onbedoeld is gemaakt, zoals u schrijft, is niet relevant. De principiële vragen hieromtrent zijn al onder de rechter (Rb DH zaak 22/2413 e.a). Vooralsnog werd overlegging van de opname gevraagd (mijn vraag 3) . U heeft dat expliciet geweigerd. De vraag wordt opnieuw gesteld. Daarbij schrijft u dat het "een informele, althans besloten, bijeenkomst betreft". Besloten was de vergadering niet, want dat dient vooraf te worden vastgesteld, waarop u zich niet beroept. Dat de vergadering "informeel" was, is niet relevant, wat daarvan ook de betekenis moge zijn.

Inzake punt 5 van uw besluit, inzake de voorvergadering van 16 november 2022, wordt opgemerkt dat het bovenstaande bezwaar inhoudelijk ook daarvoor geldt. Gaat de LR een gewoonte maken van onderonsjes in voorvergaderingen?

In punt 5 snijdt u ook de vastlegging aan van het mandaat aan de beoogde gemandateerd voorzitter van de LR. Het "reparatiebesluit" van 30 november 2022 heb ik ontvangen. Het is niet volledig en ook overigens m.i. niet juist. Ook daartegen maak ik voor zover mogelijk bezwaar. Ook dit is onder de rechter, zaak SGR 22 / 7137 Rb DH, zitting gepland 22 febr. 2023. Voor geval de rechter op dit punt geen uitspraak doet, handhaaf ik dit bezwaar.

In punt 6 maakt u duidelijk dat er geen andere reparatiemaatregelen zijn genomen. Dat wordt - zoals opgemerkt- onjuist bevonden. De KNB (bestuur en LR) volharden daarmee in een gemaakte fout. Voor zover die alleen van administratieve aard zou zijn, ziet het er niet als een ramp uit. Er is echter meer aan de hand. De bevoegdheden van de voorzitter van de LR staan niet voldoende vast en dus deelt ook de gemandateerde voorzitter die handicap. In de ledenraad van 14 november 2018 werd al geconstateerd dat het mandaat schriftelijk moet worden vastgelegd en ook dat de inhoud zou moeten worden bepaald. De KNB heeft daaraan destijds een consequenties verbonden, probeerde het goed te praten en heeft nu alleen een gebrekkige reparatiemaatregel genomen.

Ten slotte: in procedure SGR 22/7137 is de vraag opgeworpen en gemotiveerd of de functie van voorzitter LR zich überhaupt leent voor mandatering.

Graag vernemend over de voortgang van de behandeling van dit bewaar,
hoogachtend,
ahm rieter

=====

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Vergadernotitie ledenraad

Datum : 15 februari 2023
Agendapunt : 7.b
Onderwerp : Bijstellen begroting 2023/2024/2025
Van : Ed Engelen

Status : ter informatie ter bespreking ter beslissing

Ter informatie de bijgesteld begroting voor 2023 / 2024 / 2025.

Uitgangspunten begroting 2023, 2024 en 2025

prijscompensatie (leden en honoraria)	16,93%	12 maanden
inflatie (leveranciers)	8,36%	12 maanden
prijsindex huisvesting	15,20%	12 maanden
alle tarieven worden geïndexeerd	16,93%	
ook brochures en cursussen		
ook doorbelasting PEC aan CTR en CLTR		
poortwachterstoelagen blijven ongewijzigd		vanaf 2025 verlagen als notid wegvalt
tarieven Vis en BRP blijven ongewijzigd		
tarief CLTR wordt verlaagd van 6,50 naar 5,50		

reserves blijven boven minimum van 3 mio (weerstand)	ja	eind 2025 4.949.998
cursusbureau krijgt een negatieve reserve		-238.441 eind 2023
rechtsvragen krijgt een negatieve reserve		-95.139 eind 2023

vernieuwing CTR is on hold gezet		615.000
voor vernieuwing Doc-Direkt bedrag opgenomen	70.000	
voor architect meer kosten opgenomen	91.000	
voor werving meer kosten opgenomen	170.000	
voor advies meer kosten opgenomen (rechtsvragen)	70.000	
geen kosten opgenomen voor SRD		
aantallen cursussen verlaagd met 20	-36.000	

Uitgaven aan grote programma's

		werkprogramma
Future Pro(o)f	996.964	5 Future Pro(o)f
Digitaal passeren	2.345.718	2 Digitale Notaris
Informatiebeveiliging en IAM	904.000	8 Dienstverlening aan leden
Notarieel portaal (websites)	418.541	8 Dienstverlening aan leden
Vernieuwing CRM (investering)	250.000	8 Dienstverlening aan leden
Extra inzet buitenland vanwege bestuur CNUE	50.000	7 Stakeholdermanagement

Onzekerheden

Beheer en onderhoud PEC zelf doen of afnemen als dienst	640.000	zelf doen
Hosting en beheer PEC afnemen als dienst?	2.784.699	lagere kosten?
Hosting en beheer BRN: contracten nog niet rond	886.816	
Premie verzekeringen nog niet bekend	6.245.004	

Beslispunten bestuur

prijscompensatie zzp kano's wel of niet doorberekenen	3.250	wel doorberekenen
---	-------	-------------------

korting zzp kano's
licenties en hosting Insight meeliften op licentie Avisi of niet
symposium wel of niet opnemen

20.700 in 2024 laten vervallen, notitie volgt
307.742 400.000 in 2025, eigen ontwikkelstraat KNB, is eigendom dus houden (Jan Bakker Avisi) Is dit juridisch af te dekken?
82.000 wel opnemen

<i>Personeel uitbreiding</i>	fte
inzet manager vitalisering	0,33
secretaresse	0,29
inzet verenigingsmanager	0,05
vacature junior jurist	1,00
vacature senior jurist	1,00
vacature junior lobby	1,00
inhuur Woo jurist	1,00
inzet ketenmanager	1,00
Totaal	<hr/> 5,67

<i>Personeel verschuiving inzet</i>	fte
inzet van systeembeheer naar security	0,50
inzet medewerkers op future pro(o)f bij ordesecretariaat	2,81
inzet juristen van abonnementen naar pz en rechtsvragen	1,60

Eigen Vermogen										
Algemene reserves	saldo 31-12-2021	begroot 2022	prognose 2022	saldo 31-12-2022	begroot 2023	saldo 31-12-2023	begroot 2024	saldo 31-12-2024	begroot 2025	saldo 31-12-2025
KNB bureau	5.253.608	-306.503	37.000	4.984.105	-1.082.669	3.901.436	-695.897	3.205.539	-705.525	2.500.014
Onderwijs en Kandidatenzaken	74.667	-64.081	-44.000	-33.414	-205.027	-238.441	-220.746	-459.187	-212.280	-671.467
Kwaliteitstoetsing	735.767	0		735.767		735.767		735.767		735.767
ICT & Procesoptimalisatie	1.061.951	-1.056.133	3.144.467	3.150.285	-1.324.637	1.825.648	3.718.515	5.544.163	420.180	5.964.343
Uitgeverij	678.480	9.295		687.775	-25.654	662.121	-28.843	633.278	-214.823	418.455
Rechtsvragen	189.400	18.506	-70.000	137.906	-233.045	-95.139	-161.361	-256.500	-160.972	-417.472
Public Relations	574.439	91.760		666.199	26.364	692.563	21.298	713.861	15.410	729.271
CLTR	3.337.028	93.109	172.400	3.602.537	-139.698	3.462.839	-113.779	3.349.061	-115.373	3.233.688
Totaal Algemene reserves	11.905.340	-1.214.046	3.239.867	13.931.161	-2.984.367	10.946.794	2.519.188	13.465.982	-973.383	12.492.599
Financieringsresultaat	860.586	50.908	-1.246.000	-334.506	52.452	-282.054	45.499	-236.555	43.653	-192.902
Bestemmingsreserves										
CTR	5.201.443	568.461	-172.000	5.597.904	-736.568	4.861.336	-1.064.367	3.796.969	-807.134	2.989.835
Hammerstein portaal	0	0		0						
Verzekeringen	1.057.976	42.138	-100.000	1.000.114	-73.425	926.689	-75.982	850.708	-78.555	772.153
Onderzoek- en Ontwikkelingsfonds	262.876	-667	0	262.209	0	262.209	0	262.209	0	262.209
Ondersteuningsfonds	315.960	-802	0	315.158	0	315.158	0	315.158	0	315.158
Totaal Bestemmingsreserves	6.838.255	609.131	-272.000	7.175.386	-809.993	6.365.393	-1.140.348	5.225.044	-885.688	4.339.356
Totaal Eigen vermogen	19.604.181	-554.008	1.721.867	20.772.040	-3.741.908	17.030.133	1.424.338	18.454.471	-1.815.418	16.639.053
Weerstandsvermogen verwacht				6.694.556		4.613.441		8.028.928		7.949.998
Minimum weerstandsvermogen				3.000.000		3.000.000		3.000.000		3.000.000
Verschil				3.694.556		1.613.441		5.028.928		4.949.998

Vergadernotitie ledenraad

Datum : 15 februari 2023
Agendapunt : 8b
Onderwerp : Jaarplan 2023
Van : Bestuur

Status : ter informatie ter bespreking ter beslissing

Voorstel

1. Bespreken van het jaarplan 2023 van de KNB.

Toelichting

Het jaarplan van de KNB is gebaseerd op de Strategische Agenda Notariaat 20-25, die de Ledenraad heeft vastgesteld op 29 januari 2020. In deze agenda heeft het bestuur van de KNB drie thema's gedefinieerd, te weten:

- Samen voor mens en maatschappij
- Bescherming en zekerheid
- Eigentijdse beroepsbeoefenaar

In 2021 zijn deze thema's, aangevuld met de wettelijke taken van de KNB, vertaald in negen werkprogramma's. Die negen programma's zijn:

1. Mens en maatschappij
2. Digitaal notariaat
3. Datagericht werken
4. Vernieuwing Wna
5. Future pro(o)f
6. Dienstverlening aan klanten van de notaris
7. Stakeholdermanagement
8. Dienstverlening aan leden
9. Interne organisatie

De eerste 5 programma's zijn een uitwerking van de Strategische Agenda Notariaat 20-25. De programma's 6 tot en met 9 zijn doorlopende programma's die structureel van aard zijn.

Het KNB-bestuur hecht er veel waarde aan om bij de uitvoering van de strategische agenda en jaarplannen de lijnen met de leden kort te houden, onder meer via de ringvergaderingen, regiobijeenkomsten en haardvuurgesprekken.

Future Pro(o)f en Digitaal Notariaat prioritaire programma's

Het bestuur heeft bij de besluitvorming over de bijgestelde begroting 2022 de programma's 'Future pro(o)f' en 'Digitaal notariaat' aangeduid als prioritair. 'Futurepro(o)f' vanwege de noodzaak om het notariële vak zo aantrekkelijk mogelijk te houden, voor zowel de bestaande groep mensen die in het notariaat werkt als voor jonge mensen die nog met werken moeten beginnen en 'Digitaal notariaat' onder meer

vanwege de invoering van de digitale oprichting van een besloten vennootschap (DOBV). In beide programma's heeft de KNB het afgelopen jaar al veel werk verzet. Zo verscheen in diverse media de 'trotscampagne' die laat zien hoe trots onze leden zijn op hun werk, waardoor studenten zich aangetrokken voelen om ook voor het notariaat te kiezen. In 2021 was de KNB technisch al klaar voor de digitale oprichting van een besloten vennootschap. Het Kabinet vroeg aan de Europese Commissie echter uitstel voor de juridische implementatie van de richtlijn. De invoering is waarschijnlijk medio 2023.

Bijlagen

Jaarplan 2023

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Jaarplan 2023

C O N C E P T

t.b.v. Ledenraad dd 15 februari 2023

Versie 1.2

Den Haag, 27 januari 2023

Inhoudsopgave

	Pagina
Inleiding	3
1. Mens en Maatschappij	4
2. Digitaal Notariaat	6
3. Datagericht werken	10
4. Vernieuwing Wna	12
5. Futurepro(o)f	15
6. Dienstverlening aan klanten van de notaris	19
7. Dienstverlening aan leden	21
8. Stakeholdermanagement	23
9. Interne organisatie	25

Inleiding

Het jaarplan van de KNB is gebaseerd op de Strategische Agenda Notariaat 20-25, die de Ledenraad heeft vastgesteld op 29 januari 2020. In deze agenda heeft het bestuur van de KNB drie thema's gedefinieerd, te weten:

- Samen voor mens en maatschappij
- Bescherming en zekerheid
- Eigentijdse beroepsbeoefenaar

In 2021 zijn deze thema's, aangevuld met de wettelijke taken van de KNB, vertaald in negen werkprogramma's. Die negen programma's zijn:

1. Mens en maatschappij
2. Digitaal notariaat
3. Datagericht werken
4. Vernieuwing Wna
5. Future pro(o)f
6. Dienstverlening aan klanten van de notaris
7. Stakeholdermanagement
8. Dienstverlening aan leden
9. Interne organisatie

De eerste 5 programma's zijn een uitwerking van de Strategische Agenda Notariaat 20-25. De programma's 6 tot en met 9 zijn doorlopende programma's die structureel van aard zijn.

Het KNB-bestuur hecht er veel waarde aan om bij de uitvoering van de strategische agenda en jaarplannen de lijnen met de leden kort te houden, onder meer via de ringvergaderingen, regiobijeenkomsten en haardvuurgesprekken.

Future Pro(o)f en Digitaal Notariaat prioritaire programma's

Het bestuur heeft bij de besluitvorming over de bijgestelde begroting 2022 de programma's 'Future pro(o)f' en 'Digitaal notariaat' aangeduid als prioritair. 'Futurepro(o)f' vanwege de noodzaak om het notariële vak zo aantrekkelijk mogelijk te houden, voor zowel de bestaande groep mensen die in het notariaat werkt als voor jonge mensen die nog met werken moeten beginnen en 'Digitaal notariaat' onder meer vanwege de invoering van de digitale oprichting van een besloten vennootschap (DOBV). In beide programma's heeft de KNB het afgelopen jaar al veel werk verzet. Zo verscheen in diverse media de 'trotscampagne' die laat zien hoe trots onze leden zijn op hun werk, waardoor studenten zich aangetrokken voelen om ook voor het notariaat te kiezen. In 2021 was de KNB technisch al klaar voor de digitale oprichting van een besloten vennootschap. Het Kabinet vroeg aan de Europese Commissie echter uitstel voor de juridische implementatie van de richtlijn. De invoering is waarschijnlijk medio 2023.

1. Mens en maatschappij

Het zichtbaar maken van de relevantie van het notariaat en notariële dienstverlening staat centraal in dit programma. Activiteiten die in dit programma ontplooid worden zijn gebaseerd op hoe mensen het notariaat en notariële dienstverlening kunnen vinden, ervaren en beoordelen. Binnen dit programma geeft het bestuur van de KNB in 2023 prioriteit aan het thema 'Toegang tot het recht'. In dit programma wordt veelvuldig gebruik gemaakt van de kennis en ervaring van leden die de KNB helpen – bijvoorbeeld in een klankbordgroep – activiteiten praktisch toepasbaar te maken.

Toegang tot het recht

Het notariaat moet toegankelijk zijn én blijven voor iedereen, fysiek én digitaal. Dat is een van de belangrijkste opgaven voor het notariaat en de KNB. Ook voor minder draagkrachtigen, mensen die de taal niet machtig zijn of mensen die anderszins moeilijk kunnen meekomen in de huidige maatschappij moet de notaris bereikbaar zijn. In totaal gaat het om ongeveer 2,5 miljoen Nederlanders. Daarnaast wordt de aansluiting tussen de juridische wereld en de individuele persoonlijke wereld steeds complexer. Samengestelde gezinnen, maar ook de platformeconomie en innovatieve samenwerking, vragen om maatregelen van het notariaat. Het notariaat heeft een preventieve werking als het gaat om het voorkomen van (juridische) geschillen. Door zaken vooraf goed te regelen bij een notaris kunnen achteraf dure en lange procedures worden voorkomen.

Drie sporen

Het thema toegang tot het recht bestaat voor het KNB-bestuur uit drie sporen, te weten:

- Plan van aanpak om de toegankelijkheid van de notaris te verbeteren. De komende jaren gaat de KNB samen met het notariaat concreet aan de slag om de toegankelijkheid van de notaris te verbeteren en de bereikbaarheid te vergroten. Juist voor die mensen in Nederland die tot nu toe nauwelijks gebruikmaken van notariële dienstverlening, zoals kwetsbare groepen in de samenleving. Daarbij gaat het om taal, gedrag en de prijs als belangrijkste drempels die mensen ervaren t.a.v. het beeld van en bezoek aan de notaris.
- Lobby om de tegemoetkoming in de kosten voor minvermogenden te financieren uit het budget van de rijksoverheid voor rechtsbijstandsfinanciering. Mensen die rechtsbijstand niet kunnen betalen, kunnen aanspraak maken op gesubsidieerde rechtsbijstand. Dit geldt echter alleen voor rechtsbijstand van advocaten en mediators. De KNB wil dat ook notariële dienstverlening hiervoor in aanmerking komt. Juist de preventieve werking van het notariaat kan voorkomen dat deze mensen onnodig in dure juridische procedures terecht komen. Deze lobby sluit aan bij de initiatiefnota van het Tweede Kamerlid Van Nispen die in november 2022 gepubliceerd werd. Hierin pleit hij voor financiering van een sociaal notariaat vanuit de gesubsidieerde rechtsbijstandsvoorziening van de overheid.
- Onderzoek naar de staat van het notariaat. De minister voor Rechtsbescherming heeft eind 2021 de Tweede Kamer beloofd een onderzoek te laten uitvoeren naar de staat van het notariaat. Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) heeft de opdracht gekregen dit onderzoek uit te (laten) voeren. Dat zal naar verwachting in 2023 plaatsvinden. De uitkomsten van dit onderzoek zullen waarschijnlijk ook gevolgen hebben voor notariële wet- en regelgeving (zie programma 4, Vernieuwing Wna).

Draagvlak in het notariaat

In oktober 2022 heeft de KNB onder haar leden onderzoek gedaan naar de toegankelijkheid van het notariaat voor kwetsbare groepen mensen. Hieruit komt naar voren dat driekwart van de respondenten vindt dat het notariaat zich actief moet inzetten om het notariële recht toegankelijker te maken voor laaggeletterden. 46 procent ziet daarbij een rol voor zichzelf weggelegd, 54 procent vindt dat meer iets voor de KNB. Ook werd gevraagd naar de wenselijkheid van gefinancierde rechtshulp. Bijna 80 procent van de respondenten vindt dat het notariaat dat moet aanbieden. Bijna 70 procent vindt dat moet met behulp van gefinancierde rechtshulp door de overheid. 10 procent vindt dat het notariaat die hulp zelf moet organiseren.

Rol KNB

De KNB wil een rol spelen in de versterking van het zichtbaar maken van de notaris en notariële dienstverlening door activiteiten te ontplooiën die voor zowel de klant als de notaris toegevoegde waarde hebben. Het gaat daarbij om allerlei producten, diensten en communicatieactiviteiten gericht op onder meer:

- toegankelijk taalgebruik;
- vergroten vindbaarheid notarissen;
- verduidelijken toegevoegde waarde van notariële dienstverlening en de rol van notaris als vertrouwenspersoon en juridisch adviseur;
- klantgericht werken via klantportalen en ketenintegratie; en
- informatiele zelfbeschikking (regie op eigen gegevens).

Futurepro(o)f

Het verduidelijken van de toegevoegde waarde van notariële dienstverlening en de rol van notaris als vertrouwenspersoon en juridisch adviseur is een onderdeel van het programma Futurepro(o)f. In 2023 komt een vervolg op de succesvolle momentcampagne uit 2021.

Notaris.nl als klantportaal

Notaris.nl ontwikkelt zich steeds meer van een klassieke informatieve website naar een interactief en transactioneel platform waarbij de klant centraal informatie kan uitwisselen en vice versa. Afgelopen jaar is het rechttoe-rechtaan adresboek op notaris.nl vervangen door een modulair systeem waarin kantoren zichzelf kunnen presenteren op een manier die zij zelf willen en ervoor kunnen kiezen om ook via notaris.nl reviews te ontvangen op hun dienstverlening. Verder sorteert het vernieuwde adresboek voor op de groeiende behoefte aan digitale dienstverlening. Zo is het mogelijk om het adresboek in te zetten bij KNB-campagnes waarbij kantoren zelf kunnen aangeven of ze daar aan willen meedoen of niet, bijvoorbeeld met een bel-me-terug-mogelijkheid. Verder is notaris.nl gereed gemaakt als portaal voor de digitale oprichting van een besloten vennootschap (DOBV). Naar verwachting zal het parlement voor de zomer van 2023 instemmen met het wetsvoorstel dat die digitale oprichting mogelijk maakt.

Doelen 2023

- Uitvoering plan van aanpak verbetering toegankelijkheid notariaat.
- Reclamecampagne introductie DOBV.
- Uitbreiding notaris.nl met meer interactieve functies (o.a. DOBV).
- Permanente onlinecampagne over onder meer de futurepro(o)f (Facebook, Instagram, LinkedIn etc).

Digitaal notariaat

In het programma 'Mens en Maatschappij' is al aangegeven dat de KNB de komende jaren een rol wil spelen in de versterking van (digitale) dienstverlening door activiteiten te ontplooiën die voor zowel de klant als de notaris toegevoegde waarde hebben. Met het programma 'Digitaal notariaat' wil de KNB het notariaat en de notaris helpen bij de adaptatie van de steeds verder digitaliserende maatschappij. Ten behoeve van de continuïteit van de rechtszekerheid is het van belang dat de rol van de notaris in de toekomst geborgd wordt en de relevantie vanzelfsprekend blijft, ook in de digitale wereld. Daarnaast moeten notarissen in praktische zin worden voorzien van alle middelen om hun diensten in een digitaliserende omgeving te kunnen blijven leveren. Speerpunten van het bestuur van de KNB voor 2023 in dit programma zijn de introductie van de digitale oprichting van de besloten vennootschap (DOBV), digitale informatiebeveiliging, het gebruik van wallets en datakluisen en een onderzoek naar digitale mogelijkheden om notariskantoren te ondersteunen bij hun poortwachtersrol.

Samenhang en samenwerking

Digitalisering van notariële akten, met alle processen die daaraan zijn gelieerd, is essentieel voor behoud van de maatschappelijke rol van het notariaat. De realisatie daarvan zal de komende jaren plaatsvinden, te beginnen met de door Europa verplichte DOBV. Belangrijk daarbij is de verbinding met de programma's 'Mens en Maatschappij', 'Vernieuwing Wna' en 'Future Pro(o)f'. Immers, aanpassen aan een digitaliserende maatschappij is meer dan een technische exercitie. Ook andere (Europese) wetgeving, kennis en vaardigheden spelen daarbij een rol. Verder is voor digitale notariële akten een goede samenwerking met ketenpartners essentieel.

Wetgeving Digitaal passeren

In het programma 'Digitaal Notariaat' staat beschreven wat de KNB op technisch vlak doet om het digitaal passeren van akten en alles wat daarmee samenhangt mogelijk te maken. In het programma 'Vernieuwing Wna' ligt het accent op de juridische aspecten van digitaal passeren. Zo is de KNB nauw betrokken bij de totstandkoming van de nationale wetgeving die nodig is om de Europese verordening die de DOBV voorschrijft te vertalen naar de Nederlandse praktijk. Ook volgt de KNB andere nationale en Europese wetgevingstrajecten die in dit verband relevant zijn, zoals de wijziging van de eIDAS-verordening. In deze verordening staan eisen voor elektronische handtekeningen en elektronische identificatie. Nederlandse notariskantoren en hun klanten krijgen onder andere met eIDAS te maken bij de DOBV.

Implementatie DOBV

De Europese Commissie heeft bij verordening bepaald dat op 1 augustus 2021 in alle lidstaten een besloten vennootschap digitaal moet kunnen worden opgericht. De Nederlandse regering heeft uitstel gevraagd en gekregen voor deze verplichting. Het wetgevingstraject voor de uitvoering van die verordening wordt naar verwachting medio 2023 afgerond. De technische kant van de DOBV heeft de KNB in 2021 gerealiseerd. In 2022 hebben notariskantoren al ervaring op kunnen doen met de DOBV in een besloten proeftuin en via een kennisbank. In de tweede helft van 2023 volgt de marktintroductie van de DOBV voor klanten.

Digitalisering leverings- en hypotheekakten

De KNB wil in 2023 de nieuwe passeerapplicatie zoals deze is ontworpen voor de DOBV en het digitale gedeelte van het protocol van de notaris verder ontwikkelen en geschikt maken voor het passeren van leverings- en hypotheekakten. Voor het gebruik van de juiste functionele en technische toepassingen is (technisch) onderzoek nodig, bijvoorbeeld naar de mogelijkheden van kunstmatige intelligentie, de digitale trust op het gebied van (online) fraude en van digitale machtigingen. Ook is voor deze digitale akten een goede samenwerking met ketenpartners essentieel.

Digitale informatiebeveiliging

In 2023 zal de Ledenraad naar verwachting de Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat vaststellen. Dat zal het startsein zijn voor de notariaat brede invoering van de daarin genoemde maatregelen, waarbij vanuit het programma veel ondersteuning en hulpmiddelen zullen worden geleverd. Daarmee zal de inspanning van elk notariskantoor voor de invoering zo veel mogelijk worden beperkt. Het programma en daarmee ook de invoering bij de notariskantoren zal ook in 2024 nog doorlopen.

Zorgeloos Vastgoed

Een belangrijk samenwerkingsverband met ketenpartners is Zorgeloos Vastgoed, een samenwerkingsverband van het Kadaster, de Nederlandse Vereniging van Makelaars (NVM) het Hypotheken Data Netwerk (HDN) en de KNB. Binnen dit samenwerkingsverband zijn afspraken gemaakt over de manier waarop en op welke wettelijke basis organisaties in de consumenten vastgoedketen gegevens met elkaar uitwisselen. Ook is er een eerste stap gezet in het digitaliseren van de koopovereenkomst. Dankzij Zorgeloos Vastgoed kan de notaris de gegevens uit de koopovereenkomst in de toekomst automatisch laten inlezen in de software. Dit is een eerste stap om zowel de consument als dienstverleners in de keten te ontzorgen. De ambitie is om de consument meer regie te geven en eerder (rechts)zekerheid te bieden in alle fases van zijn woonreis: van oriëntatie tot aan het bewonen zelf. Dit project sluit goed aan bij de ambities van de rijksoverheid voor regie op eigen gegevens. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft afgelopen jaar daarom haar steun uitgesproken voor Zorgeloos Vastgoed. De minister heeft toegezegd te kijken waar sector overstijgende afspraken dit initiatief kunnen ondersteunen. In 2022 is de samenwerking voor een zorgeloze totstandkoming van de koop, financiering, overdracht en registratie van (consumenten) onroerend goed formeel vormgegeven in een stichting. Deze samenwerking wordt de komende jaren verder geïntensiveerd en uitgebouwd.

Onderzoek digitale mogelijkheden ondersteuning notariskantoren bij poortwachtersrol

In 2022 heeft de KNB laten onderzoeken welke softwarematige ondersteuning er op dit moment in de markt beschikbaar is en hoe deze ingezet kan worden ten behoeve van het ondersteunen van (vooral) kleine notariskantoren bij het toepassen van de vereiste controles voor de Wwft en vastlegging (dossievorming en logging) daarvan. Naar aanleiding van dit rapport wordt bekeken welk vervolg hieraan kan worden gegeven.

Innovatie

Digitale ontwikkelingen gaan snel. De ene innovatie is nog niet gerealiseerd of de volgende wordt alweer gepresenteerd. Om zicht te houden op digitale innovaties die relevant zijn voor het notariaat neemt de KNB deel aan verschillende initiatieven en overleggen. Soms alleen als

toehoorder, een andere keer als deelnemer aan een experiment. Ook start de KNB op dit vlak onderzoeken, bijvoorbeeld naar de kansen en bedreigingen voor het notariaat van kunstmatige intelligentie en naar de wijze hoe notariële gegevens in wallets (persoonlijke digitale kluizen) gedeeld en geverifieerd kunnen worden. Ook versterking van de adviesrol van de notaris krijgt aandacht, onder meer door inzet van legal- en fintech toepassingen. Ook worden mogelijkheden voor verdere digitalisering van processen tussen notariskantoren, ketenpartners en juridische en financiële dienstverleners onderzocht.

DIANA

Een voorbeeld van zo'n samenwerking is DIANA (Digitaal Afhandelen Nalatenschappen), waarin de KNB samen met diverse partijen de mogelijkheden heeft verkend om de afhandeling van nalatenschappen vergaand te digitaliseren. Dit heeft geleid tot de succesvolle oplevering van een Proof of Concept (PoC) in september 2022. Een persoonlijke wallet stond daarin centraal. In 2023 krijgt deze PoC een vervolg met een traject waarin de focus ligt op de processen die nodig zijn voor de afhandeling. Doel is het creëren van een digitale oplossing die nabestaanden ontzorgt en die de betrokken partijen optimaal faciliteert. Informatie die uit de digitale akte kan worden geëxtraheerd zal daarin een cruciale rol spelen.

Ondernemingspaspoort

Een ander voorbeeld betreft het opstarten van een onderneming. Met de Dutch Blockchain Coalition en diverse andere partijen werkt de KNB aan een ondernemingspaspoort dat het opzetten van een bedrijf gemakkelijker, sneller én veiliger moet maken. Met een persoonlijke wallet, waarin relevante gegevens zijn geplaatst, heeft de ondernemer altijd zicht op lopende processen en kan hij zelf bepalen met wie en wanneer hij zijn gegevens wil delen. In 2022 is een onderzoeksagenda uitgewerkt op basis waarvan een zogenoemd minimal viabel product (MVP) wordt ontwikkeld.

Wallets

De toepassing van wallets (persoonlijke datakluizen), staat sterk in de belangstelling. De Europese Unie zet daar met eIDAS sterk op in en de Nederlandse overheid heeft dit ook in haar digitale agenda opgenomen. Het is daarom nodig de vraagstukken rondom het gebruik van wallets te adresseren en daarvoor beleid te ontwikkelen. Daarbij gaat het onder meer over op welke wijze data door notarissen aan een wallet kunnen worden toegevoegd (zoals volmachten, vertegenwoordigingsbevoegdheden van bijvoorbeeld bestuurders en andere hoedanigheden), maar ook op welke wijze deze gegevens geverifieerd kunnen worden door andere notarissen en andere partijen.

Het levenstestament biedt een concreet onderzoeksveld om deze beleidsbepaling te ondersteunen. Immers, het levenstestament bevat gegevens die via digitale processen met en tussen belanghebbenden uitgewisseld kunnen worden. In 2023 gaat de KNB, samen met het Zorginstituut Nederland onderzoeken hoe gegevens in een levenstestament makkelijker en toegankelijker gemaakt kunnen worden voor zorgverleners.

Kunstmatige intelligentie

De inzet van kunstmatige intelligentie (AI) in tal van sectoren neemt sterk toe. De Europese Unie onderkent dit en werkt aan een verordening die kunstmatige intelligentie reguleert (de AI Act). In 2022 heeft de Radboud Universiteit op verzoek van de KNB een onderzoek uitgevoerd naar de condities waaronder toepassing van AI in het notariaat mogelijk is. De uitkomsten van dit onderzoek krijgen de komende periode de nodige aandacht. Tevens zijn in 2022 diverse proeven gestart die in 2023 doorlopen. Het betreft onder meer de inzet van AI voor routinetaken (o.a. het metadateren van documenten middels machine learning) en als 'ondersteunende intelligentie'. In het kader van digitaal passeren kan gedacht worden aan ondersteuning van de notaris bij de identificatie van cliënten. Een ander voorbeeld is emotion recognition, een AI-toepassing waarmee de notaris in zijn digitale passeerkamer kan signaleren of de cliënt de strekking en gevolgen van een rechtshandeling volledig begrijpt. Een derde categorie AI betreft 'uitbreidende intelligentie', waarbij door analyse van data de notaris meer kennis kan vergaren.

Digitale identificatie en ondertekening

De KNB heeft de afgelopen jaren een eigen middel voor digitale identificatie en ondertekening laten ontwikkelen, NotarisID. Digitaal passeren, zowel op kantoor als op afstand, zal in de digitale samenleving steeds meer gemeengoed worden. Een middel voor digitale identificatie én ondertekening kan hierbij rechtszekerheid verschaffen. NotarisID, gebaseerd op Europese regelgeving, doorloopt de procedure om dit op het hoogste veiligheidsniveau te kunnen verzorgen.

Doelen 2023:

- Marktintroductie DOBV voor klanten.
- Onderzoek digitale mogelijkheden ondersteuning notariskantoren bij poortwachtersrol.
- Ontwerpen passeerapplicatie voor leverings- en hypotheekakten.
- Digitale informatiebeveiliging.
- Intensiveren en uitbouwen samenwerking met andere partijen in de vastgoedketen (Zorgeloos Vastgoed).
- Uitwerken klantreis digitaal afwickelen nalatenschap (DIANA).
- Onderzoek en beproeving van wallets (persoonlijke datakluisen).
- MVP ondernemingspaspoort.
- Onderzoek Kunstmatige Intelligentie continueren.

2. Datagericht werken

In het programma 'Datagericht Werken' richt de KNB zich op het verzamelen, inzichtelijk maken en toepassen van data die binnen het notariaat beschikbaar zijn. Het verzamelen van en sturen op deze data is van groot belang, wil het notariaat haar aansluiting behouden op de verdere digitalisering van de maatschappij en daarmee haar huidige rol en positie binnen het maatschappelijke economisch verkeer bestendigen en verstevigen. Een bijkomend voordeel is dat het programma bijdraagt aan een verdere verbetering van de kwaliteit binnen het notariaat (procesverbeteringen) en het beperken van onnodige kosten (efficiency).

Vervolg werkgroep BFT-KNB Kwaliteit en Toezicht

De KNB heeft in 2022 verder gewerkt aan de ontwikkeling en inrichting van het Informatieplatform Notariaat (IPN). Dit platform is een zogenoemd datawarehouse met daarin diverse informatiebronnen, onder meer informatie over kwaliteit en toezicht. Het IPN is het vervolg op de gesprekken die de KNB heeft gevoerd met het BFT om te komen tot een betere onderlinge samenwerking, bijvoorbeeld via datagericht werken. In de werkgroep BFT-KNB die hiervoor eind 2019 aanbevelingen heeft gedaan, is gebleken dat BFT en KNB gebruikmaken van veelal dezelfde data. Vanuit het oogpunt van administratieve lasten ligt het voor de hand om deze data onder te brengen in één datawarehouse, waarover beide organisaties kunnen beschikken. Als deze data zoveel mogelijk geautomatiseerd kunnen worden aangeleverd vanuit de onderliggende (bron)systemen van de notaris worden de administratieve lasten verlicht.

Benchmark

Het werken met zo'n centrale database ontzorgt de notaris niet alleen, maar biedt ook mogelijkheden om de aanwezige data te verrijken met informatie die voor de notaris belangrijk is en die ondersteunend is bij belangrijke (commerciële) keuzes voor het kantoor. Bijvoorbeeld door in een benchmark aspecten van het eigen kantoor te vergelijken met dezelfde aspecten bij vergelijkbare kantoren. Het werken vanuit de database die met zo min mogelijk inspanning door de notaris zelf gevuld wordt, maakt het mogelijk om informatiegericht te werken aan de eigen kwaliteit. Wanneer in de database ook gegevens opgenomen worden over permanente educatie, klanttevredenheid en arbeidsvoorwaarden vergroot dit de mogelijkheden om ook op deze terreinen te benchmarken en eventueel actie te ondernemen.

Dashboards

Het afgelopen jaar is de architectuur van de technische oplossing uitgewerkt en is vervolgens gewerkt aan de technische opzet van het datawarehouse. Daarnaast is er onderzoek gedaan naar de privacyaspecten rondom de benodigde data in relatie tot de gekozen oplossing. Het komend jaar worden diverse PoC's ontwikkeld, onder meer met financiële data voor BFT en data van het CBS. Deze PoC's leveren dashboards op voor zowel de KNB, het BFT als individuele notarissen.

Kwaliteitsbevordering en tuchtrecht

De afgelopen jaren heeft de KNB op verschillende manieren ervaring opgedaan met het gebruik van AI, mede ten behoeve van de kwaliteitsbevordering in het notariaat. Zo heeft het notariaat onder meer kennis opgedaan over de wet- en regelgeving waaraan een notariële professional moet voldoen. De KNB heeft afgelopen jaren een applicatie ontwikkeld die inzicht geeft in tuchtspraken. Ook is het mogelijk hierin te zoeken en ontwikkelingen te zien. Dit kan

(kandidaat-)notarissen helpen bij hun beroepsuitoefening en als zij worden geconfronteerd met een klacht. De KNB krijgt geregeld te horen van leden dat tuchtuitspraken niet altijd eenduidig zouden zijn. De beroepsgroep heeft daarom behoefte aan oriëntatiepunten voor het tuchtrecht. Wat kan een lid van de beroepsorganisatie verwachten als hij of zij wordt geconfronteerd met een tuchtklacht op basis van de jurisprudentie? De KNB heeft daarom – met inachtneming van de onafhankelijkheid van de tuchtrechter – alle beschikbare tuchtuitspraken geautomatiseerd geanalyseerd op taalkundige patronen en woorden. Dit heeft verschillende inzichten en oriëntatiepunten opgeleverd, die de komende jaren bij het kwaliteitsbeleid van de KNB gebruikt zullen worden. De applicatie 'Inzicht in tucht' is afgelopen jaar via het IPN beschikbaar gesteld aan verschillende groepen leden binnen het notariaat en aan de leden van de kamers voor het notariaat.

Daarnaast heeft de KNB in 2022 een appelcommissie in het leven geroepen. Deze commissie adviseert op verzoek van het bestuur van de KNB of het in het algemeen belang van het notariaat is om tegen een specifieke tuchtuitspraak in beroep te gaan. In de commissie zitten externe deskundigen – allen advocaten – die aangedragen zaken objectief kunnen beoordelen. De zaken kunnen door zowel het bestuur als leden worden voorgedragen via appel@knb.nl. Het bestuur besluit uiteindelijk om wel of geen appel in te stellen.

Textmining verzekeringsclaims

De ervaring die de KNB de afgelopen jaren heeft opgedaan met textminen van tuchtrechtuitspraken wil zij komend jaar – samen met verzekeraars – inzetten bij de aansprakelijkheidsverzekeringen in het notariaat. Doel van een textminingsinstrument voor verzekeringsclaims is om beter inzicht te krijgen in de oorzaken en gevolgen van handelingen die leiden tot verzekeringsclaims. Dat inzicht moet bijdragen aan het voorkomen van zulk gedrag, zodat potentiële schade eerder opgemerkt wordt en tot minder verzekeringsclaims leidt waardoor premies niet onnodig stijgen. Wanneer dit textminingsinstrument kan worden omgezet in een applicatie zal dit eveneens op het IPN worden geplaatst en ontsloten.

Doelen 2023:

- Ontwikkelen PoC's voor informatiedashboards voor individuele notarissen, de KNB en het BFT.
- Ontwikkelen textminingsinstrument voor beroepsaansprakelijkheidsverzekering.

3. Vernieuwing Wna

Al vele jaren wordt gesproken over de wens om de Wet op het notarisambt (Wna) te moderniseren en als onwenselijk ervaren drempels te slechten. Eind 2020 heeft het bestuur een visie geformuleerd rond de herziening van de Wna. Deze is vervolgens in de eerste helft van 2021 met de leden en de ledenraad besproken. In de visie van het bestuur is alle inbreng van stakeholders en de leden zoveel mogelijk meegenomen. Gezien de verschillende geluiden rond de visie van het bestuur heeft het bestuur zich beraden. De (maatschappelijke) ontwikkelingen hebben in de tussentijd niet stil gestaan. De mogelijkheid van de DOBV en de aankondiging van de minister voor Rechtsbescherming dat er onderzoek zal worden gedaan naar de staat van het notariaat, maakt dat het bestuur van dit programma een speerpunt maakt in 2023. In 2023 moeten concrete stappen gezet worden in de modernisering van de Wna. Het bestuur wil de visie en alle meningen daarover omzetten in concrete tekstvoorstellen.

Begin 2023 wil de KNB de scope van dit project en de uitgangspunten waar tekstvoorstellen aan moeten doen vaststellen. Is het voldoende om de nodige wetsartikelen in de huidige wet aan te passen of moet een volledig nieuwe wet worden geschreven? De vraag is ook wat dit betekent in de nabije toekomst voor de mogelijkheden om de notariële regelgeving op de agenda te krijgen en te houden bij het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Na het vaststellen van de scope en de uitgangspunten wil het bestuur per hoofdstuk de regels uitwerken. Dit voorstel zal na instemming van het bestuur vervolgens met een klankbordgroep besproken worden waarbij de klankbordgroep input kan leveren. In de klankbordgroep worden vertegenwoordigers van stakeholders gevraagd en leden van de KNB. Per onderwerp zal gekeken worden welke partijen/personen kunnen aansluiten. Uiteindelijk moet dit leiden tot tekstvoorstellen die de basis kunnen vormen voor een gesprek met het ministerie. Het bestuur streeft ernaar om in 2023 tekstvoorstellen voor de hele Wna gereed te hebben.

Staat van het notariaat

Voor dat het ministerie van Justitie en Veiligheid kan overgaan tot daadwerkelijke wetswijzigingen is het van belang dat ook onderzoek gedaan wordt onder externe partijen. Wat verwacht de maatschappij van het notariaat? De minister voor Rechtsbescherming heeft daarom eind 2021 besloten om onderzoek te doen naar de staat van het notariaat. Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) heeft de opdracht gekregen dit onderzoek uit te (laten) voeren. Dat zal naar verwachting in 2023 plaatsvinden. De uitkomsten van dit onderzoek zullen ook gevolgen hebben voor notariële wet- en regelgeving. De KNB zal er bij het ministerie van Justitie en Veiligheid op aandringen om regelgeving toekomstbestendig te maken en aan te passen aan de digitalisering in het notariaat.

Poortwachtersrol en fraudepreventie

De uitvoering van de notitie Fraudepreventie ('De maatschappelijke positie van de notaris in het rechtsverkeer – Focus op fraudepreventie', 2017) wordt voortgezet, onder meer door het versterken van de contacten tussen de Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC's) en de ringen van de KNB. Dit is nodig om kennis te delen en elkaar te informeren over (voorkoming van) fraude, witwassen en ondermijning. Met deze RIEC's, wat samenwerkingsverbanden zijn op arrondissementsniveau van onder meer de Belastingdienst, Openbaar Ministerie (OM), Fiscale

Inlichtingen en Opsporingsdienst (FIOD) en Politie, zijn de afgelopen jaren in provinciaal georganiseerde bijeenkomsten al contacten gelegd met diverse ringen. De KNB heeft daarbij een initiërende, verbindende en coördinerende rol. Ook zal de KNB samen met deze partijen, maar ook met het BFT, diverse (fysieke of digitale) bijeenkomsten blijven organiseren voor het notariaat over weerbaarheid, ondermijning en fraudepreventie. Verder besteedt de KNB in het programma 'Digitale Notaris' aandacht aan technologieën die gericht zijn op het signaleren van mogelijke fraude (zie programma 'Digitaal Notariaat').

Praktijkvoorbeelden van BFT

Verder is de KNB met het BFT in gesprek over wat in aanvulling op wat er al is nog meer kan bijdragen aan goede uitvoering van de Wwft door het notariaat, waaronder het opstellen van Wwft-kantoorbeleid. Gedacht wordt hierbij aan bijvoorbeeld meer en concretere handvatten en goede praktijkvoorbeelden van het BFT. Hieraan wordt naar verwachting in 2023 nadere invulling gegeven. In het jaarplan 2023 van het BFT staat dat het BFT samen met de KNB wil nagaan hoe nog meer focus kan worden aangebracht op het helpen van de praktijk met goede voorbeelden.

Wwft-cursussen

Prof. mr. Birgit Snijder-Kuipers (hoogleraar Corporate Compliance and Anti-Money Laundering aan de Radboud Universiteit en kandidaat-notaris bij De Brauw Blackstone Westbroek in Amsterdam) heeft tijdens het KNB-jaarcongres 2022 twee workshops gegeven over de uitvoering van de Wwft en over het Wwft-kantoorbeleid. Deze workshops krijgen in 2023 een vervolg in de vorm van twee KNB-cursussen.

Deze activiteiten sluiten aan op de prioriteiten en vervolgacties die zijn opgenomen in de Beleidsagenda aanpak witwassen van de ministeries van Financiën en Justitie en Veiligheid. Deze beleidsagenda is de kabinetsreactie op onder meer het FATF-rapport van 2022.

Wetgeving digitaal passeren

In het programma 'Digitaal Notariaat' staat beschreven wat de KNB op technisch vlak doet om het digitaal passeren van akten en alles wat daarmee samenhangt mogelijk te maken. In het programma 'Vernieuwing Wna' ligt het accent op de juridische aspecten van digitaal passeren. Zo was de KNB nauw betrokken bij de totstandkoming van de nationale wetgeving die nodig is om de Europese verordening die de DOBV voorschrijft te vertalen naar de Nederlandse praktijk. Ook volgt de KNB andere nationale en Europese wetgevingstrajecten die in dit verband relevant zijn, zoals de wijziging van de eIDAS-verordening. In deze verordening staan eisen voor elektronische handtekeningen en elektronische identificatie. Nederlandse notariskantoren en hun klanten krijgen onder andere met eIDAS te maken bij de DOBV.

Digitaal protocol

De ontwikkelingen rondom digitaal passeren maken onderzoek en productontwikkeling nodig voor de opslag van akten en afschriften, bijvoorbeeld met de uitbreiding van het digitaal protocol. Dit heeft ook consequenties voor de lange termijn opslag van digitale akten zoals dat nu gebeurt in de algemene bewaarplaats (Doc-Direkt) in Winschoten. In dit vernieuwingstraject werkt de KNB nauw samen met het ministerie van Justitie en Veiligheid, dat op dit moment verantwoordelijk is voor Doc-Direkt.

Doelen 2023:

- Vernieuwing Wna.
- Meewerken aan onderzoek WODC naar 'De Staat van het Notariaat'.
- Versterken contacten met de Belastingdienst, BFT, FIOD, Politie en OM t.b.v. fraudepreventie.
- Verzorgen Wwft-cursussen.

4. Futurepro(o)f

De KNB is in 2020 gestart met allerlei projecten om notarissen meer futurepro(o)f te maken – en te houden. Deze projecten zijn gericht op de persoonlijke ontwikkeling van beroepsbeoefenaren (de futureprofs) en de aantrekkelijkheid van het beroep (futureproof). Samen vormen zij het programma 'Futurepro(o)f'. Door het beroep zelf en de opleidingen in verband daarmee aantrekkelijker te maken, beoogt de KNB meer mensen voor het vak van (kandidaat-)notaris te laten kiezen en te zorgen dat deze langer in het vak werkzaam blijven. Leren, ontwikkelen, leiderschap en intervisie staan hierbij centraal. Ook het vinden en behouden van gekwalificeerd personeel is een speerpunt in dit programma.

De verschillende programmaonderdelen zijn gericht op:

- Het vergroten van meerwaarde van de postacademische opleidingen voor de futureprofs binnen het notariaat (met name de Beroepsopleiding Notariaat en de PE-systematiek).
- De begeleiding en intervisie op de kantoren die samenhangt met de persoonlijke ontwikkeling van futurepro(o)f-notarissen.
- Het stimuleren van ondernemerschap binnen het notariaat.
- De communicatie over de veelzijdigheid en (maatschappelijke) relevantie van het beroep, met als specifiek aandachtspunt het aantrekken en behouden van jonge kandidaat-notarissen.

Leren en ontwikkelen is nodig om relevant te blijven voor klanten en voor toekomstige werknemers (waarde toevoegen en anderen helpen). Leren en ontwikkelen kan op allerlei manieren. Naast de traditionele methode (cursussen volgen) zijn er ook andere manieren van leren die net zo belangrijk zijn om bij de tijd te blijven. Dit noemen we het zogenoemde 'informele of ervaringsleren'. De intentie is om deze filosofie structureel en in samenhang met passende regelgeving toe te passen in het notariaat.

Modernisering beroepsopleiding

De beroepsopleiding voor het notariaat bestaat in zijn huidige vorm alweer ruim 10 jaar. Uit een gezamenlijk onderzoek uit 2020 van de Stichting Beroepsopleiding Notariaat (SBN) en KNB, blijkt dat het belangrijk is om de praktijkomgeving van de deelnemer meer centraal te stellen. Daarvoor moet de beroepsopleiding, meer dan nu het geval is, aanhaken bij het dagelijkse werk van de kandidaat-notaris. Bijvoorbeeld door casussen te bespreken uit de eigen praktijk. Daarnaast is het van belang om de betrokkenheid van de kantoren te vergroten en meer gebruik te maken van verschillende leervormen. Tot nu toe waren vak-inhoud en praktische vaardigheden grotendeels separate onderdelen van de opleiding. Dat willen de KNB en de SBN veel meer integreren.

De modernisering van de beroepsopleiding heeft binnen het programma 'Futurepro(o)f' de hoogste prioriteit en er is de afgelopen twee jaar al veel voorbereidend werk verricht. Doel van de modernisering in 2023 is dat het eerste jaar van de opleiding voor het grootste deel bestaat uit beroepsvaardigheden en -houding (integriteit, ethiek), ondersteund door juridisch-inhoudelijke kennis. De competenties van de Futureprof uit het KNB reflectie-instrument zijn daarbij leidend. Met behulp van dit instrument krijgen leden inzicht in de talenten die ze hebben en welke er nog (meer) ontwikkeld kunnen worden. Sinds 2020 kan ieder lid van de KNB dit instrument gratis inzetten voor het bepalen van zijn/haar leerdoelen. De intentie is om dit instrument de komende jaren structureel in te zetten, zowel tijdens de beroepsopleiding als daarna voor het opstellen van

een persoonlijk ontwikkelplan in het kader van de permanente educatie. De KNB zal dit instrument daarom komend jaar extra onder de aandacht brengen.

Blok 2 (jaar 2 en 3) van de beroepsopleiding bestaat grotendeels uit specialistische, verdiepende kennis op het rechtsgebied waarin de kandidaat-notaris werkt, ondersteund door de noodzakelijke vaardigheden. Volgens plan moet ieder college in het eerste opleidingsjaar plaats vinden volgens de nieuwe aanpak met ingang van de startgroepen per september 2023.

Nieuw PE-systeem

In plaats van het reguliere PE-puntensysteem kunnen leden ook werken met een persoonlijk ontwikkelplan om zo zelf accenten aan te brengen die passen bij de eigen situatie. Hierbij ligt het accent niet alleen op het zogenoemde traditionele, cognitieve leren, maar juist ook op het informele of ervaringsleren. Hierbij wordt gebruik gemaakt van andere leervormen zoals coaching on the job, intervisie en de dilemma-app, maar ook andere vormen zijn denkbaar. Leden die een persoonlijk ontwikkelplan maken leggen dat voor aan de KNB voor de toekenning van de PE-punten. Ook kantoren kunnen ervoor kiezen om met persoonlijke ontwikkelplannen te werken. De KNB wil het gebruik van persoonlijke ontwikkelplannen de komende jaren stimuleren. Het gaat de KNB daarbij om het vergroten van de waarde van bijscholing voor de deelnemers door de focus te wijzigen van kwantiteit naar kwaliteit. Het doel voor 2023 is dat minimaal 5 procent van de leden een door KNB geaccordeerd persoonlijk PE-plan heeft per ultimo 2023. Verder wil de KNB dat minimaal 5 procent van de werkgevers in 2023 door KNB is geaccrediteerd voor het hanteren en beoordelen van persoonlijke PE-plannen.

Leiderschap, begeleiding en intervisie

Nieuwe notarieel leiderschap, de doorwerking daarvan op de bedrijfsvoering, bedrijfscultuur en onderlinge verhoudingen is voor de KNB een belangrijk aandachtspunt. De beïnvloeding van notarissen en notariškantoren om hieraan te werken staat in het teken van het strategisch agendapunt 'versterken aantrekkelijkheid beroep'. Dit wordt verder uitgewerkt in een separaat actieplan.

Het verbeteren van opleidings- en ontwikkelingsmogelijkheden en communicatie gericht op aantrekken van talent, vereist eveneens een gezonde, interessante en betekenisvolle werkomgeving. De notaris-ondernemers zijn degenen die hiervoor verantwoordelijkheid dragen. Begeleiding en intervisie in de werkomgeving zijn pijlers van de Futurepro(o)f-strategie, maar deze zijn in de praktijk niet vanzelfsprekend. De KNB gaat daarom hiervoor communicatie en instrumenten ontwikkelen en aanbieden.

Continue ontwikkeling van het beroep en de beroepsbeoefenaren is, mede door levenslang leren, een proces dat vooral plaatsvindt tijdens en door de uitvoering van het werk en de reflectie daarop. Deze reflectie en de begeleiding die daarbij hoort, is echter niet vanzelfsprekend. Doel van dit onderdeel van het programma is dat kantoren beschikken over de middelen en de kennis waarmee zelfreflectie, begeleiding en intervisie kunnen worden ingericht. Bovendien is het streven dat werkgevers en senior medewerkers worden gesterkt in hun leiderschapskwaliteiten. Meer kandidaat-notarissen en notarissen geven en ontvangen begeleiding en maken gebruik van intervisie in het kader van hun continue persoonlijke ontwikkeling en daarmee van de beroepsgroep.

Bij intervisie bespreken deelnemers onder begeleiding van een professionele intervisiebegeleider werkervaringen en dilemma's met elkaar. De KNB organiseert intervisiebijeenkomsten voor geïnteresseerde leden. Aanmelden voor intervisie kan in beginsel alleen per groep. Deze dient te bestaan uit minimaal 6 deelnemers. De KNB streeft naar een uiteindelijke omvang van 6 tot 9 deelnemers per intervisiegroep. Bij individuele aanmelding zal het KNB-bureau proberen potentiële deelnemers bij elkaar te brengen.

Loopbaan en mobiliteit

Hierin ligt de focus op het vinden én behouden van goed gekwalificeerd personeel en het zorgen voor een soepele overgang van een notarispraktijk van oud naar jong. Het worden van notaris is voor veel kandidaat-notarissen geen vanzelfsprekendheid. Daardoor bestaan overnameproblemen en is mogelijk sprake van een gepercipieerde onaantrekkelijkheid van het ondernemerschap. De KNB streeft er naar dat meer kandidaat-notarissen besluiten notaris te worden. Dat moet leiden tot minder overnameperikelen en opvolging en instroom van nieuwe notarissen waarborgen.

Job branding

De KNB wil de komende jaren de (zij)instroom van de juist gekwalificeerde mensen vergroten en de uitstroom beperken. Samen met een reclamebureau ontwikkelt en produceert de KNB de komende jaren diverse campagne-activiteiten om dit te bewerkstelligen. Zo is het campagnefilmpje 'Het moment' geproduceerd dat in- en extern gebruikt is om de beroepstrots onder de KNB-leden te vergroten. Komend jaar wil de KNB de thematiek van 'Het moment' gebruiken om de aantrekkingskracht van het notariaat te vergroten voor een nieuwe generatie (kandidaat-) notarissen. Hiervoor worden in 2023 nieuwe campagne-activiteiten ontwikkeld.

Om jonge mensen te interesseren voor het notariaat is het belangrijk om hen op tijd en in hun eigen omgeving te benaderen en te enthousiasmeren. Afgelopen jaar heeft de KNB daarvoor een accountmanager jong aangetrokken die onder andere de banden met de universiteiten en de notariële studentenverenigingen heeft aangetrokken. Ook is in dit verband de nieuwe website notarisworden.nl gebouwd waarop onder meer alle campagne-activiteiten terug te vinden zijn. Deze website wordt komende jaren verder uitgebouwd en ingezet bij campagne-activiteiten. Verder wil de KNB komend jaar meer notariële ambassadeurs werven (jonge kandidaten) die ingezet kunnen worden op universiteiten en bij activiteiten van notariële studentenverenigingen om (beter) aansprekende beelden van het werken op een notariskantoor te presenteren.

Beloningsbenchmark

Voor een aantrekkelijk werkklimaat zijn ook goede primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden belangrijk. Regelmatig vragen leden aan de KNB wat een gepaste beloning is voor toegevoegd en kandidaat-notarissen. Dat zijn niet alleen de toegevoegd en kandidaat-notarissen zelf die dat vragen, maar ook notarissen. De KNB heeft daarom een extern bureau gevraagd een beloningsbenchmark te ontwikkelen van zowel primaire als secundaire arbeidsvoorwaarden. In 2023 zal dit bureau naar verwachting daarvan de eerste resultaten opleveren.

Opvolging

Opvolging is geen zaak van de notaris alleen, maar ook van de opvolger en eventuele kantoorgenoten. Sinds begin 2020 voert het KNB-bestuur regelmatig (een aantal keer per maand) zogenoemde haardvuurgesprekken met kleine groepen leden. Centrale thema's van deze

gesprekken zijn de opvolging (vooral bij kantoren met één notaris) en het tekort aan gekwalificeerd personeel. Behalve aandacht vanuit het bestuur voor individuele leden, leveren deze gesprekken waardevolle informatie en best practices op voor de ontwikkeling van beleid op dit vlak. Dat is ook van belang om zwevende protocollen zoveel mogelijk te voorkomen. Op NotarisNet heeft de KNB (achtergrond)informatie beschikbaar gesteld, zoals een procedurebeschrijving met betrekking tot defungeren voor en op de 70-jarige leeftijd, aandachtspunten bij opvolging en een draaiboek praktijkoverdracht. Het is een doorlopend proces om deze informatie daar waar mogelijk te verbeteren en actueel te houden. Deze bieden in het algemeen enkele aanknopingspunten voor leden. Verder maakt de KNB notarissen in de maanden rondom hun 58e verjaardag attent op het feit dat het verstandig is om al vroegtijdig na te denken over de opvolging en in actie te komen.

Samenwerking

Uit het onderzoek dat de KNB in 2022 heeft gedaan naar samenwerkingswensen van kleine kantoren is gebleken dat bijna 10 procent van de respondenten op zoek is naar een associatie met een ander kantoor. De KNB zal – waar mogelijk – deze kantoren met elkaar in contact brengen om te bezien wat op dit vlak mogelijk is.

Verder is er de mogelijkheid om over dit onderwerp met de KNB te sparren en kan de KNB helpen met het vinden van een coach/begeleider die de notaris/het kantoor in kwestie advies kan geven om het kantoor aantrekkelijker te maken voor een potentiële opvolger en die wellicht ook kan helpen bij het vinden van deze opvolger. Momenteel gebeurt dit op ad hoc basis. Het bestuur denkt erover om meer mensen te zoeken van verschillende disciplines, zoals – naast notarissen – bijvoorbeeld ook accountants of andere adviseurs die bereid zijn om notarissen die tegen vraagstukken rond opvolging aanlopen hulp te bieden.

Doelen 2023:

- Vernieuwing beroepsopleiding.
- Promotie gebruik reflectie-instrument.
- Promotie gebruik persoonlijk ontwikkelplan.
- Promotie deelname intervisie.
- Ontwikkeling campagne-activiteiten arbeidsmarktcommunicatie.
- Ontwikkelen beloningsbenchmark.
- Onderzoek onderwijsmogelijkheden goed werkgeverschap/werknemerschap.

6. Dienstverlening aan klanten van de notaris

Als publiekrechtelijk orgaan staat de KNB ook rechtstreeks open voor klanten van notarissen. Bij de KNB kunnen zij onder meer terecht met notariële vragen bij de NotarisTelefoon, voor klachtenbemiddeling bij de afdeling Praktijkzaken en bij het CTR voor informatie over bij de KNB geregistreerde testamenten. Het gaat hier om de reguliere werkzaamheden die de KNB uitvoert voor klanten van notarissen. In het programma 'Mens en Maatschappij' zijn de projectmatig georganiseerde activiteiten opgenomen, zoals reclamecampagnes.

NotarisTelefoon

Een team van ongeveer veertig enthousiaste (oud) notarissen en kandidaat-notarissen beantwoordt elke werkdag tussen 09.00 en 13.00 uur diverse vragen van (vooral) particulieren over notarieel-juridische kwesties. Hoewel zij geen advies uitbrengen over een specifiek dossier, helpen zij bellers met algemene informatie, vooral over erfrecht. In 2021 is de organisatie rondom de NotarisTelefoon vernieuwd. Daardoor laten zich nu ook meer jongere leden van de KNB inroosteren om vragen te beantwoorden. Leden kunnen zich individueel laten inroosteren, maar ook met hun kantoor. In dat geval wisselen verschillende leden van hetzelfde kantoor elkaar af.

CTR

Bij het Centraal Testamentenregister dat bij de KNB is ondergebracht kunnen particulieren informatie opvragen over testamenten van erflaters die zijn overleden. Jarenlang kon dat alleen telefonisch. In 2021 is hier een digitale mogelijkheid van een klantportaal aan toegevoegd. De KNB hoopt hiermee de dienstverlening verder te verbeteren.

Klachtenbemiddeling

Als (kandidaat-)notarissen te maken krijgen met een klacht van een klant die niet via een open gesprek opgelost kan worden, dan kan klachtenbemiddeling door de KNB uitkomst bieden. Deze bemiddeling verloopt via een schriftelijke uitwisseling van standpunten en wordt door de afdeling Praktijkzaken van de KNB begeleid. De klager kan zich zowel schriftelijk als per digitaal formulier tot de KNB wenden. Op de website notaris.nl kunnen klanten meer informatie vinden over het indienen van klachten. In veel gevallen blijkt de klachtenbemiddeling door de KNB een succesvolle wijze om het conflict langs informele weg op te lossen. Hiermee wordt voorkomen dat een klant een (formele) klacht indient bij de kamer voor het notariaat.

Beschermd bevallen register

Het komt in Nederland een enkele keer per jaar voor dat jonge moeders hun pasgeboren kinderen te vondeling leggen. De Stichting Beschermd Wieg biedt bescherming voor deze baby's. Zij registreren ook de gegevens van de moeder met de doelstelling dat het kind als het eenmaal volwassen is indien gewenst meer te weten kan komen over zijn of haar herkomst. Deze gegevens worden in depot gegeven bij een notaris. Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft onderzoek gedaan naar de vraag hoe deze kinderen kunnen uitvinden dat de betreffende gegevens op enig moment beschikbaar zijn. Hierbij is onder meer met de KNB gesproken over de vraag of in een verwijsregister kan worden opgenomen bij welke notaris de persoonsgegevens van de moeder in depot zijn genomen. Het past bij de maatschappelijke rol van de notaris om hier invulling aan te geven. De rechtsbescherming brengt met zich mee dat de herkomst van iemand niet verduisterd mag worden. Door deze herkomst op deze manier beschikbaar te houden geeft het notariaat

invulling aan die rol. Gezien het beperkt aantal situaties waarin dit (gelukkig) voorkomt wil de KNB een zo eenvoudig mogelijk verwijsregister optuigen dat gelijktijdig wel recht doet aan de eisen die de privacyregelgeving hieraan stelt.

Doelen 2023:

- Beantwoorden vragen van bellers NotarisTelefoon.
- Verstrekken informatie uit het CTR.
- Bemiddeling bij klachten van cliënten over notarissen.
- Inrichten beschermd bevallen register.

7. Dienstverlening aan leden

De KNB is er in eerste instantie voor haar leden. Die dienstverlening manifesteert zich op verschillende manieren, waarbij elke afdeling van de KNB betrokken is.

Praktijkvragen

Veel leden zullen de juristen van de afdeling Praktijkzaken wel eens aan de lijn hebben gehad. Zij beantwoorden niet alleen vragen over notariële wet- en regelgeving, maar denken ook mee bij dilemma's over verschoning en geheimhouding. De medewerkers van de servicedesk van de KNB helpen leden met het beantwoorden van vragen op ICT-gebied. Leden die nieuw zijn, verhuizen of meer/minder gaan werken etc krijgen de collega's van de ledenadministratie aan de lijn. Voor hen is afgelopen jaar de Basis Registratie Notariaat (BRN) vernieuwd. Alle medewerkers willen de leden zo goed mogelijk van dienst zijn, zodat zij zorgeloos hun eigen werk kunnen doen.

Peer reviews

Een van de wettelijke taken van de KNB is het bevorderen van kwaliteit. Het auditsysteem dat de KNB al ruim 10 jaar inzet is hierbij een belangrijke pijler. Speciaal daarvoor opgeleide auditoren bezoeken collega's en bespreken met hen hoe en waarom ze hun werk doen zoals ze het doen en waar verbeteringen mogelijk zijn. Hierbij wordt steeds meer gebruik gemaakt van ICT (zie ook programma 'Datagericht werken'). Dat de peer reviews nog steeds goed gewaardeerd worden blijkt wel uit het feit dat steeds meer leden zich melden bij de KNB om zelf auditor te worden. Jaarlijks leidt de KNB ongeveer 10 nieuwe auditoren op. Voor de grote kantoren is een aparte groep auditoren.

Jaarlijks 250 toetsingen

Jaarlijks worden ongeveer 250 toetsingen voorbereid, uitgevoerd en afgehandeld. Daarnaast vinden er verbetertrajecten plaats en heraudits. In 2023 besteden de auditoren nadrukkelijk aandacht aan de thema's werkdruk, de balans tussen werk en privé, het vasthouden van vakbekwaamheid in een krappe arbeidsmarkt, langlopende boedels, regeling en zeggenschap over de derdengelden en het vier-ogenprincipe, opvolging (voor zover dat aan de orde is), het vernieuwde stappenplan wilsbekwaamheid, cybersecurity (aandacht voor maatregelen bij calamiteiten zoals uitval, een hack, brand etc) en het bijhouden van nevenfuncties. Een vast gesprekspunt dat elk jaar terugkomt is de poortwachtersrol/Wwft.

Informatiebeveiliging

Diverse ICT-beveiligingsincidenten hebben het afgelopen jaar duidelijk gemaakt dat ICT-beveiliging buitengewoon serieus genomen moet worden. Eerder ontwikkelde de KNB al beleid en richtlijnen voor kantoren om hun beveiliging op niveau te houden. Komend jaar zal dit geactualiseerd worden en aangescherpt waar nodig met de vaststelling van de Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat (zie programma 'Digitaal Notariaat').

ICT-projecten

Niet direct zichtbaar voor leden, maar wel belangrijk voor het probleemloos functioneren van het notariaat zijn alle ICT-voorzieningen van de KNB die de werkprocessen op notariskantoren ondersteunen. Daarbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan het Platform Elektronische Communicatie (PEC) en het Informatieplatform Notariaat (IPN). Deze voorzieningen zijn de

afgelopen jaren toegenomen en zullen in de toekomst steeds meer centraal georganiseerd worden. Zo vinden er komend jaar noodzakelijke updates plaats van onder andere de Identity Provider (het 'toegangsmechanisme' van de KNB Online Services/PEC) en van enkele andere platformcomponenten.

Communicatie

Leden en medewerkers in het notariaat worden via NotarisNet dagelijks geïnformeerd over actuele ontwikkelingen. De wekelijkse nieuwsbrief brengt dat nieuws nog eens rechtstreeks in de mailbox van de leden. Meer beleidsmatig en politiek nieuws krijgen leden elke week via een persoonlijke mail ('Even bijpraten') van de voorzitter van de KNB. Achtergrondinformatie krijgen leden via Notariaat Magazine (beleidsmatig) en WPNR (wetenschappelijk). NotarisNet en knb.nl zullen in de komende jaren worden samengevoegd tot één nieuw notarieel klantportaal. In 2022 wordt die vernieuwing voorbereid en in 2023 volgt de implementatie. Naar verwachting is het nieuwe portaal begin 2024 gereed.

De KNB organiseert ook het contact tussen leden onderling en tussen leden en het bestuur van de KNB. In 2023 organiseert de KNB opnieuw een bijeenkomst met nieuwbenoemde notarissen, regiobijeenkomsten, de ALV en het jaarcongres in oktober. Sinds begin 2021 spreken bestuursleden van de KNB twee keer per maand met een kleine groep leden in zogenoemde digitale haardvuorgesprekken.

Niet alles wat leden zouden moeten weten en leren wordt aangeboden door de markt. De KNB biedt daarom cursussen en congressen aan die op maat gemaakt zijn voor het notariaat, ook voor meer gespecialiseerde notarissen die lid zijn van een van de notariële specialistenverenigingen (IT-notaris, NRS, VMN en VON). De KNB verzorgt voor deze verenigingen verder het verenigingsmanagement.

Doelen 2023:

- Beantwoorden praktijkvragen van leden.
- Organisatie 250 toetsingen in het kader van de peer reviews.
- Actualiseren handreikingen informatiebeveiliging.
- Onderhoud en modernisering diverse ICT-systemen en -applicaties.
- Informeren van de leden over actuele ontwikkelingen.
- Organiseren van diverse bijeenkomsten voor leden, fysiek en online.
- Organiseren en aanbieden van cursussen voor de leden van de KNB, fysiek en online.
- Verzorgen van het verenigingsmanagement van de notariële specialistenverenigingen IT-notaris, NRS, VMN en VON.

8. Stakeholdermanagement

De KNB is namens het notariaat een belangrijke schakel tussen de ruim 3.400 leden en (landelijke) stakeholders die invloed hebben op het werk en de positie van het notariaat. De KNB is daarom gesprekspartner van overheidsorganisaties als het Kadaster, de Kamer van Koophandel en de Belastingdienst. Intern zijn daarvoor bij de KNB speciale account overleggen ingericht, waarin alle contacten met deze organisaties vanuit de verschillende afdelingen goed worden afgestemd.

Poortwachtersrol

De overheid ziet voor de notaris een belangrijke rol als poortwachter op het gebied van fraudebestrijding. Gezien de rol en functie van de notaris is dat niet verwonderlijk. Zo speelt de notaris een cruciale rol bij het bieden van rechtszekerheid en vormen het verzamelen en uitwisselen van data en het omgaan met vertrouwelijke informatie een belangrijk aspect van zijn werk. Daardoor heeft de notaris ook veel te maken met privacywet- en regelgeving en regels over geheimhouding. De verwachtingen vanuit de politiek van wat een individuele notaris kan betekenen op het gebied van fraudebestrijding zijn hooggespannen. Dit legt een grote druk op individuele notarissen. De KNB wil die druk verlichten door fraudepreventie zoveel mogelijk collectief te organiseren. Meer en betere samenwerking (zowel binnen het notariaat als met andere organisaties buiten het notariaat) leidt tot een efficiëntere en effectievere aanpak van ondermijning. Omdat ondermijning steeds grotere vormen aanneemt verwacht de KNB dat er de komende jaren meer ruimte komt voor het notariaat om aan fraudepreventie te doen in collectief notarieel verband. Hiertoe vindt regelmatig bestuurlijk overleg plaats met onder andere het Openbaar Ministerie, de FIOD, de Belastingdienst en het BFT. Ook organiseert de KNB samen met deze partijen regelmatig bijeenkomsten en cursussen die het notariaat weerbaarder moeten maken tegen ondermijning en opsporingsinstanties inzicht geven in de beperkingen van het notariaat bij het opsporen van criminelen.

Politiek

Uiteraard volgt de KNB alle voor het notariaat relevante wet- en regelgeving in Den Haag en Brussel. Behalve de (intensieve) contacten met ambtenaren van de ministeries van Justitie en Veiligheid, Financiën, Economische Zaken en Klimaat, en Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties (vanwege digitalisering en wonen) staan ook de politieke agenda's van zowel de Tweede en Eerste Kamer als het Europees Parlement wekelijks op de KNB-agenda. Woordvoerders op relevante beleidsterreinen worden proactief benaderd en geïnformeerd, gesprekken met hen georganiseerd en werkbezoeken voor hen in gang gezet. In alle stadia van het wetgevingsproces is de KNB actief en levert zij haar bijdrage in het belang van de notariële functie in de Nederlandse samenleving. De KNB wordt hierbij ondersteund door een extern lobbybureau dat diepgeworteld is in de Haagse politiek.

Europa

In de Europese lobby werkt de KNB samen met een Nederlands lobbybureau dat de Europese procedures en organisaties goed kent. Dit heeft geleid tot een Europese agenda die elke maand geactualiseerd wordt en waarmee de KNB veel beter dan voorheen niet alleen een vinger aan de pols houdt in Brussel, maar daar ook beter getimed kan lobbyen. De KNB onderhoudt in CNUE-verband (Conseil de Notariats de l'Union Européenne) goede contacten met de andere Europese Latijnse notariaten, onder andere om kennis en ervaring uit te wisselen, maar ook om te lobbyen in

Brussel. In 2023 heeft de KNB een zetel in het dagelijks bestuur van de CNUE en zal zodoende nog directer invloed kunnen uitoefenen. Verder zal de KNB ook in 2023 fysiek aanwezig zijn in Brussel voor gesprekken met de Permanente Vertegenwoordiging van de Nederlandse regering en Europarlementariërs. Ook zullen er op diverse momenten bilaterale overleggen met collega-notariaten plaatsvinden. Het lidmaatschap van de KNB van de mondiale notariële organisatie UINL (Union Internationale du Notariat) is belangrijk om op de hoogte te blijven van mondiale ontwikkelingen. De UINL dient niet alleen als instituut voor kennisdeling, maar ook als platform om bij mondiale stakeholders het belang van het notariaat voor rechtszekerheid en bescherming van burgers te blijven onderstrepen.

Woordvoering

De KNB wordt regelmatig benaderd door journalisten over zowel vakinhoudelijke vragen als incidenten. Hoewel de KNB en het notariaat er alles aan doen om de kwaliteit en integriteit van het notariaat hoog te houden, zijn incidenten helaas niet te voorkomen. De KNB kan in veel gevallen niet inhoudelijk ingaan op incidenten, omdat die in de meeste gevallen 'onder de rechter' zijn dan wel binnenkort door de (tucht)rechter beoordeeld worden. Wel probeert de KNB maximale openheid van zaken te geven over notariële wet- en regelgeving, klacht- en tuchtprocedures en over de taken en bevoegdheden van notarissen, toegevoegd en kandidaat-notarissen.

Doelen 2023:

- Belangen behartigen van de notariële belangen in het debat over de poortwachtersrol van het notariaat.
- Relaties onderhouden met diverse overheidsinstanties die zich bezighouden met fraudebestrijding.
- Organiseren bijeenkomsten en cursussen die het notariaat weerbaarder moeten maken tegen ondermijning en opsporingsinstanties inzicht geven in de beperkingen van het notariaat bij het opsporen van criminelen.
- Belangen behartigen van de notariële belangen in Den Haag en Brussel.
- Optimaal gebruik van de bestuurszetel in het dagelijks bestuur van de CNUE.
- Belangen behartigen van de notariële belangen bij media.

9. Interne organisatie

De interne organisatie van de KNB is gericht op ondersteuning van het primaire proces, zoals verwoord in de programma's 1 t/m 8. Hieronder vallen bijvoorbeeld de ondersteuning van de besluitvorming in MT, bestuur, ledenraad en ALV en het afhandelen van Woo-verzoeken (Wet open overheid – voorheen Wet openbaarheid bestuur).

Professionalisering projectaansturing

Op het terrein van ICT ligt de focus dit jaar op de professionalisering van de projectaansturing, het ontwikkelen en inrichten van de ICT-enterprise architectuur, het door ontwikkelen van het ICT-portfoliomanagement en het beheer en onderhoud van BRN.

Doelen 2022:

- Ondersteuning van de besluitvorming in MT, bestuur, ledenraad en ALV en het afhandelen van Woo-verzoeken.
- Professionaliseren organisatie en aansturing ICT-projecten.

Vergadernotitie Ledenraad

Datum : 15 februari 2023
Agendapunt : 8.c.
Onderwerp : PE punten ethiek en fraudepreventie
Van : Bestuur KNB

Status : ter informatie ter bespreking ter beslissing

Vragen aan de ledenraad:

Graag verneemt het bestuur de visie van de ledenraad op bijgaande voorgenomen wijziging van het reglement bevordering vakbekwaamheid. Op basis van deze wijziging kan het bestuur na vaststelling van dit reglement onder meer een PE-puntenverplichting opleggen met betrekking tot ethiek of andere relevante onderwerpen per tijdvak.

Doel notitie/samenvatting:

In de strategische visie 20-25 richt het bestuur van de KNB zich op (de) futurepro(o)f. Een lid van de KNB moet zich naast de inhoud van het vak en het management van een notariskantoor ook richten op de ethische kant van het vak en zijn of haar persoonlijke ontwikkeling.

Op het vlak van ethiek en fraudepreventie (waaronder naleving van de WWFT) stimuleert de KNB op verschillende wijze de leden om hier aandacht voor te hebben. Zo wordt, mede in de beroepsopleiding, aandacht besteed aan intervisie waarbij leden met elkaar in gesprek gaan over dilemma's en wat daarin een juiste (ethische) manier van handelen is. Daarnaast worden samen met de Belastingdienst (FIOD) en het Bureau financieel toezicht onder meer cursussen rond fraudepreventie georganiseerd.

Nadere invulling PE-verplichting

Het is noodzakelijk dat alle leden zich actief met onderwerpen als ethiek en fraudepreventie bezighouden. Daarom wordt voorgesteld om het reglement bevordering vakbekwaamheid aan te passen in die zin dat het bestuur per tijdvak kan bepalen dat leden verplicht zijn om een deel van hun te behalen PE-punten opleidingen te volgen over een bepaald onderwerp. Het bestuur is voornemens om na vaststelling van dit reglement en publicatie daarvan te besluiten om alle leden de verplichting op te leggen om minimaal 6 PE-punten te behalen op het gebied van ethiek en fraudepreventie. Mochten zich in de toekomst andere omstandigheden voor doen waarin het verplicht stellen van een bepaald onderwerp noodzakelijk is dan heeft het bestuur op dat moment de ruimte om dit (andere) onderwerp verplicht te stellen.

Voor leden die kiezen om geen PE-punten te halen, maar te werken met een persoonlijk ontwikkelingsplan geldt uiteraard dat zij ook in dezelfde verhouding aandacht moeten besteden aan ethiek en fraudepreventie.

Tijdvak 2022-2023

Op 1 januari 2022 is een nieuw tijdvak van start gegaan. Teneinde de leden niet te overvallen met een nieuwe verplichting met terugwerkende kracht, zal gekeken worden welke cursussen al gevolgd zijn in het lopende tijdvak die vallen onder deze categorie en zullen deze met terugwerkende kracht ook als zodanig aangemerkt worden.

Reglement bevordering vakbekwaamheid

Het bestuur van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie KNB,

Overwegende dat het gewenst is nadere regels te stellen met betrekking tot de bevordering van de vakbekwaamheid;

Gelet op artikel 3, tweede en derde lid van de Verordening bevordering vakbekwaamheid;

Gelet op de raadpleging in de Ledenraad;

stelt het navolgende reglement vast:

Reglement van 18 juli 2001, inw. tr. 1 januari 2002, gewijzigd bij besluit van het KNB-bestuur van 5 december 2001 en 9 januari 2002, inw. tr. 15 januari 2002, bij besluit van 17 december 2003, bij besluit van 4 mei 2005, bij besluit van 19 oktober 2005 en bij besluit van 12 oktober 2022.

Inhoud

Artikel 1 Definities

In dit reglement wordt verstaan onder:

- a. *Beroepsopleiding Notariaat*: de opleiding voor kandidaat-notarissen, genoemd in artikel 33 Wet op het notarisambt;
- b. *notaris of notarissen*: iedere notaris, toegevoegd notaris en kandidaat-notaris;
- c. *onderwijs*: elke vorm van door het bestuur van KNB goedgekeurd onderwijs dat is gericht op de notariële jurist, ter verhoging van de kwaliteit van de beroeps- en praktijkuitoefening door notarissen op vakinhoudelijk gebied dan wel op het gebied van notarieel management en de notariële dienstverlening inclusief de Beroepsopleiding Notariaat;
- d. *opleidingspunt*: de eenheid aan de hand waarvan de door het bestuur van de KNB aan onderwijs toe te kennen waarde wordt uitgedrukt;
- e. *Persoonlijk PE-plan*: Een planning van te volgen onderwijs en te leren onderwerpen en vaardigheden welke is goedgekeurd en wordt gemonitord door de KNB.
- f. *verordening*: Verordening bevordering vakbekwaamheid;

Artikel 2 Goedkeuring onderwijs

1. Het bestuur van de KNB verleent goedkeuring aan onderwijs dat naast de in artikel 1, sub a vermelde criteria voldoet aan de volgende criteria:
 - a. het onderwijs wordt gegeven door professionele docenten, die ervaring hebben in het geven van cursussen bij verschillende organisaties;
 - b. het gebruikte studiemateriaal is van academisch niveau;
 - c. aan onderwijs van minder dan twee uur worden in beginsel geen opleidingspunten toegekend.

2. Tevens bepaalt het bestuur van de KNB het aantal opleidingspunten dat aan de desbetreffende onderwijsvorm wordt toegekend, met dien verstande dat als hoofdregel geldt dat:
 - a. Een opleidingspunt is te stellen aan het volgen van een uur onderwijs;
 - b. Een opleidingspunt is te stellen aan het geven van een half uur onderwijs;
 - c. Twee opleidingspunten is te stellen voor het afnemen van examens met betrekking tot onderwijs per dag;

In alle gevallen voorbereidingstijd daarbij buiten beschouwing gelaten.

3. Aanvragen voor het verkrijgen van de goedkeuring worden schriftelijk op een bij de KNB te verkrijgen formulier ingediend bij de KNB onder overlegging van het studiemateriaal dan wel, indien het studiemateriaal nog niet gereed is onder overlegging van alle van belang zijnde gegevens. Tevens worden opgegeven de namen van de docenten.
4. Het bestuur van de KNB beslist uiterlijk binnen twee maanden na de ontvangst van de in het derde lid bedoelde gegevens.
5. Onderwijs dat wordt aangeboden door of in opdracht van de KNB alsmede de Beroepsopleiding Notariaat wordt geacht te zijn goedgekeurd.

Artikel 3 Presentielijst

1. Van elke vorm van onderwijs wordt een presentielijst bijgehouden, waarop staan vermeld de namen van de deelnemers en van de docenten. Elke deelnemer plaatst na afloop van het onderwijs een handtekening of paraaf achter zijn naam.
2. De docent zendt de presentielijst zo spoedig mogelijk na afloop van het onderwijs naar de KNB.

Artikel 4 Vrijstelling

1. Van de in artikel 2 van de verordening omschreven verplichting zijn vrijgesteld:
 - a. docenten van onderwijs voor zover zij 12 uren of meer onderwijs in een kalenderjaar hebben verzorgd;
 - b. hoogleraren en docenten, verbonden aan een juridische faculteit van een Nederlandse universiteit, die tevens als notaris of kandidaat-notaris in de notariële praktijk werkzaam zijn.
 - c. de notaris die een geactualiseerd en door de KNB geaccordeerd Persoonlijk PE-plan heeft.

2. De notaris die als docent van onderwijs optreedt en niet in aanmerking komt voor een vrijstelling als bedoeld in het eerste lid, wordt geacht dat onderwijs zelf te hebben gevolgd.
3. De notaris van wie een artikel in een wetenschappelijk tijdschrift wordt gepubliceerd over een onderwerp dat betrekking heeft op de in artikel 1, sub a vermelde criteria, kan het bestuur van de KNB verzoeken hem vrijstelling te verlenen voor maximaal twee opleidingspunten per pagina. Het bestuur van de KNB beslist uiterlijk binnen twee maanden na ontvangst van de aanvraag tot verkrijging van de vrijstelling.
4. Het bestuur van de KNB kan desverzocht aan een notaris, in geval van buitengewone omstandigheden geheel of gedeeltelijk vrijstelling van de in artikel 2 van de verordening omschreven verplichting verlenen.

Het KNB-bestuur heeft de afgelopen jaren een [vrijstellingsbeleid](#) ontwikkeld (bew.).

Lid 1

Om voor vrijstelling in aanmerking te komen is het wenselijk dat een notaris die onderwijs verzorgt daadwerkelijk een minimaal aantal uren onderwijs geeft. Het gaat hier dan ook alleen over het geven van onderwijs en niet om de tijd die gemoeid is met de voorbereiding hiervan. De vrijstelling wordt per kalenderjaar bekeken. Voor een volledige vrijstelling van de PE verplichting in een PE tijdvak van twee kalenderjaren moet een docent dus in ieder jaar het minimaal aantal uren per kalenderjaar gehaald hebben.

(Toelichting van 12 oktober 2022)

Lid 2

Wordt door een docent minder les gegeven bij de in lid 1 genoemde opleidingen dan de minimaal genoemde tijd dan kan de docent altijd een beroep doen op lid 2 voor de uren dat onderwijs is gegeven.

(Toelichting van 12 oktober 2022)

Artikel 5 Opleidingspunten

1. De vaststelling van het vereiste aantal opleidingspunten vindt steeds plaats gemeten over een tijdvak van twee kalenderjaren, zodanig dat de notaris aan het einde van het tijdvak van twee kalenderjaren het totaal voor die twee kalenderjaren vereiste aantal opleidingspunten moet hebben behaald. Het eerste tijdvak van twee kalenderjaren beslaat de jaren 2002 en 2003. Een volgend tijdvak begint de dag nadat het vorige tijdvak is geëindigd. Het aantal opleidingspunten dat een lid moet behalen in een tijdvak van twee jaren bedraagt veertig.
- ~~1.2.~~ Het bestuur kan vaststellen dat in een tijdvak van het in lid 1 van dit artikel genoemde aantal punten een bepaald aantal punten behaald moet worden met een bepaald thema of onderwerp.

2.3. Indien een notaris in een tijdvak van twee kalenderjaren meer dan het minimum vereiste aantal opleidingspunten heeft behaald geldt de volgende regeling. Het aantal behaalde opleidingspunten in het betreffende tijdvak dat het minimum vereiste aantal opleidingspunten in dat tijdvak overstijgt, wordt toegerekend aan het volgende tijdvak. Het aantal opleidingspunten dat wordt toegerekend aan het volgende tijdvak kan nooit meer bedragen dan de helft van het voor dat tijdvak geldende minimum vereiste aantal opleidingspunten.

3.4. In het eerste tijdvak waarin een kandidaat-notaris de stage afsluit, wordt het aantal door hem te behalen punten pro rata berekend.

4.5. Indien een kandidaat-notaris gedurende zijn stage meer dan het vereiste minimumaantal opleidingspunten heeft behaald geldt de volgende regeling. Het gedurende de stage behaalde aantal opleidingspunten dat het tijdens de stage vereiste minimumaantal opleidingspunten overstijgt, wordt toegerekend aan het tijdvak waarin de kandidaat-notaris zijn stage heeft afgerond dan wel het daaropvolgende tijdvak.

Het gedurende de stage behaalde aantal opleidingspunten dat het tijdens de stage vereiste minimumaantal opleidingspunten overstijgt wordt toegerekend aan het tijdvak waarin de stage wordt afgerond voorzover dit noodzakelijk is om te voldoen aan de verplichting van artikel 2 Verordening bevordering vakbekwaamheid. Hetgeen daarna nog resteert kan worden toegerekend aan het daaropvolgende tijdvak.

Het aantal opleidingspunten dat kan worden toegerekend aan het tijdvak waarin de stage wordt afgerond dan wel het daaropvolgende tijdvak kan in totaal nooit meer bedragen dan de helft van het vereiste minimumaantal opleidingspunten als hiervoor bedoeld.

LID 1

(De bedoeling is bew.) dat iemand binnen het tijdvak van twee jaar mag schuiven met het aantal te behalen punten, als het er aan het eind van het tijdvak maar veertig zijn. Zijn de punten niet gehaald, dan wordt niet voorgeschreven dat ze alsnog moeten worden ingehaald. De betrokken notaris of kandidaat-notaris is dan in gebreke.

(Toelichting van 5 december 2001)

LID 2

Als zich bijzondere situaties voordoen of er onderwerpen zijn waarvan het van belang is voor de beroepsgroep dat alle beroepsbeoefenaren daar kennis van nemen dan kan het bestuur een bepaald aantal opleidingspunten voor dit onderwerp verplicht stellen. Zo wordt er voor gezorgd dat ook nieuwe ontwikkelingen onder de aandacht van de hele beroepsgroep komen en de kwaliteit en kennis van de beroepsgroep geborgd worden.

LID ~~3~~2

Naar aanleiding van de ledenraadsvergadering van 24 november 2004 heeft het bestuur zijn standpunt om de huidige regeling te handhaven heroverwogen. Deze heroverweging leidt ertoe dat het bestuur voorstelt het reglement bevordering vakbekwaamheid zo aan te passen dat het meenemen van boventallige punten naar een volgend tijdvak mogelijk is. Het bestuur stelt hierbij wel als voorwaarden dat maximaal 20 boventallige opleidingspunten kunnen worden meegenomen en dat deze punten slechts voor het volgende tijdvak meetellen.

(Toelichting van 4 mei 2005)

LID 54

Kandidaat-notarissen moeten gedurende hun stage (en nadat zij de beroepsopleiding hebben voltooid) 40 punten behalen. Een enkeling haalt precies dit aantal punten, de overgrote meerderheid heeft bij het afsluiten van de stage een veel groter aantal punten behaald (80-100 opleidingspunten is geen uitzondering). Zodra een kandidaat-notaris zijn stage heeft afgesloten valt hij in de reguliere nascholingsregeling. Artikel 5 lid 3 van het Reglement bevordering vakbekwaamheid bepaalt dat het door hem te behalen aantal opleidingspunten pro rata wordt berekend. Opleidingspunten die behaald zijn tijdens de stage tellen niet mee voor de reguliere permanente educatieverplichting. Kandidaat-notarissen ervaren het als onredelijk dat de door hen behaalde 'boventallige' opleidingspunten tijdens de stage niet meegenomen kunnen worden naar dat eerste reguliere tijdvak. Met name de punten die in de laatste fase van de stage zijn behaald, niet meer nodig waren om te voldoen aan de stageverplichtingen en die vervolgens niet meetellen voor de permanente educatie. Indien men deze punten een paar maanden later had behaald zouden deze punten wel meetellen. Bovendien vindt men het onredelijk nu bekend is dat leden 'boventallige' opleidingspunten wel kunnen meenemen naar een volgend tijdvak. Tijdens de ledenraad in april 2005 is dit aan de orde gesteld en tevens ontvangt het bureau hier veel vragen over. Het bestuur heeft ten aanzien van dit onderwerp overwogen dat veel kandidaat-notarissen deze regeling als te stringent ervaren. Met name in de situatie waarin zij nog een paar maanden of half jaar in het reguliere tijdvak vallen. Het bestuur heeft besloten dat de regeling zo moet worden ingericht, dat de gedurende de stage behaalde 'boventallige' opleidingspunten met een maximum van 20 kunnen worden toegerekend aan zowel het tijdvak waarin de kandidaat-notaris zijn stage afsluit als het daarop volgende tijdvak.

(Toelichting van 19 oktober 2005)

Artikel 6 Deeltijd

De in dit reglement aan de notaris opgelegde verplichtingen gelden onverkort ook voor de (kandidaat-)notaris die in deeltijd in het notariaat werkzaam is.

Artikel 7 Kennisgeving opleidingspunten

1. Het bestuur van de KNB verstrekt jaarlijks binnen vier maanden na afloop van het kalenderjaar aan ieder lid van de KNB een overzicht van de door hem gevolgde cursussen die door de KNB zijn geadministreerd en waaruit blijkt hoeveel opleidingspunten hij heeft behaald. Dit geldt niet voor de kandidaat-notarissen die vallen onder het stagereglement.
2. Het bestuur van de KNB deelt het Bureau Financieel Toezicht mee dat een lid onvoldoende opleidingspunten heeft behaald. Deze mededeling wordt niet eerder gedaan dan twee maanden nadat het lid in kennis is gebracht van de bij de KNB geadministreerde opleidingspunten.
3. Voor de administratie van de opleidingspunten en het verstrekken van het overzicht kan een bijdrage in rekening worden gebracht.

Artikel 8 Bewijs

De bewijslast van het gevolgd hebben van onderwijs rust op het lid van de KNB.

Artikel 9 Slotbepaling

Dit reglement kan worden aangehaald als: Reglement bevordering vakbekwaamheid. Het treedt in werking op een door het bestuur van de KNB te bepalen tijdstip.

Notulen van de vergadering van de ledenraad van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie, online gehouden via ZOOM op maandag 9 mei 2022, aanvang 17.00 uur.

Aanwezig:

- namens de ring Amsterdam: de heer mr. Mike Rib
- namens de ring Den Haag: de heer mr. Christ-Jan van Haperen en mevrouw mr. Miranda Heemskerk
- namens de ring Gelderland: mevrouw mr. Jane de Vries
- namens de ring Limburg: de heer mr. Raymond Voncken
- namens de ring Midden-Nederland: de heer mr. Jasper Nobel en de heer mr. Koen van den Berg
- namens de ring Noord-Holland: mevrouw mr. Sylvia Kolk
- namens de ring Noord-Nederland: de heer mr. Franc Wilmink
- namens de ring Oost-Brabant: mevrouw mr. Barbara van Kampen en mevrouw mr. Jeannine Geurts
- namens de ring Overijssel: mevrouw mr. Margreet Procee-Geelhoed en mevrouw mr. Diane Verbaan
- namens de ring Rotterdam: mevrouw mr. Jolande van Loon en de heer mr. Gijsbert van Wingerden
- namens de ring Zeeland/West-Brabant: mevrouw mr. Monique Rombouts
mevrouw mr. Jacqueline Trouw

Voorts zijn aanwezig:

- mevrouw mr. Joyce Leemrijse, gemandateerd voorzitter van de ledenraad (hierna te noemen: voorzitter);
- namens het bestuur van de KNB: mevrouw mr. Annerie Ploumen, de heer mr. Ed Engelen, mevrouw mr. Isabelle Cox, mevrouw mr. Annette van der Klooster, de heer mr. Bart Versteeg en mevrouw mr. Marieke van der Werf-Schoonhoven;
- namens het bureau van de KNB: de heer mr. Hans Kuijpers;
- secretarissen: mevrouw drs. Jimke Roos (ledenraad) en dr. Hendrik Aries Edeler jr. M.A.(bestuur);
- als lid van de Commissie van Advies: de heer mr. Marc Robbers;
- als toehoorder: de heer mr. Guus Rieter;
- notulist: mevrouw Julie van Horn.

1. Opening

De voorzitter opent de extra vergadering die is ingelast zodat de stukken tijdig kunnen worden verzonden voor de Algemene Ledenvergadering (ALV) die wordt gehouden op 9 juni 2022.

2. Mededelingen

- Naast de KNB-medewerkers is de heer mr. G. Rieter als toehoorder aanwezig.
- De notulen worden zoals gebruikelijk in zakelijke vorm opgesteld.
- Alleen ten behoeve van de notulen wordt een geluidsopname gemaakt; aan de aanwezigen wordt gevraagd geen eigen opnamen te maken.

3. Beslispunten

3a. Oplegnotitie financiële jaarstukken 2021 KNB

2022.05.09 Agendapunt 3.a.Oplegnotitie Financiële Jaarstukken 2021 KNB.docx

Al jaren licht de penningmeester van de KNB de financiële stukken toe in de ALV in plaats van een ledenraadslid. Na bespreking in de ledenraad lichtte de penningmeester de jaarstukken in de ALV toe om deze vast te stellen. Volgens artikel 88 van de Wna dient echter de ledenraad verslag uit te brengen aan de ALV. Om dit praktisch op te lossen kan de ledenraad de penningmeester mandateren om verslag uit te brengen namens ledenraad.

Mevrouw Trouw verwijst naar artikel 88 Wna waarin staat dat de ledenraad verslag doet in de ALV. In de bijbehorende Memorie van toelichting staat dat dit advies een wezenlijke rol speelt in besluitvormingsproces van de ALV. Vermeld wordt: "Het is denkbaar dat de ledenraad tijdens onderzoek op zaken stuit waarover het nader door het bestuur wil worden geïnformeerd alvorens advies uit te brengen. In het kader van deze discussie tussen ledenraad en bestuur kan de financiële verantwoording zo nodig worden bijgesteld als aangevuld. Het onderzoek van de ledenraad fungeert aldus als voorportaal van de besluitvorming en vermindert het risico dat in die vergadering ernstige kritiek op vragen rijst waardoor het verlenen van decharge zou kunnen worden belemmerd." Als wordt overgegaan tot mandateren, ontbreekt de terugkoppeling van een eventuele discussie in de ledenraad. De koppeling is beter geborgd door een verslag door de ledenraad in de ALV zoals wettelijk voorgeschreven of door een verslag van de CvA. Er zijn dus drie suggesties te bespreken: de twee laatstgenoemde én het mandateren van de penningmeester.

De heer Engelen is het grotendeels eens met mevrouw Trouw maar ziet dat artikel 88 niet los van artikel 80 dat gaat over ALV en waarin staat dat er sprake kan zijn van adviezen van de ledenraad. De penningmeester zal de ledenraad vandaag concreet vragen om een advies in verband met ledenbijdrage. Het is niet de bedoeling dat de heer Engelen als gemandateerde enige rol van de ledenraad overneemt, behalve dat hij een toelichting op de stukken geeft. De ledenraad moet beslissen hoe de ledenraad de rol zoals neergelegd in de wet wil vervullen. De ledenraad kan ook zelf de toelichting geven.

Het lijkt mevrouw Trouw logisch dat de penningmeester de stukken toelicht maar het is zuiverder dat de ledenraad verslag aan de ALV doet van de discussie (voor zover aanwezig) tussen de ledenraad en het bestuur. De heer Engelen is het hiermee eens.

Namens de CvA geeft de heer Rib aan dat het financiële bestuurslid van de KNB het meest geschikt lijkt de toelichting te geven gezien de complexe materie.

De heer Engelen merkt op dat de toelichting voor de ALV vrijwel gelijk zal zijn aan de toelichting aan het bestuur en de CvA die beide meer voorkennis hebben dan de achterban. Op- en aanmerkingen zijn welkom. Daarnaast moet de ledenraad de rol op zich nemen die de ledenraad heeft: zowaar nodig kritische vragen stellen en de rol richting de ALV oppakken met betrekking tot het proces. Tijdens de ALV kan verwezen worden naar het (schriftelijke) verslag van de CvA in het rapport.

Er wordt geen bezwaar gemaakt het voorstel van de voorzitter om na de discussie te beoordelen of het verslag van de CvA in het rapport voldoende is. Zij stelt vast dat de heer Engelen namens

de ledenraad wordt gemandateerd verslag te doen maar mocht de discussie die hierna wordt gevoerd tot een ander besluit leiden, kan alsnog anders worden besloten. De ledenraad stemt hiermee in.

4. Ingekomen stukken

4a. Financiële stukken KNB 2021 t.b.v. de ALV

2022.05.09 Agendapunt 4.a.I. Toelichting jaarverslag 2021 KNB.pdf
 2022.05.09 Agendapunt 4.a.II. Jaarverslag KNB 2021.pdf
 2022.05.09 Agendapunt 4.a.III. Goedkeurende controleverklaring 2021 KNB.pdf
 2022.05.09 Agendapunt 4.a.IV. Jaarverslag Stichting Kwaliteitsfonds .pdf
 2022.05.09 Agendapunt 4.a.V. Goedkeurende controleverklaring 2021 SKN.pdf
 2022.05.09 Agendapunt 4.a.VI. Toestemmingsbrief openbaarmaking controleverklaring SKN.pdf

Aan de hand van een presentatie licht de heer Engelen de jaarcijfers toe.

De komende jaren moet rekening worden gehouden met forse tegenwind. Het notariaat had economisch gezien geen last van de coronacrisis. Met veel inventiviteit heeft het notariaat het vitale proces goed waargemaakt. Dat heeft het notariaat een voorspoedige tijd bezorgd. Ook de KNB heeft de afgelopen jaren grote voorspoed gekend en de reserves uitgebreid. Daarom is begroot op voorzichtig interen op de reserves. In 2021 is voor het eerst verlies gerealiseerd.

De rekening van baten en lasten laat een aanmerkelijk verschil zien van het exploitatiesaldo ten opzichte van de begroting. Op het eerste gezicht is een goed resultaat behaald, maar de baten en directe kosten zijn beide beduidend hoger dan begroot. Zolang deze parallel lopen is er geen probleem maar zodra de bedragen flink uit elkaar lopen is er reden tot bezorgdheid.

2021 was in het algemeen een heel goed jaar voor het notariaat, dat leidde tot hogere dan de verwachte inkomsten voor de KNB, vooral door meer bevragingen van het BRP en VIS, meer inschrijvingen bij het CLTR en het CTR en de poortwachterstoelag. Verder waren er positieve effecten op het resultaat door meevallers op het gebied van kosten. DOBV zou actief worden in 2021, wat zou leiden tot bepaalde hosting en beheerkosten. Door vertraging in de wetgeving worden deze kosten naar de toekomst verschoven. Ook het vernieuwen van het Basisregister Notariaat (BRN) heeft vertraging opgelopen waardoor wezenlijke kosten doorschuiven naar 2022 en de afschrijving ook een jaar langer zal doorlopen. Uitstel van kosten betekent geen afstel.

In 2021 werd een positief resultaat behaald door de koersstijging van de beleggingen. De financiële baten en lasten bedroegen ruim 860.000 EUR. Deze post is slechts een momentopname en betreft geen daadwerkelijke inkomsten. Boekhoudkundig moet de post als een bate worden verwerkt maar deze vertekent het exploitatieresultaat behoorlijk. Het resultaat van de beleggingen per 1 mei 2022 is 720.000 EUR negatief. De volatiliteit heeft ertoe geleid dat in overleg met de accountant is besloten om vanaf boekjaar 2021 het koersresultaat op een andere wijze te verantwoorden. Tot nu toe werd het financieringsresultaat naar rato van de hoogte van de betreffende reserves toegerekend aan de diverse segmenten. Nu worden de koersresultaten apart verantwoord en niet meer aan de verschillende segmenten toegerekend. Op pagina 33 van de jaarrekening is de toerekening van baten en lasten uitgebreid weergegeven.

Negatieve posten

Ook voor 2021 zijn er hogere kosten voor het project DOBV. Het niet kunnen activeren van de kosten heeft geleid tot negatieve effecten. Ook voor VIS waren de kosten hoger dan begroot en waren er niet begrote ontwikkelkosten met betrekking tot het digitaal protocol. Het project Futurepro(o)f leidde tot hogere kosten en ook de ontwikkelkosten met betrekking tot de digitale akte in algemene zin zijn hoger dan begroot uitgevallen. De belangrijkste inkomsten van de KNB bestaan uit de verplichte algemene bijdragen van de leden. Verder worden inkomsten gegeneerd

uit het PEC-platform dat kantoren ondersteunt, vooral door BRP en VIS. De KNB betaalt uit deze inkomsten de salarissen van medewerkers, de kosten van ICT-applicaties, netwerken, communicatie en de huisvesting. Alle informatie is terug te vinden in de toelichting op het jaarverslag. In de ALV zal de vaststelling van de rekening van baten en lasten worden voorgesteld.

Algemene reserves

De reserves geven een goede indruk van de prestaties van de verschillende KNB-onderdelen:

- Het KNB-bureau laat een positief resultaat zien van 435.965 EUR, hoger dan het begrote bedrag van 296.990 EUR. Het verschil is deels te verklaren door hogere inkomsten uit de algemene bijdrage doordat het aantal leden hoger dan begroot was, en deels door het niet doorgaan van een deel van de fysieke bijeenkomsten.
- De post Onderwijs en Kandidatenzaken bevat alle kosten en opbrengsten voor permanente educatie, zoals cursussen, congressen en trainingen. De post beweegt mee op het ritme van het behalen van PE-punten. 2021 was het tweede jaar van de cyclus PE-verplichtingen, waardoor de inkomsten hoger waren. De post sluit af met een positief resultaat van 18.994 EUR. In 2020 was het resultaat negatief.
- Kwaliteitstoetsing betreft de audits en peer reviews waarvan de kosten in 2019 voor de laatste keer voor rekening van de KNB kwamen. Vanaf 2020 zijn de kosten ten laste van de Stichting Kwaliteitsfonds Notariaat gekomen. De reserve wordt vooralsnog in stand gehouden om er op een later moment een passende bestemming voor te vinden.
- ICT & Procesoptimalisatie (I&P) is in financieel opzicht het meest dynamische onderdeel binnen de KNB waarop in de toelichting dieper is ingegaan. Uiteindelijk heeft I&P per saldo een negatief resultaat van 2.179.703 EUR behaald, hoger dan begroot.
- Uitgeverij deed het beter dan begroot.
- De afdeling Rechtsvragen die algemene rechtsvragen van leden beantwoordt, behaalde een bescheiden negatief resultaat, veroorzaakt door advieskosten op het gebied van mededingingsrecht.
- Public relations betreft structurele uitingen op diverse social media, advertenties en lobby activiteiten. Ook in 2021 werd een beter resultaat behaald dan begroot.
- Ook het CLTR behaalde een beter dan begroot resultaat door een hoger dan begroot aantal inschrijvingen, een uitgesteld onderhoudsproject en lagere overhead kosten.

Zonder toerekening van het financieringsresultaat, zijnde de koerswinst per 31 december 2021, is op de algemene reserves fors ingeteerd, namelijk 1.197.741 EUR. Het koersresultaat had een flink vertekend beeld gegeven als het wel was verwerkt in de reserves.

In de ALV zal worden voorgesteld om de positieve en negatieve reserves toe te rekenen aan de bijbehorende reserves.

Bestemmingsreserves

- Al sinds 2017 is het de bedoeling in te teren op de bestemmingsreserve CTR. Over 2021 laat de reserve een resultaat van bijna 200.000 EUR negatief zien, beduidend minder dan begroot, voornamelijk dankzij het hogere aantal inschrijvingen en lagere overhead kosten.
- Het Hammerstein-portaal, ontstaan door de herindeling van de gerechtelijke kaart, had invloed op de BRN. Hiervoor werd een vergoeding ontvangen en er moest worden afgeschreven. De reserve is in 2021 uitgeput.
- De post verzekeringen is een buffer voor schommelingen in de premies. Het positief resultaat is gerealiseerd door lagere overhead kosten en een hoger aantal notarissen.
- Het Onderzoek- en Ontwikkelingsfonds is bedoeld voor kosten samenhangend met nieuwe notariële diensten waarvan in 2021 geen sprake is geweest. Er is ook geen beroep op het Ondersteuningsfonds gedaan.

De heer Wilmink verwijst naar het negatief resultaat van 2,2 miljoen EUR waarvan ruim de helft is veroorzaakt door het niet doorgaan van het activeren van de projectkosten van DOBV. Dit laatste heeft te maken met het niet kunnen afschrijven. Hij adviseert het bestuur om in processen waar men afhankelijk is van anderen rekening te houden met het risico dat zaken anders lopen dan verwacht. Wellicht moet het bestuur zich beraden over maatregelen om risico's te dempen als projecten zulke grote gevolgen voor het resultaat kunnen hebben. Het bestuur neemt het advies ter harte.

De heer Nobel vraagt of het de bedoeling is het beleggingsresultaat te verdelen over de afzonderlijke reserves of in een algemene reserve te verwerken.

De heer Engelen antwoordt dat het beleggingsresultaat afzonderlijk wordt verantwoord als een aparte regel. Uiteindelijk wordt het resultaat meegeteld in het totaal van de algemene reserve en niet meer toegerekend aan de aparte onderdelen. Hij legt uit dat het geen liquide resultaat is.

In de ALV wordt besloten over de vaststelling van de balans en de staat van baten en lasten. Voorgesteld zal worden om het resultaat te onttrekken aan de betreffende reserves c.q. toe te voegen aan de betreffende reserves zoals is weergegeven. Dit heeft geen betrekking op het beleggingsresultaat dat vanaf 2021 apart zal worden verantwoord.

De vaststelling van de balans wordt niet verder toegelicht.

Risicomanagement en weerstandsvermogen totaaloverzicht

Het financieel beleid is erop gericht om de reserves niet verder te laten oplopen en gecontroleerd te laten interen. Daarbij staat controle voorop, zeker in deze onzekere tijden. De KNB monitort de effecten op het notariaat op diverse manieren door middel van de maandelijkse enquêtes over de ontwikkelingen van het onderhanden werk op kantoren en het monitoren van de akte aantallen. Er is een uitgebreid risicomanagement met financieel gekwantificeerde risico's waarbij concrete bedragen zijn gekoppeld aan risico's die zijn geïnventariseerd door het MT van de KNB. Op basis hiervan kan een goede inschatting worden gemaakt van het benodigde weerstandsvermogen, zijnde de algemene reserves minus de activa. Per april 2022 komt dat neer op een ratio van 67,34%. Komend jaar wordt een forse daling van de ratio verwacht, namelijk 39,2%, deels vanwege het verwachte begrotingstekort en deels door de combinatie met investeringen in activa. Eerder is besloten dat 30% een gezonde weerstandsratio is. In de loop van het jaar zal de ratio behoorlijk richting 30% gaan. Gelet op de extreem hoge inflatie in de afgelopen periode in combinatie met de intering op de reserves heeft het bestuur al in december gemeend dat de bijdrage voor de leden voor het eerst sinds bijna 15 jaar moet worden geïndexeerd. Gezien de enorme inflatie is enkele weken geleden besloten tot een inflatiecorrectie van 7%.

Begroting

De begroting voor het ordejaar 2022-2023 leidt tot een negatief exploitatiesaldo van bijna 2 miljoen EUR. Het bestuur heeft de begroting in december opgesteld op basis van een verhoging van de ledenbijdrage van 2%. Gezien de extreem hoge inflatie van de laatste tijd heeft het bestuur onlangs besloten tot een indexering van 7% in de verwachting beter aan te sluiten bij de realiteit. De CvA twijfelde over de (onderbouwing van) de forse verhoging en adviseerde het bestuur deze in heroverweging te nemen. De KNB heeft met leveranciers de afspraak om tarieven jaarlijks aan te passen aan de hand van Consumentenprijsindex van oktober. Wellicht kan de CPI worden gehanteerd voor de indexering van de ledenbijdrage.

De indexering is van toepassing op de algemene bijdrage voor het ordejaar 2023 en de bijdragen belangenbehartiging/(marketing) communicatie, bestuursorganen en I&P. Echter niet op de bijdrage opdrachtgeverschap pensioenfondsen waarvoor een verhoging van 40 EUR naar 75 EUR is

voorgesteld. De KNB kan het opdrachtgeverschap de laatste tijd niet meer kostendekkend invullen, vooral door herziening van de pensioenwetgeving, waardoor met name de advieskosten stijgen.

De penningmeester vraagt de ledenraad om advies over het aan de ALV voor te leggen voorstel: een indexering van de bijdragen met 7% of op basis van de CPI per oktober 2022.

De heer Engelen gaat in op vragen en opmerkingen van de ledenraad:

- Veel mensen zullen geen begrip zullen hebben voor een verhoging van 7%. De indexering van bijdragen op basis van de CPI is veel beter uit te leggen.
- De indexering van 7% is medio maart 2022 vanuit een schatting ontstaan. In eerste instantie werd zelfs over 9% gesproken.
- Er wordt conservatief begroot voor wat betreft de ledenaantallen. Er zijn enkele gelabelde bijdragen, zoals I&P. In het verleden is gekozen voor het labelen van bepaalde segmenten om meer inzicht en transparantie te krijgen. Daarnaast genereert de KNB inkomsten door diensten te faciliteren (PEC-platform).
- De penningmeester zal nagaan of de CPI de juiste standaard is voor zakelijke dienstverlening.

De ledenraad geeft er unaniem de voorkeur aan met de indexering van de ledenbijdrage de CPI van oktober 2022 te volgen, welke indexering goed kan worden uitgelegd (**besluit**).

Het lijkt de voorzitter goed om te benadrukken richting leden dat het voorgaande besluit goed is doordacht en besproken met de CvA en ledenraad. Mevrouw Van Kampen zal een nadere toelichting geven in de ALV als signaal dat de ledenraad kritisch meedenkt met het bestuur. Dit vergroot de zichtbaarheid van de ledenraad.

Uit het verslag van de CvA dat deel uitmaakt van de jaarstukken blijkt dat de CvA kritisch naar de verhoging van de bijdragen heeft gekeken. De CvA heeft geen wettelijke grondslag. De wet kent een rol aan de ledenraad toe, niet aan de CvA zodat een standpunt vanuit de ledenraad in de vorm van korte opmerking of notitie beter aansluit bij de wetgeving. De ledenraad stemt hiermee in (**besluit**). Hiermee wordt het onder agendapunt 3 genomen herzien.

5. Rondvraag

De heer Nobel verwijst naar de kosten voor CLTR en CTR en de daaraan gerelateerde omvangrijke reserves. Het verschil tussen het CLTR- en CTR-kosten is moeilijk uit te leggen. Hopelijk kunnen de kosten worden verlaagd en kunnen de CLTR-kosten in het licht van het positieve resultaat worden verlaagd tot het CTR-niveau. De heer Engelen bevestigt dat het laatstgenoemde zal gebeuren.

6. Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 18.00 uur.

Goedgekeurd in de vergadering van 21 september 2022.

Vergadering van de Ledenraad d.d. 16 november 2022

Vooraf & ter vergadering ingediende vragen vanuit de ringvergaderingen t.b.v. ledenraad van 16 november 2022

Nr	Ring	Vraag vanuit de ledenraad	(Re)actie vanuit het bureau
1	Amsterdam M. Rib	BAV: Is er een (centrale) beroepsaansprakelijkheidsverzekering voor ringbestuurders of dient ieder ringbestuur dat zelf te regelen? Hoe gaan andere ringen hier mee om?	De KNB heeft een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afgesloten. Onder de dekking van deze verzekering vallen ook alle ringbestuurders.
2	Oost-Brabant B. van Kampen	Overgang HBO-universiteit: Kan de overgang van een HBO-rechten studie naar een Universitaire studie Notarieel recht aantrekkelijker worden gemaakt? De aansluiting is namelijk niet goed. De duur van de opleiding en kosten schijnen voor de notariële studie veel langer en hoger te liggen in vergelijking tot de aansluiting Nederlands recht. Het is daardoor moeilijker om gekwalificeerde mensen te boeien en te binden voor het notariaat. We doen er met zijn allen alles voor om de uitstroom te beperken en dit is zeker een issue.	Dit wordt ingebracht bij het portefeuille-overleg van de CvA met Future pro(o)f.

3	Den Haag M. Heemskerk	<p>Vertraging aanvraag BNR:</p> <p>Er werd bij ons in de ring een probleem gesignaleerd over de aangifte overdrachtsbelasting als koper geen BSN nummer heeft. De procedure is dat koper een BSN nummer moet aanvragen en tijdens de procedure wordt aangegeven dat het BSN nummer is aangevraagd. Echter hebben gemeenten lange wachttijden. Moet je als notaris weigeren als de aanvraag nog niet is gedaan? Heb je als notaris de zorgplicht om te controleren dat de aanvraag daadwerkelijk is gedaan? Het is niet duidelijk wat de richtlijn hierin is.</p>	<p>Het beleidsbesluit https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2021-48202.html bevat een goedkeuring voor situaties waarin een voor de overdrachtsbelasting belastingplichtige verkrijger op het tijdstip van de verkrijging nog geen BSN of RSIN heeft en dit daardoor niet in het elektronische aangiftebericht kan worden vermeld. Goedgekeurd wordt dat de vermelding van het BSN of RSIN in het elektronische aangiftebericht achterwege kan blijven als op het tijdstip van de verkrijging nog geen BSN of RSIN is toegekend aan de voor de overdrachtsbelasting belastingplichtige verkrijger.</p> <p>In situaties waarin gebruik wordt gemaakt van deze goedkeuring dient volgens het beleidsbesluit op de volgende wijze te worden gehandeld:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De verkrijger doet de aanvraag voor een BSN of RSIN voor het tijdstip van het passeren van de akte. 2. De notaris vermeldt in het elektronische aangiftebericht de gegevens ten behoeve van de identificatie van de verkrijger en de reden waarom de verkrijger nog geen BSN of RSIN heeft. 3. Binnen twee maanden na het passeren van de akte wordt het BSN of RSIN alsnog door de notaris of de verkrijger aangeleverd. <p>In het kader van deze goedkeuring is het voldoende dat de notaris zich ervan vergewist dat de aanvraag voor een BSN of RSIN is gedaan voor het tijdstip van het passeren van de akte. De Belastingdienst gaat er ook vanuit dat de notaris navraagt of de verkrijger inderdaad de aanvraag heeft gedaan. Van de notaris wordt niet verwacht dat hij of zij controleert of de verkrijger daadwerkelijk binnen twee maanden na het passeren van de akte het BSN of RSIN heeft aangeleverd bij de Belastingdienst. Daar ziet de Belastingdienst op toe. De notaris kan de aanlevering desgewenst wel voor de verkrijger verzorgen.</p> <p>Dat voor het aanvragen van een BSN bij gemeenten een wachttijd geldt waardoor een BSN-aanvraag niet gedaan kan worden voor het passeren van de akte heb ik niet eerder gehoord. Bedankt voor dit signaal. Op de pagina https://notarisnet.notaris.nl/overdrachtsbelasting staat het document Hoe ga ik om met het BSN / RSIN in de aangifte overdrachtsbelasting? (pdf). In dit document zit een link naar de pagina https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/prive/woning/overdrachtsbelasting/hoe_betaalt_u_overdrachtsbelasting/. Op deze pagina staat onder meer informatie over het aanvragen van een BSN. Op deze pagina staat:</p> <p>“Per 1 januari 2022 is de notaris verplicht om in de aangifte uw burgerservicenummer (BSN) op te nemen. Bent u niet-ingezetene van Nederland, verkrijgt u een woning in Nederland en hebt u geen BSN? Dan kunt u dat aanvragen bij de gemeente in Nederland waar u gaat wonen. Gaat u niet in Nederland wonen? Dan kunt u uw BSN aanvragen bij 1 van de 19 gemeenten met een RNI-loket.</p> <p>Is dit voor u niet mogelijk? Stuur dan een brief naar: Belastingdienst Buitenland Afdeling Klantregistratie</p>
---	--------------------------	---	--

			<p>Postbus 2891 6401 DJ Heerlen The Netherlands</p> <p>Vermeld de volgende gegevens in uw brief:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ de reden waarom u het burgerservicenummer nodig hebt (aangifte overdrachtsbelasting) ☐ uw adresgegevens in het buitenland ☐ het telefoonnummer of e-mailadres waarop we u kunnen bereiken (voor als we vragen hebben) ☐ een kopie van een geldig identiteitsbewijs ☐ een (kopie) woonplaatsverklaring van uw woonland (via de gemeente waar u woont) in het Nederlands, Duits of Engels" <p>Uit deze informatie maak ik op dat de aanvraag van een BSN ook kan door middel van een brief aan de Belastingdienst, waarmee kan worden voldaan aan punt 1 van de wijze waarop voor de goedkeuring dient te worden gehandeld.</p>
4	Midden-Nederland K. van der Berg	<p>Gemandateerd voorzitter:</p> <p>Is het wenselijk om een open sollicitatie procedure te voeren voor de benoeming tot gemandateerd voorzitter van de LR? Wellicht zijn er andere geschikte kandidaten die niet weten van deze rol.</p>	Dit onderwerp is besproken tijdens de vergadering van 16 november 2022.
5	Midden-Nederland K. van der Berg	<p>Coulance identiteitsbewijzen:</p> <p>Is het mogelijk om een coulanceregeling vast te stellen met betrekking tot het opnemen van identiteitsbewijzen in notariële akten vanaf 1-1-23?</p>	<p>Nee dat kan niet.</p> <p>Het is in strijd met de privacywetgeving en daar is geen uitzondering op mogelijk. Hierover zullen net voor de jaarwisseling nog de diverse berichten verschijnen met Q&A's.</p>
6	Midden-Nederland K. van der Berg	<p>Geldleningsovereenkomst:</p> <p>Stater levert blijkbaar in bepaalde gevallen andere geldleningsovereenkomsten aan de notaris dan die de cliënt eerder heeft</p>	<p>Stater herkent dit beeld niet en geeft aan altijd die geldleningsovereenkomsten aan te leveren die de cliënt ook heeft getekend. Het Bureau ontvangt graag concrete voorbeelden om op te nemen met Stater.</p>

		getekend. Kan Stater hierop worden aangesproken c.q. is het mogelijk dat Stater de door cliënten getekende offerte aanlevert?	
7	Midden-Nederland K. van der Berg	<p>Registratieprobleem:</p> <p>Kadastrale erfpachtregistratie en mandeligheid levert registratieproblemen op als enkele eigenaren wel de bloot eigendom van de mandelige grond kopen en enkele eigenaren niet. De volle eigenaren staan dan niet als dusdanig geregistreerd bij het Kadaster. Dat levert problemen op bij de financier van de koper van het betreffende onroerend goed. Kan hier een oplossing voor worden gevonden, wellicht in overleg met het Kadaster?</p>	Dit wordt besproken tijdens het volgende KERN-overleg met het Kadaster.
8	Midden-Nederland J. Nobel	<p>Inzage mutaties banken:</p> <p>Banken weigeren soms executeurs of vereffenaars inzage te geven in de historie van de mutaties op rekeningen in het verleden. Men wijst dan naar privacy van de overleden rekeninghouder. De inzage van de mutaties is dan beperkt tot het moment van de wijziging van de "zeggenschap" over de rekening.</p> <p>Dit komt ook voor bij de gevolmachtigde uit het levenstestament. Zou dit via een volgend overleg met de NVB aan de orde kunnen worden gesteld. De mutaties uit het verleden zijn van belang om zicht te krijgen op eventueel financieel misbruik. Ook is</p>	Dit wordt ter sprake gebracht bij een volgend overleg met de Nederlandse Vereniging van Banken.

		deze informatie nodig voor de berekening van een legitieme portie in een erfenis.	
9	Rotterdam G. van Wingerden	<p>WNA:</p> <p>Wij lopen er in de praktijk tegenaan dat cliënten graag stukken digitaal ondertekenen, maar dat wij hiervoor nog weinig handvatten hebben. Verordening (EU) nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 zegt hier natuurlijk wel iets over, maar nog niet heel specifiek wat we nu wel / niet kunnen accepteren. Tot op heden vragen wij onze cliënten daarom alles met de hand te tekenen. Wellicht kunnen er duidelijkere richtlijnen of iets dergelijks opgenomen worden in de Wna (of in een separaat reglement), zodat wij ook iets hebben om op terug te vallen.</p>	<p>Over digitale ondertekening is een pagina op NotarisNet aangemaakt: https://notarisnet.notaris.nl/elektronische-handtekening-en-identificatie.</p> <p>Deze pagina biedt handvatten voor digitale ondertekening, met name van een koopovereenkomst, maar het lijkt dat dit ook kan gelden voor ondertekening van andere onderhandse stukken. Zie hierover ook het nieuwsbericht https://notarisnet.notaris.nl/nieuwsberichten/knb-adviseert-over-veilige-elektronisch-ondertekende-koopovereenkomst. Op deze pagina wordt ook verwezen naar de veel gestelde vraag Welke niveaus van elektronische handtekeningen zijn er?, zie https://notarisnet.notaris.nl/veelgestelde-vragen-elektronische-handtekening-en-identificatie#faq-q1, waarin wordt gerefereerd aan artikel 3:15a BW en de eidas-verordening.</p>

CONCEPTnotulen van de vergadering van de ledenraad van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie, gehouden in het Jaarbeursgebouw te Utrecht op woensdag 16 november 2022, aanvang 14.30 uur.

Aanwezig:

- namens de ring Amsterdam: de heer mr. G. Tjadens en
de heer mr. Mike Rib
 - namens de ring Den Haag: de heer mr. Christ-Jan van Haperen en
mevrouw mr. Miranda Heemskerk
 - namens de ring Gelderland: mevrouw mr. Jane de Vries en
mevrouw mr. Monique Wijnhoven
 - namens de ring Limburg: de heer mr. Raymond Voncken
 - namens de ring Midden-Nederland: de heer mr. Jasper Nobel en
de heer mr. Koen van den Berg
 - namens de ring Noord-Holland: de heer mr. Marcel ten Brinke en
mevrouw mr. Sylvia Kolk
 - namens de ring Noord-Nederland: mevrouw mr. Heleen van Dortmund en
mevrouw mr. Clarianne Jansen
 - namens de ring Oost-Brabant: mevrouw mr. Barbara van Kampen en
de heer mr. Michel Kuijpers
 - namens de ring Overijssel: mevrouw mr. Margreet Procee-Geelhoed en
mevrouw mr. Diane Verbaan
 - namens de ring Rotterdam: mevrouw mr. Jolande van Loon en
de heer mr. Gijsbert van Wingerden
 - namens de ring Zeeland/West-Brabant: mevrouw mr. Anthonine Arts-Zetteler en
mevrouw mr. Monique Rombouts
- Afwezig (met kennisgeving): de heer mr. Ghislain van Kan (ring Limburg) en
mevrouw mr. Marieke Schoonhoven (bestuur KNB)

Voorts zijn aanwezig:

- mevrouw mr. Joyce Leemrijse, gemandateerd voorzitter van de ledenraad (hierna te noemen: voorzitter);
- namens het bestuur van de KNB: mevrouw mr. Annerie Ploumen, de heer mr. Ed Engelen, de heer mr. Thijs Flokstra, mevrouw mr. Isabelle Cox en mevrouw mr. Annette van der Klooster;
- namens het bureau van de KNB: de heer mr. Hans Kuijpers, de heer mr. Willem Geselschap, de heer Bastiaan Kers, de heer Hens Meengs en mevrouw Bernadette Verberne;
- secretarissen: mevrouw drs. Jimke Roos (ledenraad) en de heer dr. Hendrik Aries Edeler jr. MA (bestuur);
- notulist: mevrouw Julie van Horn.

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 14.32 uur en doet de volgende mededelingen:

- De nieuwe ledenraadsleden mevrouw Jansen en mevrouw Van Dortmund (ring Noord-Nederland), mevrouw Arts-Zetteler (ring Zeeland/West-Brabant) en mevrouw Wijnhoven (ring Gelderland) stellen zich kort voor.

- De voorzitter heet mevrouw Braun welkom als nieuw bestuurslid.
- Van mevrouw Van der Werf-Schoonhoven die nu wegens ziekte afwezig is, wordt in de volgende vergadering afscheid genomen.
- Alleen ten behoeve van de notulen wordt een geluidsopname gemaakt.
- Er zijn geen toehoorders aanwezig.

2. Vaststellen agenda

E-mail aan LR en bestuur KNB van dhr Rieter d.d.15-11-2022 - met drie bijlagen.pdf
 2022-1115d urgent aan LR en bestuur .Bijlage 1 docx
 2022-1108 ontv.bevestiging Rechtspraak - 20221108 - beroep - 018-229-364-118.Bijlage 2. pdf
 2022-1108 beroep Rb DH inz. mandaatdocumenten enz .bijlage 3. pdf
 E-mail aan LR van dhr Rieter d.d. 15-11-2022.pdf

- Op 15 november 2022 zijn twee brieven van de heer Rieter ontvangen, met het verzoek deze te bespreken in de vergadering van de ledenraad. De brief over de toegang tot het notariaat wordt voor kennisgeving aangenomen en zonder bezwaar van de ledenraad opgenomen als ingekomen stuk. De brief met betrekking tot het mandateren van de voorzitter waarvan de procedure niet juist zou zijn verlopen wordt besproken in de ledenraad. De formele voorzitter heeft bij de mandatering haar voorgenomen besluit over de aanstelling van de externe voorzitter besproken in de ledenraad. Vervolgens stemde de ledenraad ermee in. Dit is in de betreffende notulen schriftelijk vastgelegd. Om verwarring te voorkomen wordt de inhoud het mandaat schriftelijk vastgelegd. Het betreft een algemeen mandaat van de formele voorzitter dat wordt toegekend aan mevrouw Leemrijse om als voorzitter op te treden. Tevens wordt de inhoud van eerdere mandaten voor zover nodig bekrachtigd.
- De voorzitter stelt voor het opstappen van de CTN bij agendapunt zeven te bespreken.
- Aan de bespreekpunten wordt toegevoegd Futurepro(o)f.

De ledenraad gaat akkoord met deze aangepaste agenda.

3. Inventarisatie rondvraag

De ontvangen vragen uit de ringen zijn doorgeleid naar Praktijkzaken. Deze worden opgenomen in de Q&A, die aan het verslag van deze vergadering wordt toegevoegd.

4. Beslispunten

4a. Herbenoeming gemandateerd voorzitter ledenraad

2022.11.16 Agendapunt 4.a. Herbenoeming gemandateerd voorzitter LR.docx

Mevrouw Van Kampen vraagt of de ledenraad ermee instemt dat zij als formele voorzitter mevrouw Leemrijse opnieuw mandateert als voorzitter van de ledenraad per 1 januari 2023 voor een periode van één jaar.

De ring Midden-Nederland geeft in overweging bij een volgende gelegenheid ook andere gegadigden de kans te geven zich aan te melden voor de functie.

De ledenraad stemt ermee dat de formele voorzitter het mandaat geeft aan mevrouw Leemrijse om als voorzitter op te treden (**besluit**).

5. Ingekomen stukken

Naar aanleiding van een ingekomen opmerking van de heer Rieter deelt mevrouw Ploumen desgevraagd mee dat het bestuur alles in het werk stelt om tijdig te reageren op de brieven van de heer Rieter. Het opstellen van een gedegen reactie op de tientallen aan de orde gestelde onderwerpen kost het team van het bureau echter zo veel tijd dat enkele reacties te laat zijn verstuurd.

6. Mededelingen Commissie van Advies

De CvA heeft de ledenraad mondeling ingelicht over de gehouden portefeuilleoverleggen met het bestuur (Future pro(o)f en aanpassing Wna). Om in de informele overleggen structuur aan te brengen wordt een leidraad opgesteld met de meest relevante onderwerpen.

Voor de voorbereiding op CvA-overleggen is het uitgangspunt dat de CvA een week van tevoren de vergaderstukken ontvangt. Dit heeft tot gevolg dat in enkele gevallen conceptstukken worden besproken.

De heer Nobel informeert hoe het proces rond de benoeming van bestuursleden verloopt. Volgens de regels treedt het bestuur met de vacaturecommissie in overleg alvorens tot kandidaatstelling over te gaan. Het zou juist zijn als de vacaturecommissie met alle kandidaten spreekt waarna het bestuur met de vacaturecommissie in overleg treedt over de kandidaatstelling. De kandidaatstelling kan op twee manieren tot stand komen; door het bestuur of door steun van zes ledenraadsleden. Het dient per kandidaat duidelijk te zijn op welke manier de kandidaatstelling tot stand is gekomen.

Niet alle kandidaten zijn bereid zich te presenteren aan de volledige ledenraad. De sollicitatieprocedure dient te worden uitgelegd aan de kandidaten. De ledenraad hecht er waarde aan dat de vacaturecommissie alle reacties op de vacature ontvangt en dan in overleg treedt met het bestuur waarna de kandidaatstelling plaatsvindt, conform het reglement.

De vacaturecommissie stelt een stappenplan op waarin is opgenomen dat sollicitanten zowel met het bestuur als met de vacaturecommissie spreken, die daarna samen overleggen. **(actie: vacaturecommissie).**

7. Mededelingen bestuur

De Commissie Toegang Notariaat (CTN) beoordeelt de geschiktheid van de persoon voor het notariaat. Deze commissie heeft collectief haar ontslag aangeboden omdat zij de indruk heeft niet serieus te worden genomen door de commissie van Justitie & Veiligheid die een eindadvies geeft aan de minister. Daar er nu geen benoemingen kunnen plaatsvinden wordt op korte termijn een noodcommissie ingesteld met afgevaardigden van het BFT, een assessment organisatie, de rechterlijke macht en twee notarissen. Deze noodcommissie zal lopende en urgente zaken afhandelen en nieuwe richtlijnen vaststellen voor de nieuwe CTN. Mevrouw Ploumen zal als notaris toetreden tot deze noodcommissie.

7a. Proces aanstelling nieuw bestuurslid

Er heeft zich één kandidaat gemeld voor de vacature die ontstaat door het vertrek van mevrouw Schoonhoven. Het bestuur roept de ledenraad op om leden aan te moedigen om te informeren naar de vacature en te solliciteren.

7b. Wna-update

2022.11.16 Agendapunt 7.b. Notitie Update modernisering Wna_LR16nov22.docx

De ringen Midden-Nederland en Overijssel vrezen dat de modernisering van de Wna een langdurig traject zal worden. Het bestuur erkent dat risico, maar geeft het project hoge prioriteit. Op het verzoek van het bestuur aan de leden om input te geven, is geen enkele reactie gekomen. Het is de wens om leden en stakeholders in het proces te betrekken.

Het bestuur wordt verzocht om de titel “kandidaat-notaris” zo spoedig mogelijk aan te passen in de Wna.

Er wordt opgemerkt dat er kandidaat-notarissen zijn die aangeven geen kandidaat-notaris werkzaamheden verrichten en daarmee zich onthouden van de PE- plicht en de contributie aan de KNB.

8. Bespreekpunten

8a. Nobilex

Het agendapunt wordt in besloten vergadering besproken.

8b. NotarisID

Het agendapunt wordt in besloten vergadering besproken.

8c. Toegang tot het recht

2022.11.16 Agendapunt 8.c.I notitie Toegang tot het recht_LR16nov22.docx

2022.11.16 Agendapunt 8.c.II Uitkomsten per vraag ledenonderzoek toegang tot het recht_LR16nov22.docx

Het programma Toegang tot het recht ziet op drie aspecten: verbetering van de bereikbaarheid, de begrijpelijkheid en de betaalbaarheid van het notariaat. In de Wna staat een artikel over het verlenen van rechtsbijstand maar de drempel voor de mensen die een akte willen laten passeren is nu veel te hoog: er wordt een eigen bijdrage van 900 EUR gevraagd. Daarnaast dient de cliënt onevenredig veel informatie te verstrekken. De heer Van Nispen (SP) heeft een initiatiefnota ingediend bij minister Weerwind omdat hij een sociaal notariaat noodzakelijk acht. Het is merkwaardig dat de overheid wel gefinancierde rechtshulp biedt aan mensen die een advocaat inschakelen bij problemen, terwijl die mensen preventief een notaris hadden kunnen raadplegen hetgeen uiteindelijk tot mogelijk minder kosten zou leiden. De meeste notarissen handelen op sociaal vlak maatschappelijk verantwoord, maar de overheid heeft hierin ook een rol. Het is de bedoeling dat alle notariskantoren meedoen met de gefinancierde rechtshulp.

De KNB heeft de heer Van Nispen laten weten dat de KNB zich bewust is van haar maatschappelijke verantwoordelijkheid in de bereikbaarheid en begrijpelijkheid en daaraan werkt. Aan de leden is gevraagd welke mogelijkheden zij zien.

In de ringen werden de volgende opmerkingen gemaakt:

- Het notariaat heeft een taak in negatieve nalatenschappen en een rol – wellicht zelfs een grote maatschappelijke rol - om de toegang tot het notariaat te verbeteren.
- Soms zijn bij kleine boedels regelingen nodig ter voorkoming van problemen. Veel notarissen zijn bereid oplossingen te bieden maar een structurele oplossing verdient de voorkeur. Vaak is degene die een probleem heeft door het ontbreken van een regeling, zich niet bewust van het probleem en evenmin van het feit dat de notaris het probleem kan oplossen. Het is een uitdaging voor de beroepsgroep om dat in voor ieder begrijpelijke taal, te communiceren. Voor een bijdrage van circa 25 EUR worden aan de notaristelefoon vragen beantwoord,

daarnaast zijn er informatieavonden maar het is zaak om het spreekuur onder de aandacht te krijgen van de specifieke doelgroep.

- Het sociaal notariaat wordt ondersteund maar men plaatst vraagtekens bij de concrete invulling hiervan en de betaalbaarheid.
- Geopperd werd te werken met bepaalde formats (zoals een levenstestament met één gevolmachtigde of een verkort testament met een executeur) en die in een soort pakket aan te bieden.
- Er wordt op aangedrongen dat de heer Van Nispen het griffierecht van 134 EUR dat mindervermogenden ook bij het verwerpen van een negatieve nalatenschap moeten betalen, aan de orde stelt. Het maakt de dienstverlening van de notaris moeilijk.
- Een notaris uit Rosmalen dacht aan een sociaal notariaat door in wijken een spreekuur te houden en spoedtestamenten te laten opmaken door de deelnemende kantoren voor weekenddiensten in te roosteren. Gedacht wordt aan een soort Bureaus voor rechtshulp.
- In de ring Gelderland werd de zichtbaarheid van de notaris besproken. Gedacht wordt aan een soort piketdienst bijvoorbeeld voor het maken van spoedtestament.
- In de ring Amsterdam werd niet gereageerd op de toegankelijkheid van het notariaat maar men sprak zich evenmin uit tegen het sociaal notariaat. Het ringbestuur beraadt zich hoe de discussie met leden kan worden gestimuleerd. Het is positief dat de heer Van Nispen in de initiatiefnota de toegevoegde waarde van het notariaat nadrukkelijk naar voren brengt. Hij laat zien dat het Huis van het Recht niet alleen geld kost maar ook geld bespaart.

De KNB werkt samen met de website Steffie.nl die zich richt op de kwetsbare groep.

Er wordt aangegeven dat de initiatiefnota door de heer Van Nispen is opgesteld en niet door de KNB.

8d. Opvolgingsproblematiek

2022.11.16 Agendapunt 8.d. Notitie opvolgingsproblematiek def.docx

De ringen zijn verzocht te spreken over de opvolgingsproblematiek. Uit de ringvergaderingen kwam een aantal voorstellen/opmerkingen:

- facilitering door de KNB van een poule, bestaande uit kandidaat-notarissen die een kantoor willen overnemen en uit notarissen die een opvolger zoeken;
- opvolging is de verantwoordelijkheid van de notaris die wil defungeren;
- kandidaat-notarissen stimuleren die zich als ondernemer willen presenteren en niet als toegevoegd notaris;
- in de audits aandacht besteden aan de opvolging (dit gebeurt al);
- aantrekkelijkheid van het beroep. Hieronder vallen onder meer:
 - de pensioenpremie onttrekt te veel aan het salaris;
 - te hoge werkdruk waardoor vrije dagen moeilijk zijn in te plannen;
 - te lage salarissen;
- handvatten voor de opvolger door (betaalde) begeleiding van KNB op het gebied van het overnemen van een lopend kantoor. Er is gesproken over een kantoor waarvan de notaris plotseling was overleden zodat overleg tussen eerste eigenaar en opvolger niet mogelijk was. Als daardoor problemen ontstaan schaden die het aanzien van het notariaat. In dergelijke situaties zouden de faciliteiten van de KNB wat groter mogen zijn. Waar nodig biedt de KNB al hulp aan kantoren, ook om deze gereed te maken voor overdracht door soms net gedefungeerde notarissen in te zetten. Het bestuur roept de ledenraadsleden op te melden waar zaken niet goed lijken te gaan. Ook al gaat het om een ondernemersprobleem, het raakt het hele notariaat aan als het fout gaat.
- een poule maken van mensen die van standplaats willen ruilen en mensen die willen defungeren of opvolgen en een oproep voor iemand die partijen bij elkaar kan brengen. Men

kan bijvoorbeeld bij het ringbestuur kenbaar maken dat men wil defungeren, hoewel daar de angst een rol speelt dat men het protocol kwijtraakt aan een ander.

Aanvullend zijn de volgende opmerkingen gemaakt;

- conclusies uit rondetafelgesprekken komen niet terug in beleidsstukken;
- geen vergoeding van sommige werkgevers voor de eigen bijdrage van het symposium;

Het bestuur beraadt zich over de ingebrachte suggesties en dankt de leden voor de inbreng.

8e. Presentatie samenwerking kleine kantoren

2022.11.16 Agendapunt 8.e I. Samenwerkingswensen kleine kantoren_LR16nov22.docx

2022.11.16 Agendapunt 8.e.II Samenwerkingswensen kleine kantoren_LR16nov22.pdf

De heer Meengs licht de presentatie 'Samenwerking kleine kantoren' toe.

De behoefte aan samenwerking is ook in de ringvergaderingen besproken. Hieruit kwamen de volgende reacties naar voren:

- men ziet geen rol voor de KNB om samenwerking te faciliteren; de kantoren kunnen dat zelf regelen;
- verwezen werd naar een specialistenvereniging voor eenpitters, de NVBN die circa tien jaar geleden werd opgericht om kantoren (eenpitters) te verenigen.
- er werd gerefereerd aan een samenwerking van kleine kantoren voor zaken als onderzoek naar herkomst van gelden;
- het centraliseren bij de KNB van bepaalde WWFT-werkzaamheden of onderzoeken (vergelijkbaar met het raadplegen van het CTR) om de last van eenpitters te beperken;
- de vraag rijst wat de ideale kantooromvang is. Er zijn genoeg kleine kantoren die succesvol functioneren, met voldoende middelen om al dan niet samen met andere kantoren zaken op te vangen. Kleine kantoren zijn echter kwetsbaar, meer dan kantoren met meer standplaatsen. De kwetsbaarheid is een punt van aandacht in de audits. Mevrouw Ploumen is van mening dat de kantooromvang van ondergeschikt belang is; voorop staat het leveren van goede kwaliteit. Voor eenpitters is het verstandig om in bepaalde zaken samen te werken om samen dingen af te nemen of op te pakken.

Er wordt aan de zijde van het bestuur en van de ledenraad opgemerkt dat ondanks alle inspanningen en de korte lijnen, tussen het KNB-bestuur en -bureau, de ledenraad en de leden, nog veel te winnen valt om de leden te betrekken en te laten meedenken over de toekomst. Uit gesprekken in kleinere settings lijkt meer respons te komen.

8f. Futurepro(o)f

In het kader van de aanpassing Beroepsopleiding Notariaat wordt een pilot opgezet voor de opleiding. De heer Flokstra roept de leden op aan de pilot deel te nemen.

Voor de werkgevers komen verplichte bijeenkomsten om de studenten te begeleiden.

De beroepsopleiding wordt beschouwd als een goede, brede opleiding maar mensen kiezen voor banen in andere sectoren vanwege het salaris, het aantal vakantiedagen en de notariële regels.

Werkgevers zijn vaak niet op de hoogte van de wensen van de jonge mensen. Het is belangrijk om met elkaar in gesprek te blijven.

Uit de ledenraad komen de volgende opmerkingen (*met reactie van de heer Flokstra*):

- jongeren zijn vaak niet op de hoogte van de notariële opleiding, hoewel de Universiteit Groningen dit jaar 180 eerstejaars heeft.
Zelfs voor middelbare scholieren worden pakketten samengesteld; op universiteiten tracht de KNB zichtbaar te worden. Er is voldoende aanwas vanwege de kwaliteit van de opleiding maar circa 50% haakt tijdens de opleiding af.

- salarisverhoging is moeilijk bespreekbaar bij werkgevers. Zij beroepen zich op beperkingen vanwege de concurrentie.
Kandidaat-notarissen hebben hun toekomst in eigen hand; kwaliteit en werkomgeving wordt belangrijker gevonden dan geld.
- op internet is geen benchmark te vinden voor het salaris. *Hiervoor is iemand ingeschakeld die per regio een overzicht opstelt.*
- behoefte van jonge mensen om inspraak te hebben in een bedrijfsontwikkelplan;
- angst voor tuchtrechtelijke en civiele aansprakelijkheden:
De KNB zoekt naar mogelijkheden om daaraan op NotarisNet aandacht te besteden en het onderwerp zal bij de herinrichting van het onderwijs een belangrijk onderdeel vormen.

9. Verslag vorige vergadering d.d. 21 september 2022

9a. Verslag ledenraad 21 september 2022

2022.11.16 Agendapunt 9.a. 20220921 LR conceptnotulen d.d. 21.09.2022.docx

Het conceptverslag wordt ongewijzigd en zonder opmerkingen vastgesteld.

9b. (Vertrouwelijk) Verslag ledenraad 21 september 2022 - besloten

Vertrouwelijk) 2022.11.16 Agendapunt 9.b. 20220921 LR conceptnotulen besloten d.d. 21.09.2022.docx

Het conceptverslag wordt ongewijzigd en zonder opmerkingen vastgesteld.

9c. Actiepuntenlijst d.d. 21 september 2022

2022.11.16 Agendapunt 9.c. 20220921 LR actiepunten d.d. 21.09.2022.docx

Vanwege de tijd is de actiepuntenlijst niet besproken. Aan het verslag van deze vergadering wordt een aangepaste actiepuntenlijst toegevoegd waarin een terugkoppeling wordt gegeven over de lopende acties.

9d. Q&A d.d. 21 september 2022

2022.11.16 Agendapunt 9.d. 20220921 vragen Praktijkzaken LR d.d. 21-09-2022.docx

Er zijn geen vragen of opmerkingen over de Q&A. Aan het verslag van deze vergadering wordt een nieuwe Q&A toegevoegd met de vragen die voor deze vergadering zijn ontvangen.

10. Rondvraag

Er wordt een extra ledenraadsvergadering gepland op 20 juni 2023 voorafgaand aan de ALV en het WPNR-congres.

Voor de ledenraadsvergadering van 27 september 2023 wordt nog naar een locatie gezocht.

De nieuwe CvA bedankt de oud-leden van de CvA in het Paushuis met een afscheidsdiner.

De volgende vergadering van 15 februari 2023 wordt bijgewoond door twee toehoorders van de beroepsorganisatie van de deurwaarders.

Voor het eind van 2022 worden twee besloten (digitale) ledenraadsvergaderingen gepland in verband met Nobilex.

11. Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 17.18 uur.

ACTIEPUNTEN (naar aanleiding van ledenraadsvergaderingen)

Datum vergadering	Agenda-punt	Onderwerp	Bestuur/ ledenraad	Bureau	Deadline	Status
21-09-2022		Opvolging bestuurslid Marieke van der Werf per 1-12-2022	Bestuur/ledenraad	Edeler	z.s.m.	Geagendeerd voor 15-02-23
21-09-2022		WID-scanners werken niet bij buitenlandse legitimatiebewijzen	Cox	Verberne	z.s.m.	Zie hieronder*
21-09-2022		Conceptvoorstel governance Voorzieningsfonds	Commissie/Ploumen	Edeler	februari 2023	loopt
21-09-2022		Syvas kwalificatie voor tekstherkenning notariaat	Cox	Verberne	z.s.m.	Zie hieronder*
21-09-2022		ECH: contactgegevens geldverstrekkers en naam toezichthouder	Engelen	Verberne	november 2022	Zie hieronder*
16-11-2022	VO	Vergaderdata CvA doorgeven aan buddy's	Ledenraad		z.s.m.	Elke 1 ^e dinsdag van de maand om 17.00 uur
16-11-2022	2	Opstellen schriftelijk mandaat voorzitter LR	Ledenraad	Geselschap	z.s.m.	Afgerond november 2022
16-11-2022	6	Opstellen stappenplan kandidaatstelling bestuurslid	Vacaturecommissie		December 2022	Afgerond december 2022

* Vanwege ontbrekende tijd in de ledenraadsvergadering van 16 november 2022 zijn deze actiepunten niet besproken, maar worden ze op de volgende pagina's toegelicht. Indien aanvullende vragen zijn, kan contact worden opgenomen met de secretaris van de ledenraad.

WID-scanners werken niet bij buitenlandse legitimatiebewijzen

Buitenlandse IDs

In het verslag van de voorgaande LR staat de volgende zin als onderbouwing:

- *er wordt aangegeven dat er problemen worden ervaren met de WID-scanner en buitenlandse legitimatiebewijzen. Mevrouw Cox zal dit doorgeven aan PWFD. (actie).*

Navraag bij PWFD heeft opgeleverd dat op de site van PWFD een lijst terug te vinden is waar de documenten op staan die gescand kunnen worden:

<https://pwfdiensten.nl/faq/scannen/welke-documenten-kunnen-wel-niet-gescanned-worden/>

Je moet dit webadres rechtstreeks invullen. Via de Google searchbalk zoeken op PWF Diensten geeft geen bruikbaar resultaat.

NB Het lijkt me een goed plan als de pagina met scanbare ID's ook via een verwijzing op NotarisNet kan worden teruggevonden.

Terugkoppeling inzake melding onterecht positief scanresultaat papieren kopie ID

In de LR van 20 september werd melding gemaakt van ten onrechte goedgekeurde op papier gekopieerde identiteitsbewijzen:

- notaris Zwanikken via een ringvergadering
- Bart Versteeg in een PO

PWFD heeft uitgebreid de moeite genomen om deze situatie te onderzoeken. Zij hebben direct met leverancier Keesing contact opgenomen. Diverse proeven uitgevoerd maar het is niet gelukt met een papieren kopie ID een positief scanresultaat te bereiken. Bestuurslid Ingeborg Braun heeft in samenwerking met PWFD de proef op de som genomen maar heeft eveneens de gemelde situatie niet kunnen reproduceren.

Notaris Zwanikken heeft geweigerd aan een onderzoek mee te werken.

Bij Bart Versteeg kon de betreffende situatie niet worden gereproduceerd. Het scanrapport dat voor nader onderzoek naar PWFD is opgestuurd liet validatie resultaten zien die niet met een papieren kopie te bereiken zijn. Het vermoeden is dat er in dit geval een scanrapport is gedownload van een eerder succesvol uitgevoerde scan ipv de papieren kopie.

Eindconclusie is dat het niet mogelijk is om positieve scanresultaten te behalen met papieren ID-kopieën.

Syvas kwalificatie voor tekstherkenning notariaat

Hiertoe is het verslag van de LR van 21 september geraadpleegd. Daarin staat de volgende passage:

Aanvullend op de notitie is dat de datum van de coulanceregeling niet per 1 oktober 2022 komt te vervallen, maar voor onbepaalde tijd doorloopt. Het Kadaster zoekt naar een oplossing.

Rechterlijke uitspraken in bewindzaken worden om praktische redenen ingeschreven via het notariaat. Deze uitspraken kwalificeren niet voor de tekstherkenning. Dit zal worden meegenomen in de gesprekken met het Kadaster over dit onderwerp (actie).

Zorgelijk is dat Syvas niet goed zou werken op de software van NEXTlegal.

Gesuggereerd wordt een deadline te stellen om stukken geschikt te maken en te eisen dat de stukken die het Kadaster aan het notariaat levert, leesbaar en te kopiëren moeten zijn. Het Kadaster heeft jaren geleden WebElan opgelegd met allerlei toezeggingen aan het notariaat waarvan echter niets is terechtgekomen. Een en ander wordt in het volgende bestuurlijk overleg meegenomen (actie).

Het Kadaster onderkent naast de notariële akten drie categorieën documenten die tekstueel doorzoekbaar moeten zijn:

1. koopovereenkomsten;
2. rechterlijke uitspraken;
3. verklaringen van erfrecht van buitenlandse notarissen.

De problemen met de aanlevering van tekstueel doorzoekbare bewindzaken via Syvas is aangekaart bij het Kadaster.

Zij geven aan voorlichtingsfilmpjes te hebben gemaakt om aanbieders te helpen om een juiste conversie te doen naar het juiste pdf-formaat en om een machine-leesbaar document te maken. De filmpjes worden nu ondertiteld en komen binnen enkele weken op Kadaster.nl. We zullen aanbieders via diverse communicatie-uitingen op het bestaan van deze filmpjes wijzen.

In het bestuurlijk overleg KNB-Kadaster van 14 november werd door Frank Tierolff aangegeven dat het afschermen van kwetsbare personen hoge prioriteit dient te krijgen. Alles moet in het werk worden gesteld om concrete incidenten vóór te zijn. Politiek ligt deze materie ook heel gevoelig.

Voor de aanpak van de problematiek worden 3 routes onderkend:

1. Korte termijn – het Kadaster bekijkt hoe voor de korte termijn de afscherming via handmatige screening kan worden ingericht. Details over deze aanpak zijn nog niet beschikbaar.
Tevens is er functionaliteit beschikbaar gemaakt waarmee notarissen kunnen checken of een document tot meldingen (of afwijzing) leidt vóórdát ze het indienen, zowel via het portaal als via hun notariële software pakket (na inbouw);

2. Middellange termijn: Kadaster komt met scenario's om het tekstueel doorzoekbaar zijn van documenten mogelijk te maken. Doel is om deze met de KNB te bespreken en op haalbaarheid te beoordelen. De scenario's zijn nog in bewerking;
3. Lange termijn: het Kadaster neemt initiatief om met KNB en andere ketenpartners het tekstueel doorzoekbaar zijn bij de bron te regelen. Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat koopovereenkomsten door de makelaardij in een correct tekstueel doorzoekbaar format worden aangeleverd.

ECH: contactgegevens geldverstrekkers en naam toezichthouder

Aangezien ECH geen onderzoek doet naar de herkomst van gelden van geldverstrekkers die niet alle onder het AFM- of DNB-toezicht vallen verzoekt de heer Nobel het bestuur met ECH te bespreken om te vermelden onder welk toezicht geldverstrekkers vallen en contactgegevens beschikbaar te stellen dan wel aan te geven wie contactpersoon bij ECH moet worden voor meer informatie.

Antwoord ECH (bekend bij Ed Engelen)

In algemene zin kunnen we opmerken dat we een duidelijk onderscheid zien tussen een inhoudelijke rol in dit vraagstuk en een praktische. Met de inhoudelijke rol wordt bedoel het proces van oordeelsvorming over herkomst van gelden. Daar kunnen we als ECH geen rol in hebben. Waar we kansen zien is op het gebied van de praktische aspecten, denk aan:

- **Onderzoeken** welke informatie notarissen veelal vragen en financiers erop wijzen deze informatie beschikbaar te hebben (bijv. online), en wellicht wel proactief mee te sturen aan notarissen;
- **Definiëren van contactpersonen bij financiers** waarbij notarissen terecht kunnen met vragen over dit onderwerp en wellicht contactgegevens op de website van ECH publiceren;
- Vanuit de ECH website doorklikken naar de website van partijen zelf waar meer informatie over dit onderwerp te vinden is.

Daarbij zullen we dan ook in acht moeten nemen welke verwachtingen notarissen hebben als ze van bepaalde financiers wel informatie zien/krijgen, maar van andere financiers niet. Dit zullen we meenemen in het onderzoek.

Inmiddels is het onderzoek in gang gezet. Er heeft een gesprek plaatsgevonden met BCMGlobal, waarbij vanuit de KNB Jacco Sjerps van Praktijkzaken aanwezig was. BCMGlobal is een servicing partij waarvan de hypotheeklabels specifiek niet onder AFM-vergunningen of DNB-toezicht vallen, en daarom meest aangewezen vertrekpunt voor het onderzoek van ECH.

BCMGlobal meldde dat ze in het afgelopen half jaar een intensivering van de informatieverzoeken van notarissen hebben gezien. Naar aanleiding daarvan hebben ze – in samenwerking met de financiers – standaard informatiepakketten samengesteld rondom a) de herkomst van gelden, en b) UBO-verzoeken. Op verzoek van notarissen wordt deze informatie gedeeld en in principe is de vraag daarmee altijd beantwoord.

Ze denken graag mee over het optimaliseren van het proces. Naar aanleiding van voornoemd gesprek gaan ze nu met de financiers om tafel over de vraag of ze deze informatie standaard mee zouden kunnen sturen met de passeeropdracht die via ECH wordt verstuurd. Dat zou het proces (over en weer) een stuk efficiënter kunnen maken. Specifiek voor de labels waarmee BCMGlobal samenwerkt (Nestr Smart Finance, De Nederlandse, Build, Brug Financieringen, Casarion, DCMF, SolidBriQ) geldt ook dat altijd het telefoonnummer van het contactcentrum wordt meegestuurd. Notarissen kunnen dit nummer bellen met vragen over de herkomst van gelden of UBO's.

ECH wacht de update van BCMGlobal af. Vermoedelijk concentreert de belangrijkste behoefte vanuit het notariaat zich rondom deze partijen. Uiteraard zou ECH ook verder kunnen praten met andere partijen waar deze problematiek speelt.

Concluderend: er worden vanuit ECH concrete stappen gezet om het notariaat van informatie te kunnen voorzien inzake de herkomst van gelden, UBO-verzoeken en relevante contactpersonen.